

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การศึกษาการส่งออกใบยาสูบของประเทศไทย
A Study on Tobacco Exportation of Thailand

ของ

นางสาวจินตนา จันทร์จูงจิตต์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537

ACC. NO.
Date Received. 3 ก.ค. 2537
Call No.

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

Dr. Sawarthy Tontong 28/ก.พ. 37

(อาจารย์เสาวรีย์ ตะโพนทอง)

กรรมการปัญหาพิเศษ

Dr. Rungserd Noin 28/ก.พ. 37

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ โนชัย)

หัวหน้าภาควิชา

Dr. Nidya Sathirathorn 28/ก.พ. 37

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา สิทธิโชค)

14417

7 ก.ค. 2541

รพ.

ค 48211

2537

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

T097390

เรื่อง

การศึกษาการส่งออกใบยาสูบของประเทศไทย

A Study on Tobacco Exportation of Thailand

โดย

นางสาวจินตนา จันทร์จูงจิตต์

รฟ.

๗4821

๑5๑๗

เสนอ

เลขหมู่.....

๑7390

เลขทะเบียน.....

วัน,เดือน,ปี: 9 JUN 2009

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2537

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาการส่งออกใบยาสูบของประเทศไทย

โดย : นางสาวจินตนา จันทร์จุงจิตต์

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ : ๒๕๖๓

(เสาวรีย์ ตะโพนทอง)

ใบยาสูบเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน เนื่องจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การเพาะปลูกใบยาสูบจึงมีลักษณะเป็นการผลิตในครัวเรือนขนาดย่อมที่ใช้แรงงานเป็นหลักในการดูแลและเก็บเกี่ยว แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งจะมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าไปแทนที่แรงงานคน แต่การผลิตใบยาสูบก็ยังคงเป็นรายได้หลักของเกษตรกรและแรงงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนานั้นการผลิตและการค้าใบยาสูบจะควบคุมและผูกขาดโดยรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้รัฐ จึงทำให้อุตสาหกรรมบุหรี่ในประเทศไทยนั้นเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศ การส่งออกและการนำเข้าระหว่างประเทศจึงมีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับการส่งออกและนำเข้าใบยาสูบของโลก ดังนั้นภาวะการตลาดและปริมาณการส่งออกใบยาสูบของไทยไปยังตลาดต่างประเทศ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อนำไปพิจารณาวางแผนทางด้านการตลาดส่งออกใบยาสูบของไทยให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดใบยาสูบของชาวไร่ผู้ปลูกยาสูบ สภาพะตลาดเพื่อการส่งออกใบยาสูบของไทยไปต่างประเทศ ตลอดจนการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการส่งออกใบยาสูบไทยไปยังตลาดต่างประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานการศึกษา วารสาร และบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางด้านสถิติที่ทางราชการ และองค์การระหว่างประเทศได้ทำการศึกษารวบรวมไว้ จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีการปลูกยาสูบกันทั่วไปในแถบภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับภาคอื่น ๆ อาจจะมีปลูกกันบ้างเพียงเล็กน้อย โดยในการเพาะปลูก การซื้อ

ขายและการบ่มไบนานนั้น จะมีกรรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง เป็นผู้ดำเนินการควบคุม ตาม พ.ร.บ. 2509 ยาสูบที่ปลูกเพื่อการค้าอย่างจริงจัง ได้แก่ พันธุ์เวอร์จิเนีย พันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์เตอร์กิช ภายหลังจากการเก็บไບยาสดแต่ละพันธุ์แล้วก็จะต้องนำไບยามาบ่ม กล่าวคือ ไບยาเวอร์จิเนียจะบ่มด้วยการบ่มไอร้อน ไບยาเบอร์เลย์จะบ่มโดยการใช้ควันไปสัมผัสไບยา และไບยาเตอร์กิชจะบ่มด้วยแดด ภายหลังจากที่บ่มไບยาแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การอบไບยา แล้วนำ ไບยาที่ได้เข้าสู่ขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อไป ทางด้านของภาวะการตลาด ไບยาสูบนั้นการซื้อขายไບยาสด และการซื้อขายไບยาแห้ง จะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน กรรมสรรพสามิต ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ชาวไร่ไບยาสดที่บ่มเองจะต้องส่งไບยาแห้งให้แก่ โรงงานยาสูบตามโควตาที่ได้รับมาในแต่ละปี และชาวไร่ไບยาสดจะขายไບยาสดให้แก่ผู้บ่ม ซึ่ง อาจจะเป็นผู้บ่มอิสระ หรือผู้บ่มสรรพสามิตก็ได้ โดยในแต่ละปีทางโรงงานยาสูบจะกำหนด โควตาไບยาแห้งให้แก่ผู้บ่มอิสระและชาวไร่บ่มเองรายจังหวัด เมื่อผู้บ่มไບยาบ่มไບยาสดเป็น ไบยาแห้งแล้วจะนำมาขายให้แก่ทางโรงงานยาสูบ และขายให้แก่ผู้ที่กรรมสรรพสามิตได้ออก ใบอนุญาตให้เป็นผู้รับซื้อไບยาแห้งจากผู้บ่ม ส่วนไບยาที่เหลือเกินความต้องการทางโรงงาน ยาสูบเปิดโอกาสให้แก่บริษัทเอกชนที่มีใบอนุญาตเข้าไปทำการซื้อไບยาได้ ในส่วนของราคา ไบยาสูบจะมีกรรมสรรพสามิตเป็นผู้กำหนดราคารับซื้อไບยาสด โดยกำหนดราคาขั้นต่ำ และ ราคาขั้นสูงต่อกิโลกรัม ประกาศกำหนดราคารับซื้อไບยานี้จะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อทาง กรรมสรรพสามิตเห็นสมควร

สำหรับการวิเคราะห์ตลาดส่งออกไບยาสูบของประเทศไทย พบว่า ระบบการค้า ในภาคเอกชนนั้นจะถูกควบคุมโดยภาครัฐบาล ทำให้ตลาดไບยาสูบในประเทศไทยมีการรวมตัวกัน เริ่มตั้งแต่การเพาะปลูก บ่มและอบ การขายไບยาจะขายให้กับสถานที่รับซื้อภายในแต่ละเขต ผู้บ่มไບยาสูบจะมีสัญญากับชาวไร่ในเขตของตน บริษัทส่งออกก็จะมีสัญญากับผู้อบและบ่ม ไบยาสูบ ทางด้านผู้ส่งออกก็ต้องมีความผูกพันกับผู้รับซื้อในต่างประเทศเกี่ยวกับภาวะการตลาด ด้วย โดยประเทศผู้นำเข้าไບยาจากไทย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มตลาดร่วมยุโรป และกลุ่มประเทศอื่น ๆ การส่งออกจากประเทศไทยไปยังกลุ่มตลาดร่วมยุโรปมีปริมาณร้อยละ 36.66 ของการส่งออกทั้งสิ้น โดยมีผู้นำเข้ารายใหญ่ คือ อังกฤษ เยอรมันนี และเบลเยียม ส่วน ในกลุ่มประเทศอื่น ๆ ในปี 2535 ไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา เป็นปริมาณสูงสุด คือ

ร้อยละ 36.10 ของการส่งออกทั้งหมด นอกจากนี้ก็ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และ จีน

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรม ใบยาสูบให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น คือ หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการใบยาสูบ ทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ควรจะให้ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ อย่าง จริงจัง ซึ่งได้แก่ กรมสรรพสามิตจะต้องควบคุมดูแลให้ชาวไร่ และผู้บ่มใบยา ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด รวมทั้งพิจารณาลดอากรแสตมป์หรือกำหนดอัตราที่ แตกต่างกันระหว่างบุหรี่ปริมาณสูงกับบุหรี่ปริมาณต่ำ เพื่อให้โรงงานยาสูบสามารถรับซื้อใบยาที่มี คุณภาพต่ำได้ ทางด้านของโรงงานยาสูบเองจะต้องส่งเสริม และสนับสนุนการปรับปรุง ประสิทธิภาพการผลิต ใบยาสูบให้สูงขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ได้ ส่วนภาคเอกชนนั้น ชาวไร่และผู้บ่มใบยาควรมีความจริงใจ ต่อกันให้มากยิ่งขึ้น เพราะต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน ผู้บ่มใบยาและบริษัทส่งออกควรมี ข้อตกลงผูกพันเพื่อประสาน ผลประโยชน์ร่วมกันในการซื้อขายใบยาแห้ง นอกจากนี้ควรที่จะ ควบคุมต้นทุนการผลิต ซึ่งได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าเชื้อเพลิง และค่าซื้อใบยาสดให้มีความรัดกุม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำนิยม

ขอขอบพระคุณบุพการีและอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ
ในการทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่คอย
ให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือทุก ๆ อย่าง

จินตนา จันทร์จูงจิตต์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตการศึกษา	7
นิยามศัพท์	7
การตรวจเอกสาร	8
วิธีการศึกษา	12
บทที่ 2 สภาพการผลิตใบยาสูบของประเทศไทย	13
ประวัติใบยาสูบไทย	13
แหล่งเพาะปลูก	15
ลักษณะทางพันธุกรรม	15
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	16
การจำแนกชนิดยาสูบ	18
การผลิตใบยาสูบไทย	20
การอบใบยา	28
ปัญหาการผลิต	34
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	35
ผลของการสูบบุหรี่ และผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น ๆ	40
บทที่ 3 ระบบตลาด และการจัดจำหน่ายใบยาสูบ	41
วิธีการตลาดใบยาสด และใบยาแห้งพันธุ์เวอร์จิเนีย	41
วิธีการตลาดใบยาสดพันธุ์เบอร์เลย์	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิธีการตลาดใบยาสดพันธุ์เตอร์กิช	45
ลักษณะของการทำสัญญา	46
การกำหนดราคา และการซื้อขาย	51
การใช้ใบยาสูบในประเทศ	55
ปัญหาการตลาดในประเทศ	55
บทที่ 4 การตลาดส่งออกใบยาสูบของประเทศไทย	57
ภาวะตลาดโลก	57
ระบบการซื้อขายใบยาสูบในตลาดโลก	60
ภาวะการตลาดส่งออกใบยาจากประเทศไทย	63
การจัดจำหน่ายใบยาสูบ	66
ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ	67
ปัญหาการตลาดต่างประเทศ	73
วิเคราะห์ผลกระทบจากการนำเข้าหรือจากต่างประเทศ	73
นโยบาย และมาตรการของรัฐ	79
ความช่วยเหลือของรัฐ	81
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	84
สรุป	84
ข้อเสนอแนะ	86
เอกสารอ้างอิง	91
ภาคผนวก	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การผลิต และการส่งออกใบยาสูบของโลก และประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ปี 2533 - 2534	2
2 พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตยาสูบเวอร์จิเนีย ประจำปีเพาะปลูก 2522/23 - 2534/35	4
3 ปริมาณ มูลค่า และราคาเฉลี่ยต่อหน่วยของการส่งออกใบยาสูบปี 2526 - 2534	5
4 ปริมาณ และราคาเฉลี่ยใบยาสูบที่โรงงานยาสูบรับซื้อแยกรายพันธุ์	56
5 ประเทศผู้ผลิตใบยาสูบรายใหญ่ของโลก	58
6 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกใบยาสูบของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ	59
7 ปริมาณ และมูลค่าการนำเข้าใบยาสูบของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ	60
8 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกใบยาสูบของไทยแยกรายประเทศ	67
9 แสดงผลกระทบต่อดุลการค้าใบยาสูบ และบุหรี่	75
10 แสดงราคาเฉลี่ยต่อซองของบุหรี่ยี่ห้อนำเข้าเมื่อรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ	76
11 แสดงจำนวนครัวเรือนชาวไร่ที่ได้รับผลกระทบจากความต้องการใช้ ใบยาสูบลดลง	96

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	กรรมวิธีการบ่มใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย	24
2	กรรมวิธีการบ่มใบยาพันธุ์เบอร์เลย์	27
3	กรรมวิธีการบ่มใบยาพันธุ์เตอร์กิช	29
4	กรรมวิธีการอบใบยา	30
5	ขั้นตอนการอบใบยา	31
6	ลักษณะของเครื่องอบใบยา	32
7	วิธีการตลาดใบยาแห้งพันธุ์เวอร์จิเนียในประเทศไทย	42
8	วิธีการตลาดใบยาแห้งพันธุ์เบอร์เลย์และพันธุ์เตอร์กิชในประเทศไทย	46
9	ชั้นมาตรฐานใบยาบ่มไอร้อนของประเทศไทย	53
10	ลักษณะโดยทั่วไปของใบยาสูบ	54

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ใบยาสูบเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน เนื่องจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การเพาะปลูกใบยาสูบจึงมีลักษณะเป็นการผลิตในครัวเรือนขนาดย่อมที่ใช้แรงงานเป็นหลักในการดูแลและเก็บเกี่ยว แม้ว่าจะมีการใช้แรงงานจำนวนมากในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตบุหรี่ แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าไปแทนที่แรงงานคน แต่การผลิตใบยาสูบก็ยังคงเป็นรายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกร และแรงงานที่เกี่ยวข้อง ยาสูบเป็นพืชที่มีการเพาะปลูกในประเทศต่าง ๆ ประมาณ 120 ประเทศ มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 0.3 % ของพื้นที่เพาะปลูกของโลกประเทศที่เพาะปลูกใบยาสูบรายใหญ่ของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผลิตยาสูบได้ประมาณปีละ 2.5-3.0 ล้านตัน สหรัฐอเมริกา 0.6-0.8 ล้านตัน อินเดีย 0.45- 0.55 ล้านตัน ใกล้เคียงกับบราซิล ส่วนประเทศอื่น ๆ ได้แก่ กรีซ ประชาคมยุโรป ตุรกี ญี่ปุ่น บัลแกเรีย แคนาดา เกาหลีใต้ และซิมบับเว (ตารางที่ 1) เมื่อคำนวณสัดส่วนของผลผลิตปรากฏว่าประเทศที่กำลังพัฒนามีแนวโน้มการผลิตใบยาสูบเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50 ของผลผลิตใบยาสูบโลกในปี 2504-2506 เป็นร้อยละ 63 ในปัจจุบัน

ความสำคัญของใบยาสูบดังกล่าว ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านรายได้ของชาวไร่ยาสูบ อันได้แก่ การประกันราคา การอุดหนุนการส่งออก การให้สินเชื่อระยะยาว รวมทั้งการช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตแก่ชาวไร่ กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาได้มีมาตรการอุดหนุนด้านใบยาสูบมาตั้งแต่ปี 2476 โดยมีการใช้มาตรการจำกัดพื้นที่การเพาะปลูก และควบคุมการตลาดควบคู่กันไปด้วย ส่วนแคนาดามีการกำหนดเป้าหมายการผลิตและประกันราคารวมทั้งการอุดหนุนการส่งออกใบยาสูบ ส่วนประชาคมยุโรปและญี่ปุ่นได้มีมาตรการประกันราคาใบยาสูบให้ชาวไร่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนานั้น การผลิตและการค้าใบยาสูบจะควบคุม

ตารางที่ 1 การผลิตและการส่งออกใบยาสูบของโลก และประเทศผู้ผลิตที่สำคัญปี 2533-2534

(หน่วย : พันเมตริกตัน)

ประเทศ	การผลิต		การส่งออก		% การผลิต การส่งออก	
	2533	2534	2533	2534	2533	2534
โลก	7041	7454	1516.7	1657.2	21.5	22.2
สาธารณรัฐประชาชนจีน	2646	3066	34.9	78.4	1.3	2.6
สหรัฐอเมริกา	738	755	229.8	228.9	31.1	30.3
อินเดีย	552	558	70.0	72.0	12.7	12.9
บราซิล	445	413	188.1	190.7	42.3	46.2
ตุรกี	296	241	94.8	136.6	32.0	56.7
สหภาพโซเวียต	290 ^{1/}	223 ^{1/}	0.8	0.6 ^{2/}	0.3	0.3
อิตาลี	194	165 ^{1/}	137.6	138.7	70.9	84.1
ซิมบับเว	140	178	115.8	136.2	82.7	76.5
กรีซ	136	160	123.3	121.0	90.7	75.6
อินโดนีเซีย	81	82	17.4	22.4	21.5	27.3
บัลแกเรีย	77	72	34.1	27.6	44.3	38.3
ไทย	69 ^{1/}	70 ^{1/}	34.2	43.6	49.6	62.3

หมายเหตุ 1/ ไม่ใช่ตัวเลขทางการ

2/ เป็นตัวเลขประมาณการ

ที่มา : (FAO. , 1992)

และผู้ขาดโดยรัฐวิสาหกิจ ปัจจุบันการบริโภคใบยาสูบส่วนใหญ่จะบริโภคในรูปของบุหรี่
โดยการบริโภคในรูปของบุหรี่ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 70 ของการบริโภคใบยาสูบ

ทั้งหมดของโลก ในปี 2503-2521 เป็นร้อยละ 80 ในปี 2523 ส่วนอีกร้อยละ 20 จะเป็นการบริโภคในรูปของ ซิการ์ ไปป์ท์ ไบยามวนด้วยมือ และ ยาสูบ จากการที่ไบยาสูบเป็นวัตถุดิบหลักของอุตสาหกรรมบุหรี ซึ่งปรากฏว่าอุตสาหกรรมดังกล่าว ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา จะมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ผลิตน้อยราย และเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่ไม่มีการแข่งขันระหว่างกัน เนื่องจากมีการกำหนดภาษีศุลกากรของบุหรีไว้ในอัตราค่อนข้างสูง ทำให้การเปลี่ยนแปลงราคาขายส่งและขายปลีกมีผลต่อการส่งออก-นำเข้า การผลิตบุหรีของโลกไม่มากนักและจะทำการผลิตโดยรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลควบคุมประมาณ ร้อยละ 37 ของผลผลิต และอีกร้อยละ 17.5 ผลิตโดยผู้ผูกขาดด้านไบยาสูบ โดยรัฐบาลประเทศต่าง ๆ พยายามใช้อุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้รัฐ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติในปี 2525 ประมาณร้อยละ 38 ของผลผลิตบุหรีของโลกนั้น ผลิตโดยผู้ผลิตรายใหญ่ของอังกฤษและอเมริกาจำนวน 7 ราย ซึ่งมีโรงงานในเครื่องตั้งอยู่ใน ประเทศต่างๆ ทั้งในสหภาพโซเวียต ยุโรปตะวันออก และประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ลักษณะของอุตสาหกรรมผลิตบุหรีของแต่ละประเทศที่ส่วนใหญ่จะถูกควบคุมโดยรัฐบาล และเป็นบริษัทข้ามชาติที่มีเครือข่ายในประเทศต่าง ๆ โดยมีข้อตกลงด้านการผลิต ทำให้อุตสาหกรรมบุหรีนั้นเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศ การส่งออกและการนำเข้าระหว่างประเทศจึงมีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับการส่งออก และนำเข้าไบยาสูบของโลก แนวโน้มการผลิตไบยาสูบในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตไบยาสูบตั้งแต่ปี 2517 ถึงปัจจุบัน ปรากฏว่าในช่วงปี 2517-2526 นั้น การผลิตไบยาสูบมีความผันผวนค่อนข้างมาก แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงประมาณร้อยละ 4.4 ต่อปี ทำให้ผลผลิตไบยาสูบปี 2532 ลดลงเหลือ 54,681 ตัน (ตารางที่ 2) ทั้งนี้เนื่องจากมีการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรีทำให้ราคาไบยาสูบในตลาดโลกโน้มต่ำลงชาวไร่ยาสูบจึงหันไปปลูกพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2533 ก) อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ถึงการขยายตัวของอุตสาหกรรมบุหรีของไทย ตั้งแต่ปี 2525 ถึงปัจจุบัน ปรากฏว่าได้ชะลอตัวลงค่อนข้างมาก จะเห็นได้จากปริมาณการจำหน่ายบุหรีของโรงงานยาสูบซึ่งในปี 2522-2524 ได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10-13 ต่อปีนั้น ในปี 2525 กลับมีปริมาณการจำหน่ายลดลง

ตารางที่ 2 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตยาสูบเวอร์จิเนีย ประจำปีเพาะปลูก 2522/23-2534/35

ปี	พื้นที่เพาะปลูก (Planted Area)		ผลผลิต (Production)	
	พันไร่		พันเมตริกตัน	
2522/23	214.9		401.6	
2523/24	220.3		318.3	
2524/25	303.9		439.1	
2525/26	278.3		402.2	
2526/27	243.6		336.6	
2527/28	194.9		329.5	
2528/29	183.6		299.4	
2529/30	159.8		262.0	
2530/31	134.5		192.9	
2531/32	137.7		203.5	
2532/33	142.5		245.6	
2533/34	153.0		278.2	
2534/35	176.0		303.6	

ที่มา : (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2532-2535)

จากปี 2524 ถึงร้อยละ 15.06 โดยลดลงจาก 1,638 ล้านซองในปี 2524 เป็น 1,391 ล้านซองในปี 2525 และหลังจากปี 2525 ถึงปัจจุบันปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ได้ขยายตัวในอัตราที่ต่ำมากเพียงร้อยละ 1-6 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา อัตราการบริโภคบุหรี่ของไทยมีการขยายตัวเพียงเล็กน้อย สาเหตุสำคัญที่ทำให้อัตราการบริโภคบุหรี่ของไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ได้แก่ การรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 2525 โดยให้มีการติดคำเตือนบนซองบุหรี่ว่าบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและห้ามการโฆษณาบุหรี่ รวมทั้งห้ามการสูบบุหรี่บนรถขนส่งโดยสารประจำทาง โดยเฉพาะในปี 2531

นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีการวางแผนลดพื้นที่เพาะปลูกใบยาสูบ และมีมาตรการควบคุม การสูบบุหรี่ที่เข้มงวดมากขึ้น เช่น การห้ามการโฆษณาบุหรี่ทางสื่อมวลชนทุกชนิด ทั้งทาง ตรงและทางอ้อม และการห้ามสูบบุหรี่ในที่ประชุม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการส่งออกใบยาสูบของไทยในระหว่างปีพ.ศ.2528-2533 ที่ผ่านมา ปรากฏว่าปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มลดลง (ตารางที่ 3) เนื่องจากผลผลิตใบยาสูบ ของประเทศมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติพบว่าระหว่างปี 2525/26 ถึงปัจจุบันผลผลิตใบยาสูบของไทยมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 8.5 ต่อปี โดยเฉพาะใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย มีปริมาณการผลิตลดลงในอัตราร้อยละ 13 ต่อปี นอกจาก นั้นแล้วความต้องการใช้ใบยาสูบในประเทศที่เพิ่มขึ้น ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การส่งออก

ตารางที่ 3 ปริมาณ มูลค่าและราคาเฉลี่ยต่อหน่วยของการส่งออกใบยาสูบปี 2526-2534

ปี	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคาเฉลี่ยต่อหน่วย (บาท/กิโลกรัม)
2526	35,559.0	1,790.9	46.2
2527	36,895.8	1,625.0	47.8
2528	32,911.0	1,580.6	50.5
2529	33,062.0	1,486.7	41.4
2530	27,121.0	1,285.9	43.5
2531	31,313.0	1,350.7	43.2
2532	27,267.0	1,393.0	51.1
2533	34,203.7	1,841.7	53.8
2534	43,577.0	2,864.1	65.7

ที่มา : (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2531 ข-2535)

ใบยาสูบลดลง ตลาดต่างประเทศที่สำคัญของใบยาสูบไทย คือ ตลาดประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งในปี 2532 นำเข้าใบยาสูบจากไทย 13,898 ตัน คิดเป็นร้อยละ 51 ของปริมาณใบยาสูบที่ไทยส่งออกทั้งหมดประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญในตลาดประชาคมยุโรป ได้แก่ อังกฤษ และเยอรมันตะวันตก รองลงไป ได้แก่ เบลเยียมและเนเธอร์แลนด์ ส่วนตลาดที่สำคัญนอกประชาคม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ซึ่งนำเข้าใบยาสูบจากไทย 3,747.7 ตัน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ของปริมาณการส่งออกใบยาสูบของไทย และเป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของไทยในปี 2532 ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษา ภาวะการตลาดและปริมาณการส่งออกใบยาสูบของไทยไปยังตลาดต่างประเทศ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าใบยาสูบของไทยในตลาดต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปผล เพื่อนำผลของการศึกษาไปประกอบการพิจารณาในการวางแผนทางการตลาด เพื่อการส่งออกใบยาสูบของไทยในส่วนที่มีความบกพร่อง และปัญหาการส่งออกให้ได้มีการแก้ไขเพื่อความเหมาะสมยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดใบยาสูบของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาสภาวะการตลาดและการส่งออกใบยาสูบของไทยไปต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในการส่งออกใบยาสูบไทยไปยังตลาดต่างประเทศ

ยังตลาดต่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการผลิตและการตลาดใบยาสูบภายในประเทศ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายใบยาสูบของไทย
2. ทำให้ทราบถึงปริมาณการส่งออก และส่วนแบ่งตลาดใบยาสูบของไทยในต่างประเทศเพื่อเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจในการลงทุนของเกษตรกรและนักธุรกิจที่สนใจธุรกิจส่งออกใบยาสูบ

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกใบยาสูบของไทย เพื่อนำผล การศึกษามาปรับปรุงและแก้ไขแนวทางการส่งออกใบยาสูบของไทย

4. เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผน และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งออก ใบยาสูบของธุรกิจที่ส่งออกใบยาสูบไปยังต่างประเทศ

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาสถานะการผลิต สถานะการตลาดทั่วไปภายในประเทศและ สถานะการตลาดส่งออกใบยาสูบของไทย ซึ่งจะทำการศึกษาดังแต่ส่วนแบ่งตลาด และปัจจัยที่มี ผลต่อปริมาณการนำเข้าใบยาสูบจากไทยของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ สภาพการแข่งขันในตลาด ต่างประเทศ รวมทั้งโอกาสและความเป็นไปได้ทางการค้าในการส่งออกใบยาสูบ โดยทำการ ศึกษาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2528 - 2535

นิยามศัพท์

ใบยาสด หมายถึง ใบยาที่เก็บจากต้นมาแล้ว และกำลังเริ่มบ่ม

ใบยาสูบ หมายถึง ใบยาที่เริ่มเก็บจากต้น แล้วนำไปบ่มตลอดไปจนถึงนำเอาไป เข้าเครื่องประกอบอุตสาหกรรม การรูดก้านก็ดี การทำให้ระอุก็ดี หรือการปรับระดับความชื้นก็ ดี ยังไม่ถือเป็นการประกอบอุตสาหกรรม จึงไม่รวมไปถึงผลิตภัณฑ์อันได้จากอุตสาหกรรม หรือกิ่งอุตสาหกรรม ก้านใบยา ยาหั่น ยาเส้น ยาปั่น เศษผงจากตะแกรงร่อน หรือฝุ่นละออง

ใบยาเศษ หมายถึง ผลพลอยได้จากใบยาชนิดไม่รูดก้าน อันเกิดขึ้นในระหว่างการ กำใบยา หรือใบยาปะปนกันทั้งที่เต็มใบหรือแตกหักก็ตาม ผลที่ได้รับก็คือ ใบยาที่ร่วงไม่ว่าจะ เต็มใบหรือเศษใบ

ผลิตภัณฑ์ยาสูบ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมยาสูบ เช่น บุหรี่ ซิการ์ ยากลิ้ง ยาเคี้ยว และยานัตถ์ ซึ่งจะต้องเสียบาย

การตรวจเอกสาร

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2530) ได้กล่าวว่า ไบยาสูบเป็นพืชล้มลุกที่อยู่ในสกุลเดียวกับมันฝรั่งและมะเขือเทศ มีคุณสมบัติเฉพาะตัว คือ สามารถผลิตนิโคตินซึ่งเป็นสารเสพติดขึ้นที่รากแล้วส่งกลับไปสะสมที่ใบ เป็นพืชชนิดเดียวที่มีสารเสพติด แต่ก็ปลูกและค้าขายได้โดยไม่ผิดกฎหมายของประเทศใดทั้งสิ้น ปัจจุบันยาสูบได้มีบทบาทมากขึ้นและถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจพืชหนึ่ง ถึงแม้ว่าในภาครวมจะมีมูลค่าเพียง 4 - 5 เปอร์เซ็นต์ของพืชเกษตรทั้งหมด และเป็น 2 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าการส่งออก แต่รายได้สุทธิต่อไร่ของยาสูบก็ยิ่งสูงกว่าพืชหลักอีกหลายชนิดที่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล และทำให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพและมีรายได้หลักประมาณ 200,000 คน นอกจากนี้ไบยาสูบยังเป็นวัตถุดิบที่สำคัญที่สุดในการผลิตบุหรี่ปุหรี่จะมีกลิ่นหอม รสนุ่มนวล ต้องได้มาจากใบยาที่มีคุณภาพที่ดี ใบยาที่มีคุณภาพดีซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคุณสมบัติ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง คุณภาพทางฟิสิกส์ ซึ่งเป็นคุณภาพที่มองเห็นได้ด้วยตาหรือสัมผัสได้ เช่น สีของใบยา โครงสร้างโปร่ง การเผาไหม้ดี ความยืดหยุ่นดี ฯลฯ ประการที่สองคุณภาพทางเคมี คือ มีนิโคติน น้ำตาล สารหอมและแร่ธาตุต่าง ๆ ที่เหมาะสม และประการที่สาม คุณภาพในการสูบ คือ มีกลิ่นหอม รสนุ่มนวล ไม่ระคายคอ สำหรับไบยาสูบที่ใช้ในการผลิตบุหรี่ปุหรี่ของไทยที่สำคัญมีอยู่ 3 ชนิด คือ ไบยาเวอร์จิเนีย ไบยาเบอร์เลย์ และไบยาเตอร์กิช ซึ่งแต่ละชนิดมีแหล่งปลูกและระบบการบ่มแตกต่างกัน ชาวไร่ที่ปลูกยาสูบในประเทศไทยมีอยู่ 3 ประเภท ประเภทแรก คือ ชาวไร่บ่มเอง ชาวไร่ประเภทนี้จะทำการเพาะกล้ายาสูบ ปลูกและบ่มไบยาสูบด้วยตนเอง แล้วขายไบยาแห้งให้โรงงานยาสูบตามโควต้าประจำปีที่ได้รับ ประเภทที่สอง คือ ผู้บ่มอิสระ เอกชนเป็นเจ้าของสถานีบ่มใบยา มีหน้าที่เพาะกล้ายาสูบแจกจ่ายให้ชาวไร่ ชาวไร่ทำหน้าที่เฉพาะเพียงปลูก และดูแลต้นยาสูบในไร่แล้วเก็บใบยาสดที่แก่นามาขายให้กับผู้บ่ม เมื่อทำการบ่มแล้วจึงขายไบยาแห้งตามโควต้าที่ได้รับให้กับโรงงานยาสูบหรือขายให้กับบริษัทหรือเอกชนที่รับซื้อ ประเภทที่สาม คือ ผู้บ่มอิสระสรรพสามิต ผู้บ่มเป็นผู้ขออนุญาตต่อกรมสรรพสามิตโดยตรง มีวิธีดำเนินการแบบเดียวกับผู้บ่มอิสระ แต่ไม่มีข้อผูกพันระใด ๆ กับโรงงานยาสูบและมีสิทธิ์ดำเนินการขายไบยาแห้งโดยเสรี

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2531 ก) ได้ทำการวิเคราะห์พบว่า โครงสร้างการค้า โภยาสูบของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการส่งออกและนำเข้า โภยาสูบ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตบุหรี่ของแต่ละประเทศ แต่ปัจจุบันได้มีการขยายการส่งออกบุหรี่ เป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดในตลาดโลกนั้น ได้ส่งออกบุหรี่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45 ของมูลค่าการส่งออก โภยาสูบและบุหรี่ของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 2524-2528 เป็นร้อยละ 64 ของมูลค่าการส่งออก โภยาสูบและบุหรี่ในปัจจุบัน อันเป็นผลจากการที่สหรัฐอเมริกาพยายามใช้มาตรการให้ประเทศต่าง ๆ เปิดตลาดให้นำเข้า บุหรี่จากต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินของสหรัฐอเมริกา และจากการวิเคราะห์พบว่า การผลิตยาสูบของไทยมีความผันผวนไปตามภาวะการผลิตและการค้า โภยาสูบของโลก เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกรายย่อยในตลาด โลก ทั้งนี้จากการคำนวณ Regression Line ด้วยวิธี Least Square Method ปรากฏว่าในช่วง ปี 2526-2532 ผลผลิตยาสูบมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี โดยลดลงในอัตราที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ต่อปี อันเป็นผลมาจากการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ ทำให้ราคา โภยาสูบในตลาดโลกโน้มต่ำลง ชาวไร่ยาสูบจึงหันไปปลูกพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลยังมีนโยบายให้มีการลดพื้นที่เพาะปลูกยาสูบตามมติของคณะรัฐมนตรีในเดือน มกราคม 2531 ปัจจุบันรัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดการผลิตและการค้า บุหรี่ในประเทศ โดยมีการ ห้ามนำเข้า บุหรี่จากต่างประเทศ เนื่องจากการบริโภค บุหรี่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของ ประชาชน ทั้งนี้ ในช่วงปี 2525 ถึงปัจจุบันการผลิตและการจำหน่าย บุหรี่ในประเทศมีการ ขยายตัวในอัตราเพียงร้อยละ 1-6 ต่อปี อันเป็นผลมาจากการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ ซึ่ง รัฐบาลได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 2525 ทำให้อัตราการบริโภค บุหรี่ของไทยในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมามีเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.5 ต่อปี ในด้านการค้า โภยาสูบระหว่างประเทศนั้น สหรัฐ อเมริกาเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของไทย โดย โภยาสูบที่ไทยนำเข้า นั้น นำเข้าจาก สหรัฐ อเมริกาเพียงประเทศเดียว นอกจากนั้น สหรัฐอเมริกายังเป็นตลาดส่งออก โภยาสูบที่สำคัญแห่ง หนึ่งของไทยด้วย ในปี 2531 ประเทศไทยขาดดุลการค้า โภยาสูบกับสหรัฐอเมริกาประมาณ 676 ล้านบาท โดยการขาดดุลการค้า โภยาสูบดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประเทศไทยมี นโยบายที่จะเพิ่มสัดส่วนการใช้ โภยาสูบในประเทศในการผลิต บุหรี่มากขึ้น

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2533 ก) กล่าวว่า การเพาะปลูกและการค้าใบยาสูบของโลกมีลักษณะที่แตกต่างจากการค้าสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ กล่าวคือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมจากการเพาะปลูกใบยาสูบและอุตสาหกรรมการผลิตบุหรี่นั้นยังไม่สามารถทำการประเมินได้แน่ชัด เนื่องจากเมื่อทำการพิจารณาถึงผลเสียที่มีต่อสังคมและสุขอนามัยของส่วนรวมเนื่องจากประการแรก การบริโภคใบยาสูบซึ่งส่วนใหญ่จะบริโภคในรูปของบุหรี่นั้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อนามัยของประชาชน การผลิต การค้า และการบริโภคใบยาสูบและบุหรี่ในเกือบทุกประเทศจึงถูกควบคุมโดยรัฐบาล โดยใช้มาตรการควบคุมพื้นที่เพาะปลูก การกำหนดโควตาการผลิต การประกันราคา การให้การอุดหนุน การเก็บภาษีทั้งส่งออกและนำเข้า การผูกขาดการจัดจำหน่ายใบยาสูบและการผลิตบุหรี่ภายในประเทศ ตลอดจนการจำกัดการโฆษณา และการสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารกสิกรไทย (2535) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ทั่วไปว่า ในปี 2535 ใบยาสูบยังคงเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้เข้าประเทศหลายพันล้านบาท เกษตรกรมีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกมากขึ้น ทั้งนี้เพราะระดับราคาของใบยาสูบที่โรงงานยาสูบและบริษัทเอกชนรับซื้อยังอยู่ในเกณฑ์สูง ในขณะที่ปริมาณและการมูลค่าการส่งออกใบยาสูบไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จากการที่คุณภาพใบยาสูบที่ไทยผลิตได้เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก ดังนั้นภาวะการผลิต และการค้าใบยาสูบตลอดปี 2535 จึงอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสดใส ด้านการค้า ในปี 2535 คาดว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกใบยาสูบไปจำหน่ายต่างประเทศมีทั้งสิ้นประมาณ 50,000 ตัน มูลค่า 3,000 ล้านบาท เทียบกับปริมาณและมูลค่าการส่งออกปีก่อนปริมาณ 43,495 ตัน มูลค่า 2,840 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.0 และ 5.6 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการใบยาสูบของไทยในปริมาณสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความต้องการใช้ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์มีการขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน จากการที่สหรัฐอเมริกาใช้ใบยาดังกล่าวเป็นตัวผสมในการผลิตบุหรี่ชิคาเกต รสอเมริกันที่เป็นที่นิยมและมีการขยายตลาดบุหรี่ไปยังประเทศอื่น ๆ มากขึ้น เช่น ใต้หวัน ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น ส่วนแนวโน้มของปี 2536 คาดว่าพื้นที่การเพาะปลูกและผลผลิตจะลดลงจากปี 2535 โดยจะมีผลผลิตใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย เบอร์เลย์ เดอร์เกิช ทั้งสิ้นประมาณ 74,840 ตัน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 11.5 ถึงแม้ว่าราคาใบยาทั้ง 3 พันธุ์จะอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ปริมาณใบยาสูบในช่วง

ปลายปีมีค่อนข้างมาก ในขณะที่โรงงานยาสูบและบริษัทเอกชนมีงบประมาณรับซื้อจำกัด กระทบกับคุณภาพของใบยาไม่ค่อยดีนัก ทำให้ราคารับซื้อเฉลี่ยในช่วงปลายปีลดลง ไม่พอใจให้ เกษตรกรขยายพื้นที่การเพาะปลูกเพิ่มขึ้น สำหรับภาวะการค้าในปี 2536 คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์ ดีต่อเนื่องจากปีก่อน ในขณะที่การนำเข้าบุหรี่นอกไม่มีผลกระทบต่อภาวะการค้าดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากบุหรี่นอกยังไม่สามารถชิงส่วนแบ่งตลาดไปได้มากนัก และการค้าใบยาสูบของไทย ส่วนใหญ่ก็เป็นการส่งออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศ อย่างไรก็ตามโรงงานยาสูบควรจะต้อง เร่งพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของใบยาที่ใช้ในการมวนบุหรืออย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีรสชาติ ใกล้เคียงกับบุหรี่ต่างประเทศ และสามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกรายอื่นได้ คาดว่า การส่งออกผลิตภัณฑ์ใบยาสูบไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศจะมีปริมาณใกล้เคียงกับปี 2535 คือ เท่ากับประมาณ 50,000 ตัน แต่มูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 3,500 ล้านบาท หรือมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.7

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2536) ได้กล่าวถึงสภาวะการค้าใบยาสูบ ในเดือนมกราคมว่า มีความคึกคักค่อนข้างน่าสังเกต ทั้งชาวไร่และผู้บ่มใบยาเวอร์จิเนียแห่งเสนอ ขายให้แก่สำนักงานไร่ยาสูบและบริษัทที่ส่งออกเพิ่มขึ้น ใบยาที่ซื้อขายเกือบทั้งหมดในช่วงนี้ เป็นใบยาต้นฤดู (Early Crop) อันเป็นกลุ่มใบยาสูบคุณภาพดี โรงงานยาสูบรับซื้อเพิ่มขึ้นจาก เดือนก่อน คือ เดือน ธันวาคม 13 เท่าตัวเป็น 3,449.3 เมตริกตัน ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 53.48 บาท ใกล้เคียงกับเดือนก่อน เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนมกราคมของปีก่อน ปรากฏว่าปริมาณ เพิ่มขึ้น 2 เท่าตัว ส่วนราคาลดลงร้อยละ 2.0 จำนวนรับซื้อทั้งหมดเดือนนี้แยกเป็นการรับซื้อใน ส่วนของโควตาประจำปี 2,727.4 เมตริกตัน ส่วนที่เหลือเป็นการรับซื้อในรูปของโควตากลาง รวมการรับซื้อตั้งแต่ต้นฤดูจนถึงสิ้นสุดเดือนนี้ 3,703.9 เมตริกตันราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 53.81 บาท เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อนปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 107.5 แต่ราคาลดลง ร้อยละ 1.9 การรับซื้อใบยาเบอร์เลย์เดือนนี้มีทั้งสิ้น 401.6 เมตริกตัน ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 32.41 บาท ลดลงจากเดือนก่อนร้อยละ 22.8 และ 2.3 ตามลำดับ แต่สูงขึ้นจากระยะเดียวกันของปี ก่อนร้อยละ 95.4 และ 2.5 ตามลำดับ รวมการรับซื้อตั้งแต่ต้นฤดูจนถึงสิ้นสุดเดือนนี้เป็นปริมาณ ทั้งสิ้น 931.8 เมตริกตัน ใกล้เคียงกับระยะเดียวกันของปีก่อน แต่ราคาลดลงร้อยละ 4.9 เดือนนี้ ปริมาณการส่งออกใบยาสูบเพิ่มขึ้นเป็น 7,099 เมตริกตัน มูลค่า 346 ล้านบาท เพิ่มขึ้นอย่าง

นำส่งเกิดถึง 4 เท่าตัว เนื่องจากมีการส่งมอบตามสัญญาเดิม และมีการสั่งซื้อใบยาฤดูใหม่จากตลาดประจำ โดยส่งออกไปเยอรมนีมากที่สุด จำนวน 1,752 เมตริกตัน มูลค่า 117.2 ล้านบาท รองลงมาเป็นอียิปต์จำนวน 1,416 เมตริกตัน มูลค่า 77.6 ล้านบาท ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์ส่งออกได้มากที่สุด ที่เหลือเป็นการส่งออกในรูปแบบใบยาเวอร์จิเนีย รวมทั้งก้าน เศษ และผงใบยา

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิรายปี โดยใช้ข้อมูลของปี พ.ศ. 2528 - 2535 โดยค้นคว้ารวบรวม จากวิทยานิพนธ์ เอกสาร รายงานการศึกษา วารสาร และบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนข้อมูลทางด้านสถิติที่ทางราชการ และองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งหน่วยงานเอกชนได้ทำการศึกษารวบรวมไว้ เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ศึกษาสถานะการผลิตและการตลาดใบยาสูบภายในประเทศ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบของบทความและแผนภาพประกอบตาราง

2.2 ศึกษาสถานะการตลาด และการส่งออกใบยาสูบของไทยไปตลาดต่างประเทศ จะใช้วิธีการศึกษาโดยการนำเสนอในรูปแบบตารางร้อยละ ค่าเฉลี่ยโดยวิธีการคำนวณอย่างง่าย พร้อมทั้งการนำเสนอในรูปแบบกราฟเพื่อนำผลที่ได้มาประกอบคำบรรยาย

2.3 ภายหลังจากที่ทราบผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางเพื่อกำหนดนโยบายในการส่งออก และขยายตลาดส่งออกใบยาสูบของไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้นรวมทั้งเป็นแนวทางเพื่อปรับปรุงการส่งออกให้เหมาะสมกับความต้องการจากตลาดต่างประเทศต่อไป

บทที่ 2

สภาพการผลิตใบยาสูบของประเทศไทย

ยาสูบเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันและเศรษฐกิจของทุกประเทศยาสูบแม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งบริโภคที่จำเป็นต่อการบำรุงส่งเสริมสุขภาพของร่างกายก็ตาม แต่ยาสูบก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของชนบางกลุ่ม นอกจากนี้จะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของชนบางกลุ่มแล้ว ในปัจจุบันยังจัดเป็นพืชเงินพืชทอง (cash crop) ที่มีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ตุรกี รัสเซีย แคนาดา และหลายประเทศในยุโรป

สำหรับประเทศไทยยาสูบนอกจากจะทำรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดีแล้ว ยาสูบยังเป็นสินค้าออกทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละนับพันล้านบาท อย่างไรก็ตามในขณะที่เดียวกันประเทศไทยต้องสั่งยาสูบจากต่างประเทศเข้ามาปีหนึ่ง ๆ นับพันล้านบาทเช่นกัน เพราะฉะนั้นในปัจจุบันดุลการค้าของประเทศไทยเกี่ยวกับยาสูบของประเทศไทยจึงอยู่ในสภาพที่ไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบ นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่ามูลค่าการส่งออกและการนำเข้าของยาสูบของไทยเรามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เพราะฉะนั้นถ้าหากประเทศไทยเราสามารถปรับปรุงพันธุ์ยาสูบให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกับของต่างประเทศ และสามารถผลิตได้มากพอกับความ ต้องการ ไทยเราก็จะได้เปรียบดุลการค้าจากยาสูบถึงปีละนับล้านบาท

ประวัติใบยาสูบไทย

คนไทยรู้จักมวนยาสูบด้วยมือมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช หรือประมาณ 300 กว่าปีมาแล้ว จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ใบยาสูบมวนด้วยมือโดยนายชิปปา ชาวกรีกเป็นที่สบพระราชหฤทัย พระองค์จึงได้ประทานเงิน 10 ชั่งให้ไปซื้อเครื่องจักรจากประเทศเยอรมันมาทำการมวน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดการผลิตบุหรี่ด้วยเครื่องจักรในประเทศไทย อีก 60 ปีต่อมา บริษัทบูรพา ยาสูบ จำกัด จึงได้ตั้งขึ้นที่สะพานมอญและย้ายมาตั้งที่สะพานเหลืองใน พ.ศ.2479 ซึ่งในระบายนั้นก็ได้มีบริษัทวางฮก และออฟฟี่นของชาวจีนตั้งขึ้นอีก 2 แห่ง รวมทั้งบริษัท B.A.T. ของอังกฤษและอเมริกา ก็ตั้งขึ้นมาในระยะใกล้เคียง ๆ กันด้วย

โดยผลิตบุหรี่ด้วยใบยาต่างประเทศล้วน ๆ แต่เนื่องจากบริษัท B.A.T. มีเงินทุน ผู้ชำนาญการและนักวิชาการมากกว่า จึงสามารถขยายงานได้เป็นปีกแผ่นจนทำให้บริษัทอื่น ๆ ต้องเลิกกิจการ และขายให้แก่รัฐบาลไทยระหว่างการแข่งขันกันนี้ บริษัท B.A.T. ได้หาทางลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ใบยาเวอร์จิเนียที่ปลูกในประเทศไทยมาผสมเป็นตัวประกอบ (Filler) ในบุหรี่เพื่อให้รสถูกใจผู้บริโภค และได้ทำการสำรวจที่ดิน และทดลองปลูกในที่ต่าง ๆ และเริ่มส่งเสริมปลูกใบยาเวอร์จิเนีย ใน พ.ศ.2480 ที่จังหวัดเชียงรายต่อมาได้ไปส่งเสริมที่จังหวัดเชียงใหม่ในระยะแรกบริษัทได้ส่งเสริมให้เอกชนปลูกโดยบริษัทให้ทุนบ้างพอสมควร แต่ได้ผลไม่เป็นที่พอใจ บริษัทจึงได้ตั้งสถานีบ่มใบยาขึ้นเองทั้งสองจังหวัด และได้แนะนำวิธีการปลูกตลอดจนการบ่มให้ชาวไร่ จนกระทั่งใน พ.ศ.2484 โรงงานยาสูบได้เข้าดำเนินการต่อจากบริษัทเนื่องจากอยู่ในภาวะสงคราม จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มผลผลิตโดยการขยายการผลิตออกไปในจังหวัดต่าง ๆ ดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ต่อมาในปี พ.ศ.2509 ทางโรงงานยาสูบได้เริ่มทดลองให้ชาวไร่ปลูกใบยาสดในเขตปลูกของสถานีบ่มใบยาของโรงงานยาสูบที่มีความชำนาญในการปลูก และมีความซนหมั่นเพียร ทำการเพาะปลูกและบ่มเองจนสำเร็จเป็นใบยาแห้งมาขายให้แก่โรงงานยาสูบโดยตลอด โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถานีฯ แจกเมล็ดพันธุ์ ตลอดจนให้การแนะนำวิธีการปฏิบัติ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เรียกว่า ชาวไร่บ่มเอง และได้ค่อย ๆ ดำเนินงานเรื่อยมาจนถึง พ.ศ.2520 ชาวไร่ใบยาสดของโรงงานยาสูบ จึงได้ดำเนินการแทนสถานีฯ ของรัฐบาลงานของฝ่ายไร่ฯ จึงเปลี่ยนจากรับซื้อใบยาแห้งจากเอกชนและผลิตเองมาเป็นการรับซื้อใบยาแห้งจากผู้บ่มใบยาอิสระ และชาวไร่บ่มเองโดยตลอด

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2487-2490) โรงงานยาสูบได้ทำการทดลองปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย และทดลองปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชในจังหวัดเชียงใหม่ในพ.ศ.2501 โรงงานยาสูบเริ่มผลิตบุหรีตรากรุงทอง ปรากฏว่าเป็นที่นิยมจากผู้สูบ ดังนั้นจึงได้ทำการส่งเสริมการผลิตใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ที่จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับใบยาเตอร์กิชเริ่มส่งเสริมการผลิตเมื่อ พ.ศ.2508 โดยส่งเสริมให้ปลูกในท้องที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัด ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นอกจากนี้ในท้องที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว โรงงานยาสูบได้ให้ความร่วมมือกับ ก.ร.ป. กลาง ทำการส่งเสริมที่จังหวัดนครพนมอีกด้วย การปลูกใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์และเตอร์กิชแต่เดิมส่วนใหญ่จะปลูกเพื่อใช้ใน

ประเทศ เหลือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศไม่มากนัก แต่ในปัจจุบันได้มีการส่งออกใบยาเบอร์เลย์เป็นปริมาณสูงขึ้น

แหล่งเพาะปลูก

ในปัจจุบันยาสูบมีปลูกอยู่ทั่วไปเกือบทุกประเทศ ตั้งแต่บริเวณละติจูดที่ 60 องศาเหนือ ลงไปถึงบริเวณละติจูดที่ 45 องศาใต้ อย่างไรก็ตามบริเวณที่มีการปลูกยาสูบมาก คือ แถบบริเวณระหว่างละติจูดที่ 45 องศาเหนือ กับ 30 องศาใต้ จากพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดของโลก 45 % ปลูกในทวีปเอเชีย 42 % ปลูกในทวีปอเมริกา 20 % ปลูกในทวีปยุโรปและรัสเซีย 6 % ปลูกในทวีปอเมริกาใต้และอีก 5 % ปลูกในทวีปแอฟริกา ประเทศที่มีการปลูกและผลิตยาสูบเป็นจำนวนมาก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย รัสเซีย ญี่ปุ่น บราซิล ตุรกี ปากีสถาน กรีซ และโรดีเชีย

สำหรับประเทศไทยมีการปลูกยาสูบกันทั่วไปในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับภาคอื่น ๆ อาจจะมีการปลูกบ้างเพียงเล็กน้อยและส่วนใหญ่ปลูกไว้เพื่อทำยาสูบ หรือยาตั้ง ทั้งนี้เพราะในการปลูกยาสูบคุณภาพของใบยาสูบโดยเฉพาะคุณภาพของสาร nicotine ($C_{10}H_{14}N_2$) ขึ้นอยู่กับสภาพของดินและสภาพภูมิอากาศ จังหวัดที่มีการปลูกยาสูบเป็นจำนวนมากได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง แพร่ สุโขทัย เลย สกลนคร แม่ฮ่องสอน เพชรบูรณ์ หนองคาย นครพนม ขอนแก่น อุบลราชธานี

ลักษณะทางพันธุกรรม

ยาสูบเป็นพืชอยู่ใน Genus *Nicotiana* ตระกูล Solanaceae หรือ Nightohade family พืชที่จัดอยู่ในตระกูลนี้ ได้แก่ มันฝรั่ง มะเขือ มะเขือเทศ พริก และพืชอื่น ๆ อีกหลายชนิดซึ่งบางชนิดใช้เป็นไม้ประดับ บางชนิดใช้ทำยา และบางชนิดเป็นพืช Goodspeed ได้ จำแนกยาสูบออกเป็น 60 species จาก 60 species นี้ 36 species มีปลูกอยู่ในแถบอเมริกาใต้ 9 species มีปลูกอยู่ในแถบอเมริกาเหนือ และอีก 15 species มีปลูกอยู่ในแถบออสเตรเลีย และหมู่เกาะแปซิฟิกตอนใต้ ในจำนวน species ทั้งหมดของยาสูบบมีอยู่ 2 species ที่ใช้ปลูกเพื่อผลิตเป็น

ยาสูบ และยาเคี้ยว ยาสูบทั้งสอง species นี้มีปลูกแพร่หลายทั่วไปในแถบ อเมริกาใต้ อเมริกากลาง หมู่เกาะอินเดียนตะวันตก บริเวณแถบตะวันตกเฉียงใต้และภาคเหนือของเม็กซิโก

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

โดยทั่วไปยาสูบมีลักษณะการเจริญเติบโตแบบพืชล้มลุก (annual) แต่โดยธรรมชาติเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพที่ภูมิอากาศเหมาะสมไม่หนาวหรือร้อนแห้งแล้งเกินไป ยาสูบจะเจริญเติบโตเป็นพุ่มใหญ่ มีลักษณะเป็นพืชหลายปี (perennial) ยาสูบมีรากต้นและมีระบบรากแบบรากฝอย รูปร่าง และขนาดของใบยาสูบอาจมีขนาดแตกต่างกันออกไป แต่ในพันธุ์หนึ่ง ๆ ลักษณะขนาด และการกระจายอยู่ของใบตามลำต้นเหมือนกัน (ธรรมนุญ , 2526)

ราก (roots) หลังจากงอก 10-15 วัน รากชุดแรกหรือ primary root ของยาสูบจะยาวมากและมีรากขนอ่อน (root hairs) เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากคล้ายกับระบบรากฝอย (fibrous root) แต่อยู่ในระดับตื้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีปริมาณรากมากและหนาแน่นนี้เอง จึงช่วยให้ต้นยาสูบไม่ล้มง่ายนอกจากลมแรง

ลำต้น (stem) ยาสูบจัดเป็นพืชพวกไม้เนื้ออ่อน (herbaceous) มีความสูงประมาณ 3-6 ฟุต ลำต้นตรงและค่อนข้างใหญ่ มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5-2.5 นิ้ว ส่วนล่างหรือโคนของลำต้นค่อนข้างตรงเป็นไม้เนื้อแข็ง (woody) ลำต้นปกคลุมด้วย glandular hairs ทำให้ลำต้นเหนียวเหนอะเมือจับด้วยมือ

ใบ (leaves) ยาสูบมีใบใหญ่ ลักษณะนี้เป็นลักษณะที่ผิดไปจากพืชสำคัญอื่น ๆ โดยทั่วไป ยาสูบมีพื้นที่ใบประมาณ 1.0-1.5 ตารางฟุต แต่ใบยาพวกชิการ์อาจจะมีใบใหญ่กว่านี้ รูปร่าง เนื้อที่ และจำนวนใบขึ้นอยู่กับพันธุ์และสภาพแวดล้อม แต่โดยทั่วไปจำนวนใบพันธุ์หนึ่งจะคงที่ ใบยาสูบเป็นแบบใบเดี่ยว (simple leaf) ขอบใบเรียบ ความยาวของใบมักเป็นสองเท่าของความกว้าง พันธุ์ส่วนมากไม่มีก้าน - (petiole) มีเพียงบางพันธุ์เท่านั้นที่มีก้าน ใบสลับตำแหน่งของใบจะเวียนสลับ (alternate) บนลำต้นโดยอาจจะเรียงตามเข็มนาฬิกา ลักษณะการเรียงของใบ (phyllotaxy) ใบยาสูบส่วนมากมักมีหูใบ (stipule) นอกจากบางพันธุ์ที่ไม่มีหูใบ ใบมีสีเขียวจนเขียวเข้ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์และจำนวนอาหารธาตุ ใบเมื่อจวนแก่จะ

มีหูใบ ใบมีสีเขียวจนเขียวเข้ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์และจำนวนอาหารธาตุ ใบเมื่อจวนแก่จะเปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อนหรือปนเหลือง ทั้งด้านบนและด้านล่างของใบมี glandular hairs อยู่ทั่วไปจึงทำให้ใบยาสูบเหนียวเหนอะเวลาจับ เช่นเดียวกับลำต้น ในระหว่างงมใบกับลำต้นจะพบ auxiliary bud ในระยะเติบโตต้นนี้จะพักตัว (domant) แต่ถ้าเด็ดตายอด หรือ terminal buds ออกเมื่อใด auxiliary buds จะเจริญเติบโตเป็นกิ่งหรือแขนง (sucker) ใหม่ทันที

ช่อดอก (inflorescence) ยาสูบมีช่อดอกแบบ raceme เกิดที่ยอดของลำต้น (terminal raceme) ช่อหนึ่ง ๆ อาจมีดอกถึง 150 ดอก ดอกยาวประมาณ 1.5-2.5 นิ้ว โดยปกติดอกมีสีชมพูแต่อาจมีสีตั้งแต่สีขาวจนถึงสีแดงก็ได้ ดอกมีก้านดอกสั้น มีกลีบดอก 5 กลีบ ส่วนล่างของกลีบดอกทั้ง 5 เชื่อมติดต่อกันเป็น corolla tube ที่ปลายบานออกเป็น 5 แฉก (lobe) กลีบใบ (calyx) ที่หุ้ม corolla tube อยู่ นั้นมีความยาวอาจถึงกึ่งกลางของดอกและมีลักษณะคล้ายรูประฆัง (bell-shape) ปลายแยกออกเป็น 5 แฉก มีขนอ่อน ๆ สีขาวอยู่ทั่วไป ภายในดอกประกอบด้วยเกสรตัวผู้ (stamen) 5 อัน เชื่อมติดกับ corolla tube แต่ละ stamen มีก้านชูเกสร ตัวผู้ (filament) ยาว อับละอองเกสร (anther) มีลักษณะเป็นรูปไข่ซึ่งเมื่อเวลาผสมจะแตกตามยาว เกสรตัวเมีย (pistil) ประกอบด้วยรังไข่ (ovary) ที่มี 2 carpels แต่ละ carpel มีไข่ (ovule) อยู่มากมาย ก้านเกสรตัวเมีย (style) ยาวอยู่บนรังไข่ ปลายยอดเกสรตัวเมีย (stigma) แบ่งออกเป็น 2 แฉก (lobes) จะสังเกตเห็นว่า stigma และ anther เกิดอยู่ในระดับเดียวกัน จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ยาสูบเป็นพืชที่มีการผสมตัวเองตามธรรมชาติ เท่าที่ทราบยาสูบมีการผสมข้ามเพียง 1-4 % เท่านั้น

เมล็ด (seeds) ยาสูบเป็นพืชที่มีเมล็ดมาก ดอกหนึ่งอาจมีเมล็ดถึง 2,000-8,000 เมล็ด เพราะฉะนั้นยาสูบต้นหนึ่ง ๆ จึงผลิตเมล็ดได้ร่วมล้านเมล็ด เมล็ดมีสีน้ำตาลเข้มรูปร่างคล้ายรูปไข่มีเส้นสานกันเป็นร่างแหอยู่บนผิว ด้านหนึ่งมีเส้นผ่ากลางเห็นได้ชัดเจน น้ำหนักเมล็ดโดยเฉลี่ยประมาณ 0.03-0.09 กรัม/1,000 เมล็ด

การจำแนกชนิดยาสูบ

ชนิดของยาสูบ (classes of tobacco) การจำแนกชนิดของยาสูบนั้นได้อาศัยสิ่งต่อไปนี้เป็นหลักในการจำแนก

1. การใช้ประโยชน์จากยาสูบ (use of tobacco)
2. วิธีบ่ม (methods of curing)
3. ท้องดินหรือแหล่งที่ปลูก (locations)
4. พันธุ์ที่เพาะปลูก (variety)

โดยมากยาสูบแต่ละชนิดมีวิธีบ่มต่างกัน ประโยชน์ที่นำไปใช้ ตลอดจนดินฟ้าอากาศในที่ ๆ ปลูกต่างกัน ชนิดที่สำคัญของยาสูบ มีดังนี้

1. Flue-cured เป็นยาสูบที่นิยมใช้ในการทำบุหรี่มากที่สุด ยาสูบชนิดนี้บ่มด้วยไอร้อนโดยใช้ความร้อนผ่านไปตามท่อ (pipe) เพื่อป้องกันไม่ให้ควันไฟถูกใบ ยาสูบชนิดนี้นิยมปลูกบนดินร่วนปนทราย พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมาก คือ Virginia 115, Coker 347, N.C.95, N.C.75, Dixiebright 101, Coker 187 Hicks และ Hicks Broadleaf

ยาสูบแต่ละพันธุ์นี้มีคุณสมบัติแตกต่างกันไป เช่น Dixie Bright 101, Coker 187 Hicks มีความต้านทานต่อ bacterial wilt และ fusarium wilts ส่วน N.C.95, N.C.75 และ N.C.73 มีความต้านทานต่อโรค black rootrot สำหรับ flue-cured นี้ไม่นิยมปลูกในระบบพืชหมุนเวียนที่มีพืชตระกูลถั่วปนอยู่ด้วย เพราะไนโตรเจนสูงเกินไป ทำให้ใบมีสีเขียวจัดเมื่อบ่มออกมาจะมีคุณภาพต่ำ

2. Fire-cured ยาสูบที่บ่มโดยวิธี fire-cured แตกต่างจากการบ่มแบบ flue-cured ตรงที่ใบอาจจะถูกควันไฟโดยตรงขณะบ่ม ดังนั้นจึงทำให้สีของใบคล้ำและมีกลิ่นฉุนกว่าการบ่มแบบ flue-cured ใบยาชนิดนี้ใช้ทำยาสูบและยาเคี้ยว (chewing) เป็นส่วนใหญ่ นิยมปลูกกันบนดินค่อนข้างเหนียว พันธุ์ที่นิยมปลูกกันคือ Madole Yellow Mammoth Brownleaf K151 พันธุ์พวกนี้มีใบกว้างเขียวจัดและใบตก (Drooping) เพราะมีน้ำหนักมาก

3. Air-cured ใบยาชนิดนี้บ่มโดยธรรมชาติ คือ แขนงต้นหรือใบยาสูบไว้ในโรงบ่มที่มีการหมุนเวียนของอากาศดี โดยปล่อยให้ น้ำจากใบยาสูบระเหยไปในอากาศจนเสร็จสิ้นการบ่มดังนั้นถ้าอากาศชื้นมาก น้ำในใบยาระเหยช้า เพื่อป้องกันใบยาเสียจึงนิยมใช้ความร้อนช่วยในการระเหยน้ำของใบ เพราะเมื่อใช้ความร้อนอุณหภูมิอากาศจะสูงแต่ความชื้นสัมพัทธ์จะต่ำยาสูบชนิด air-cured นำไปใช้ในอุตสาหกรรมผลิต บุหรี่ ยาเส้นและ Chewing tobacco แบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ

3.1 Light air-cured ได้แก่ Maryland tobacco และ Burley tobacco

3.2 Dark air-cured ได้แก่ Onesucker และ Virginia Sun-cured

Burley tobacco เป็นใบยาที่สำคัญที่สุดของ air-cured สามารถขึ้นได้ในดินที่มีธาตุอาหาร และอินทรีย์วัตถุสูง ใบยาที่บ่มแล้วใช้ในการทำบุหรี่ปันธุ์ที่นิยม คือ White-Burley ซึ่งเป็นพันธุ์ดั้งเดิม นอกจากนี้ก็มี Ky 16, Ky 35, Burley และ Burley 21 เป็นต้น

Maryland tobacco มีใบบาง มีคุณสมบัติพิเศษ คือ ติดไฟดี จึงใช้ในการทำบุหรี่ปันธุ์ที่ใช้มี Maryland Broadleaf และ Catterton

Dark air-cured นั้นใบหยาบ และฉุนกว่า Burley และ Maryland จึงไม่เหมาะที่จะนำมาสูบ (Smoking) พันธุ์ที่ใช้ คือ Onesucker ที่เรียกเช่นนั้นเพราะแต่ละ leaf axil จะมี sucker แดกออกเพียงอันเดียว ซึ่งยาสูบพันธุ์อื่น ๆ จะมี sucker แดกออกมามากกว่าหนึ่ง

4. Cigarfiller เป็นชนิดยาสูบที่ใช้สำหรับทำเป็นไส้กลาง (core) ของบุหรี่ปันธุ์บุหรี่ปาน และกลิ่นหอมฉุน ส่วนมากปลูกบนดินค่อนข้างเหนียว พันธุ์ที่ใช้ส่วนมาก คือ Pennsylvania Broadleaf, Zimmer Spanish และ Comstock Spanish เป็นต้น

5. Cigarbinder เป็นชนิดของยาสูบที่ใช้หุ้ม filler อีกชั้นหนึ่ง ใบยาบางละเอียดและยืดหยุ่น (elastic) กว่าใบยาที่ใช้ทำ filler พันธุ์ที่ใช้ปลูกมี Connecticut Broadleaf, Connecticut Havana, Seed Wisconsin Havana

6. Cigarwrapper ใบยาชนิดนี้จะต้องมีลักษณะบางละเอียด และปราศจากรอยขาด ร้าว เพราะใช้มวนหุ้ม binder และ filler อีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้สีของ wrapper จะต้องสวยสด เพื่อประโยชน์ทางการค้า พันธุ์ที่ใช้มี Cuban ซึ่งเป็นพันธุ์เดิม Connecticut 15 และ Florida 301 เป็นต้น

7. Turkish tobacco หรือ aromatic tobacco เป็นใบยาที่มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว ใช้สำหรับผสมกับใบยาชนิดอื่นในการทำบุหรี่ เป็นยาสูบที่มีใบเล็กมาก (เล็กกว่าหรือขนาดเท่ากับ ใบพลู) ไร่ปลูกโดยการตากแดดและสิ่งลม พันธุ์ที่นิยม คือ Samsoun และ Porsitzan

การผลิตยาสูบไทย

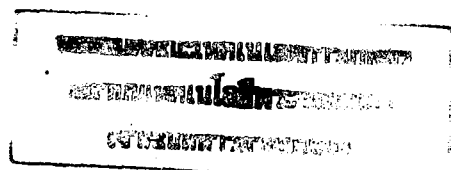
ยาสูบเป็นพืชที่มีการควบคุมตามกฎหมาย ทั้งในด้านการเพาะปลูก การซื้อขาย การบ่มใบยา การส่งออก และการนำเข้า ตาม พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ. 2509 ซึ่งกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการควบคุม ดังนั้นผู้ที่ทำการเพาะปลูกจะต้องขออนุญาต จากกรมสรรพสามิต ยกเว้น การปลูกยาสูบพันธุ์พื้นเมือง ไม่ต้องขออนุญาต ยาสูบที่ปลูกในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 พันธุ์ คือ

1. พันธุ์เวอร์จิเนีย
2. พันธุ์เบอร์เลย์
3. พันธุ์เตอร์กิช
4. พันธุ์พื้นเมือง

ในจำนวนยาสูบทั้ง 4 พันธุ์นี้ มี 3 ชนิดที่ปลูกเพื่อการค้าอย่างจริงจัง ซึ่งได้แก่ พันธุ์เวอร์จิเนีย เบอร์เลย์ และเตอร์กิช ผลผลิตรวมเฉลี่ย ปี 2524-2527 มีประมาณ 67.8 ล้าน กิโลกรัม

ยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย

ใบยาสูบเวอร์จิเนียเป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผสมบุหรี่ยุโรป (English Blend) โดยทั่วไปใช้ในอัตราส่วน 45-75 % ปริมาณการใช้ใบยาประเภทนี้จึงมากกว่าประเภทอื่น ๆ ลักษณะของใบยาเวอร์จิเนียที่สำคัญ คือ มีสีเหลืองมะนาวสุกถึงสีส้ม เนื้อบางถึงปานกลาง กลิ่นบางไม่ฉุน ปริมาณน้ำตาลในใบยาค่อนข้างสูง ยาสูบเวอร์จิเนียปลูกกันมากในภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ ลำปาง พะเยา ลำพูน เพชรบูรณ์ อุดรดิตถ์ แม่ฮ่องสอน และสุโขทัย และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดหนองคาย และนครพนม ลักษณะของดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย คือ เป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี หน้าดินลึก มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากเนื่องจากให้ผลผลิต และคุณภาพดี ได้แก่ พันธุ์ Coker 347, Coker 187, Hicks and K 326 โดยชาวไร่จะเริ่มปลูกยาสูบเวอร์จิเนียตั้งแต่เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนตุลาคมโดยใช้ระยะปลูกระหว่างต้น 60 ซม. และระหว่างแถว 120 ซม. ในพื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกได้ประมาณ 2,000 - 2,500 ต้น ปุ๋ยที่ใช้ คือ สูตร 11-26-24 + 4 Mgo + 0.5 Borax ใช้อัตรา 100 - 150 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง เมื่อต้นยาสูบอายุ 7 และ 30 วัน หลังจากปลูก โดยใส่แบบเป็นแถบบนแปลงปลูก ห่างจากต้นยาสูบ 3 - 5 นิ้ว ลึก 3 - 4 นิ้ว และใส่ปุ๋ยเสริมโปแตสเซียมในเตรทอัตรา 12 - 15 กิโลกรัมต่อไร่ โดยการละลายน้ำรดโคนต้นเมื่อต้นยาสูบอายุประมาณ 45 วัน หลังจากปลูก สำหรับการพรวนดิน จะทำการพรวนดินบริเวณรอบ ๆ ต้นยาสูบประมาณ 3-4 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกันประมาณ 10 - 15 วัน การพรวนดินทุกครั้งต้องนำดินกลบโคนต้น การให้น้ำต้นยาสูบในระยะ 30 วันแรก จะให้เพียงเล็กน้อยโดยการรดรด หลังจากนั้นจะใช้วิธีรดน้ำเข้าแปลงปลูกให้ชุ่มอยู่เสมอประมาณสัปดาห์ละครั้ง เมื่อต้นยาสูบอายุได้ประมาณ 55 - 60 วัน ต้นยาสูบก็เริ่มแทงช่อดอก ก็จะทำการตอนยอด ซึ่งหมายถึงการตัดส่วนยอดของต้นยาสูบที่รวมทั้งช่อดอก และใบยอดทิ้ง โดยให้เหลือจำนวนใบบนลำต้นไว้ประมาณ 18 - 20 ใบต่อต้น ซึ่งจะทำให้ยาสูบมีผลผลิต และคุณภาพสูง การพ่นยาป้องกันกำจัดโรคและแมลง ควรปฏิบัติเป็นประจำทุก 7 - 10 วัน ถ้าหากชาวไร่ได้ทำตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้องทุกขั้นตอน ก็จะสามารเก็บใบยาสดครั้งแรกได้เมื่ออายุ 65 - 75 วัน และจะเก็บใบยาสดครั้งสุดท้ายเมื่ออายุ 100 - 120 วัน โดยเก็บเฉพาะใบยาที่สุกหรือแก่เท่านั้น โดยธรรมชาติแล้ว

ใบยาสูบจะสุกแก่จากใบยาส่วนจะสุกแก่จากใบยาส่วนล่างของลำต้นขึ้นไปหาส่วนยอด ครั้งหนึ่ง ๆ จะเก็บใบยาสดได้ประมาณ 2 - 3 ใบต่อดัน ใช้เวลาในการเก็บประมาณ 6 - 7 ครั้ง เมื่อเก็บใบยาสดได้แล้วก็นำมาเสียบด้วยไม้เสียบยา ซึ่งเป็นไม้ไผ่เหลาแบน ๆ ยาวประมาณ 45 ซม. หนาประมาณ 3 - 4 มม. แล้วนำเข้ามามัดกับไม้ราวยาซึ่งเป็นไม้รวกยาวประมาณ 125 - 130 ซม. เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 - 3 ซม. เพื่อเตรียมเข้าบ่มในโรงบ่มต่อไป การบ่มใบยาสูบเวอร์จิเนีย (ภาพที่ 1) จะบ่มในโรงบ่มความร้อนที่ใช้ฟืน หรือถ่านลิกไนท์เป็นเชื้อเพลิง การบ่มแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะทำสี หมายถึง ช่วงที่เปลี่ยนสีเขียวของใบยาให้เป็นสีเหลืองหรือสีส้ม-ใช้อุณหภูมิ 32-43 องศาเซลเซียส เป็นเวลาประมาณ 30-70 ชั่วโมง ระยะตรึงสี หมายถึง ระยะที่หยุดขบวนการเปลี่ยนแปลงในใบยา คือ ทำให้สีเหลืองหรือสีส้มคงที่ ใช้อุณหภูมิ 45-55 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15-20 ชั่วโมง ระยะทำก้านแห้ง เป็นระยะที่ทำให้ใบแห้ง เป็นระยะที่ทำให้เนื้อใบยาแห้งสนิทใช้อุณหภูมิ 65-75 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24-36 ชั่วโมง เมื่อบ่มใบยาเสร็จแล้ว ก็จะนำใบยาแห้งที่ได้มาทำการแยกและคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ทาง โรงงานยาสูบกำหนด ซึ่งมีชั้นมาตรฐานทั้งหมด 67 ชั้น ราคาใบยาแห้งเวอร์จิเนียที่ทาง โรงงานยาสูบรับซื้อชั้นที่มีคุณภาพสูงสุดราคากิโลกรัมละ 50 บาท ส่วนชั้นที่มีคุณภาพต่ำสุด ราคากิโลกรัมละ 17 บาท สำหรับในด้านผลผลิตการปลูกยาสูบเวอร์จิเนียโดยทั่วไปจะได้ผลผลิตใบยาแห้งประมาณ 200 - 350 กิโลกรัมต่อไร่ องค์ประกอบทางเคมีของใบยาเวอร์จิเนียที่ถือว่าเป็นใบยาที่มีคุณภาพดี ควรมีปริมาณนิโคติน 2.5 ± 0.5 % อัตราส่วนไนโตรเจนต่อนิโคตินประมาณ 0.5 - 1.0 อัตราส่วนน้ำตาลต่อนิโคตินประมาณ 5.0 - 10.0

ฤดูเพาะปลูกและบ่มใบยาเวอร์จิเนีย

ฤดูกาลเพาะปลูกและบ่มใบยาเวอร์จิเนีย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ฤดู คือ

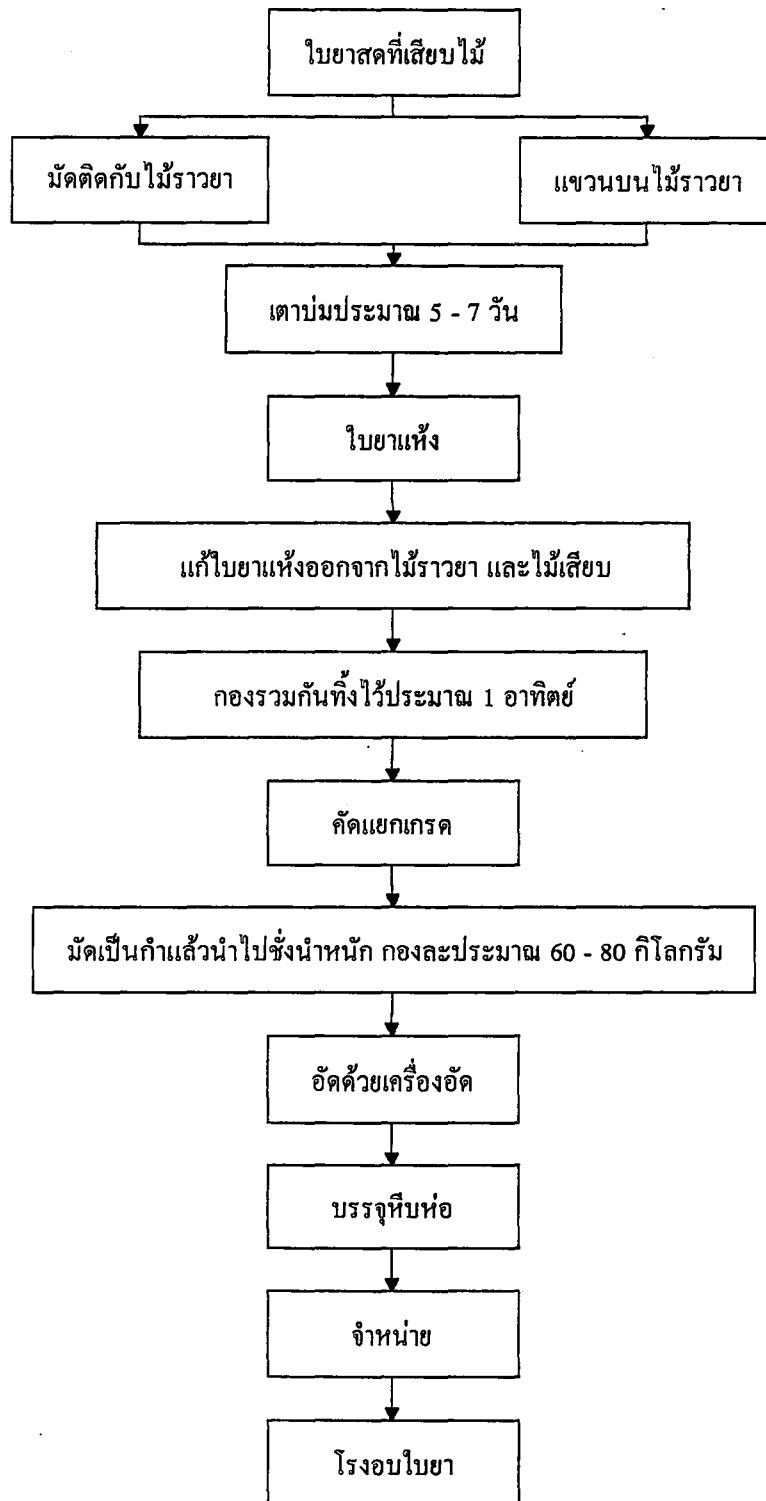
1. Early Crop (ยารุ่นฝน) คือ ยาสูบที่ปลูกตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - กันยายน โดยปลูกตามทีดอน ซึ่งเขาใช้น้ำฝนเป็นหลัก ใบยารุ่นนี้ต้องการปริมาณมาก แต่ชาวไร่ไม่นิยมปลูก เพราะมีปัญหาในการดูแลรักษาไม่ให้ใบยาน่านอกจากนี้ยังตรงกับฤดูปลูกข้าวของชาวไร่ด้วย ใบยารุ่นฝนนี้จะเริ่มบ่มประมาณเดือนกันยายน - มกราคม

2. Middle Crop (ขารุ่นปลายฝนหรือขาข้าวเบา) คือ ขาสูบที่ปลูกตั้งแต่เดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน โดยมากจะปลูกหลังจากเกี่ยวข้าวเบาแล้ว โดยรีบเอาข้าวออกจากพื้นที่นา และรีบไถปลูกทันที มีโรคระบาดน้อยกว่าขารุ่นฝน ตลาคก็ยังคงต้องการปริมาณมากอยู่ ใบขารุ่น ปลายฝนนี้ จะเริ่มบ่มประมาณเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ การปลูกใบขารุ่นนี้ คิดเป็นเนื้อที่ 30-45 % ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด

3.-Late Crop (ขารุ่นยามา หรือขาแล้ง) คือ ขาสูบที่ปลูกตั้งแต่เดือนธันวาคม - มกราคม โดยจะปลูกในที่นาหลังจากเกี่ยวข้าวนาปีแล้ว เป็นรุ่นที่นิยมปลูกกันมากที่สุด แต่ต้อง เสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสูงกว่ารุ่นอื่น ๆ เพราะมีโรคแมลงรบกวนมาก ใบขารุ่นนี้ตลาค ต้องการน้อย เพราะคุณภาพไม่ดีเท่าใบขารุ่นฝนและปลายฝน ใบขารุ่นนี้จะเริ่มบ่มประมาณ เดือนมกราคม - พฤษภาคม จะทำในเนื้อที่ประมาณ 20-25 % ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด

4. April Crop (ขามะฆา) คือ ขาสูบที่ปลูกตั้งแต่เดือน มีนาคม - ต้นเดือน พฤษภาคมโดยปลูกกันในบริเวณที่นาริมฝั่งแม่น้ำ ที่มีการระบายน้ำดีและสามารถทน้ำเข้าได้ ใบยาสูบที่ผลิตได้ในรุ่นนี้ ให้ผลผลิตสูง แต่ปลูกได้ในพื้นที่จำกัดและได้ผลผลิตไม่ทัน กับฤดูกาลจำหน่ายใบยาสูบ ใบขามะฆาจะเริ่มบ่มประมาณเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม

ใบยา รุ่นฝน และปลายฝน นอกจากเป็นใบยาคุณภาพดีตามความต้องการของ ตลาค ยังออกสู่ตลาดก่อนประเทศคู่แข่งกันหลายประเทศ จึงไม่เป็นปัญหา สำหรับขารุ่นยามา หรือขาแล้งก็ยังคงอยู่ในระยะเวลาที่ตลาดต่างประเทศต้องการ ถึงแม้คุณภาพจะด้อยกว่าแต่ก็ให้ผล ผลิตที่แน่นอน ต้นทุนต่ำ ส่วนรุ่นที่เป็นปัญหา คือ ขามะฆา ซึ่งนอกจากคุณภาพไม่สู้ดีตามทัศนะ ของตลาดต่างประเทศแล้ว ยังออกสู่ตลาดช้าเกินไป จึงมักจะเป็นปัญหาในการขาย

ภาพที่ 1 กรรมวิธีการบ่มใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย

ที่มา : (สุชาติ และเฉลิมพร , 2528)

ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์

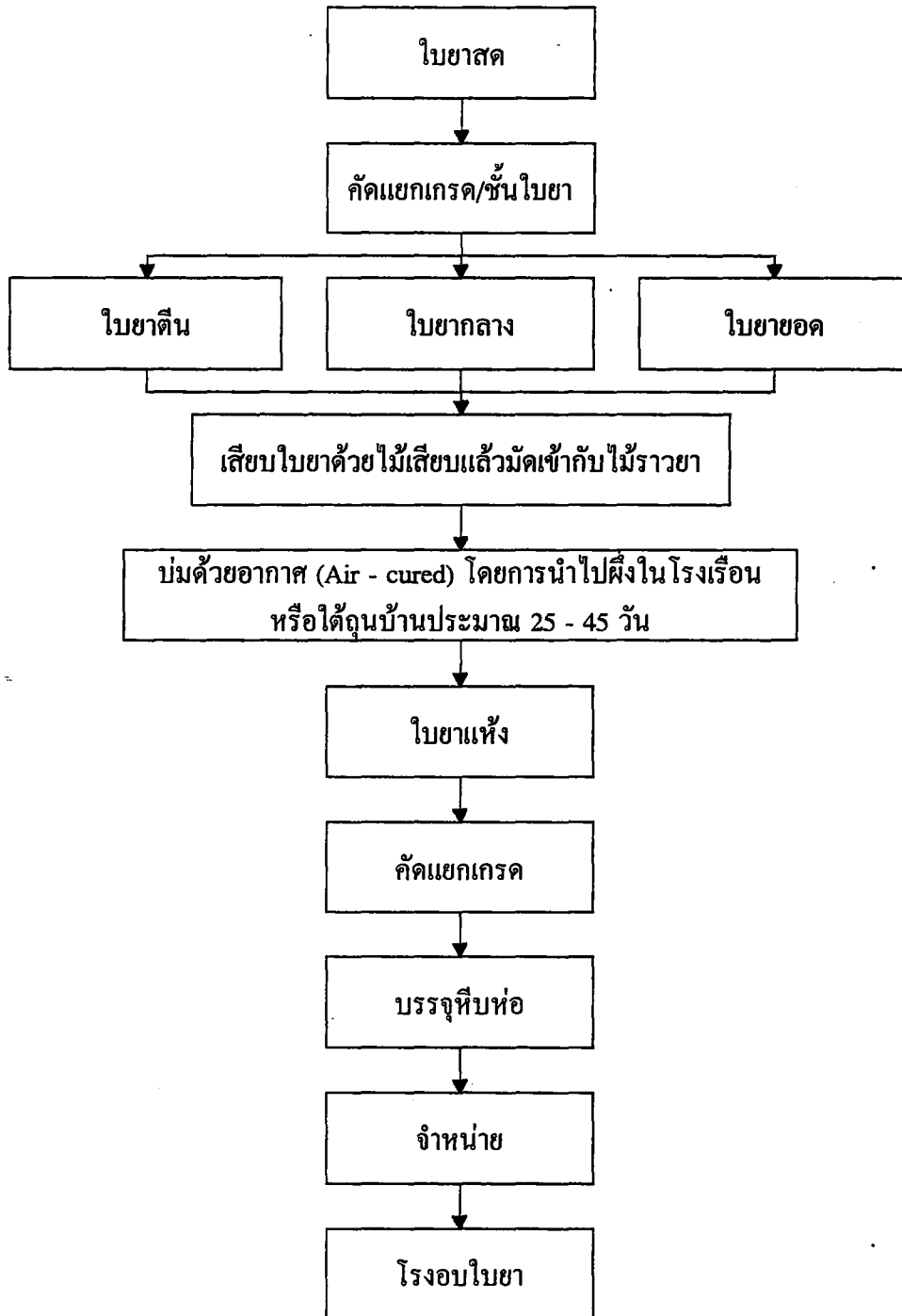
ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ เป็นยาสูบประเภทบ่มอากาศ (Air-cured tobacco) มีคุณสมบัติพิเศษกว่ายาสูบประเภทอื่นหลายประการ เช่น มีน้ำหนักเบา โครงสร้างโปร่งดูดซึมน้ำหอม น้ำปรุงได้ดี คุณภาพในการบรรจุมวนดี (Filling Value) การเผาไหม้ดี มีปริมาณสารประกอบไนโตรเจนสูง ปริมาณน้ำตาลต่ำเหมาะสำหรับใช้ในการผลิตบุหรี่ยุโรป โดยทั่วไปใช้ใบยาเบอร์เลย์ผสมในการมวนบุหรี่ยุโรป 15 - 45 %

ดินที่เหมาะสมต่อการปลูกยาสูบเบอร์เลย์ จะต้องเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เนื้อดินเป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดีทั้งดินชั้นบนและล่าง มีการถ่ายเทอากาศและการอุ้มน้ำดี สำหรับดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น โดยใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปลูกพืชคลุมดิน แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ประเทศไทยมีการปลูกยาสูบเบอร์เลย์กันมากที่อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย อำเภอบางพลี และอำเภอนางิ้ว จังหวัดเพชรบูรณ์ พันธุ์ที่ส่งเสริมให้ปลูก ได้แก่ Burley 21, Ky 14 Burley 1 Special ซึ่งให้ผลผลิตใบยาแห้งเฉลี่ยประมาณ 300 - 400 กิโลกรัมต่อไร่ ชาวไร่จะเริ่มปลูกยาสูบตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน โดยใช้ระยะปลูกระหว่างต้น 60 ซม. และระยะระหว่างแถว 100 ซม. ในพื้นที่ 1 ไร่ ปลูกยาสูบเบอร์เลย์ได้ประมาณ 2,600 - 3,000 ต้น ปุ๋ยที่ใช้ คือ ปุ๋ยสูตร 6-12-24 + 4 Mgo + 0.5 Borax อัตรา 100 - 150 กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูกยาสูบแล้ว 7 - 10 วัน โดยใส่ในร่องห่างจากโคนต้นยาสูบ 3 - 4 นิ้ว และใส่ปุ๋ยเสริมแคลเซียมแอมโมเนียมไนเตรท อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยการละลายน้ำรดบริเวณโคนต้น 2 ครั้ง เมื่อต้นยาสูบอายุ 25 และ 45 วัน ตามลำดับ การปฏิบัติดูแลรักษาต้นยาสูบในไร่ เช่นเดียวกับการปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย การเก็บใบยาสูบเบอร์เลย์เข้าบ่มเก็บได้ 2 วิธี คือ วิธีแรกเก็บเฉพาะใบยาที่สุกแก่ ครั้งละ 2 - 3 ใบ จนกว่าจะเก็บใบยาหมดต้น วิธีที่สองเก็บโดยวิธีการตัดต้นบ่ม การบ่มใบยาเบอร์เลย์จะทำการบ่มในโรงบ่มอากาศ (ภาพที่ 2) ไม่ใช่เชื้อเพลิงในการบ่ม แต่จะควบคุมอุณหภูมิและความชื้นในโรงบ่มตลอดระยะเวลาที่บ่มใบยา การบ่มใบยาเบอร์เลย์แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะทำสีเหลือง ใบยาจะเริ่มเหี่ยว และเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลือง ใช้เวลาประมาณ 4 - 5 วัน ระยะที่สอง คือ ระยะทำสีน้ำตาล สีของใบยาจะเริ่มเปลี่ยนจากสีเหลืองเป็นสีน้ำตาล และเนื้อใบยาจะค่อย ๆ แห้งไปด้วย ใช้เวลาประมาณ 10 - 12 วัน ระยะสุดท้าย คือ ระยะทำก้านให้แห้ง ใช้เวลาประมาณ 18 - 20 วัน การบ่มใบยาสองระยะแรกให้ควบคุมอุณหภูมิที่ 60 - 90 องศาฟาเรนไฮต์

วัน การบ่มใบยาสองระยะแรกให้ควบคุมอุณหภูมิที่ 60 - 90 องศาฟาเรนไฮต์ และความชื้นสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 60 - 70 % เมื่อบ่มใบยาแห้งแล้วชาวไร่ก็จะนำใบยามาทำการแยก และคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ทางโรงงานยาสูบกำหนด ซึ่งชั้นมาตรฐานมีทั้งหมด 29 ชั้น ราคาใบยาแห้งเบอร์เลย์ชั้นที่มีคุณภาพสูงสุด โรงงานยาสูบรับซื้อ กิโลกรัมละ 32 บาท ส่วนชั้นที่มีคุณภาพต่ำสุดราคา กิโลกรัมละ 10 บาท สำหรับองค์ประกอบทางเคมีของใบยาเบอร์เลย์ที่ถือว่าเป็นใบยาที่มีคุณภาพดี ควรมีปริมาณนิโคติน 2.5 - 3.0 % และมีอัตราส่วนของนิโคตินต่อปริมาณต่างที่ระเหยได้ทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.44 - 0.54

ยาสูบพันธุ์เตอร์กิช

ยาสูบเตอร์กิช เป็นยาสูบประเภทบ่มอากาศ (Sun-cure tobacco) คุณสมบัติเด่นของใบยาเตอร์กิชที่แตกต่างจากใบยาเวอร์จิเนียและเบอร์เลย์ คือ มีขนาดเล็ก มีกลิ่นหอมแรง เนื่องจากมีเรซิน และน้ำมันหอมระเหยสูง คุณสมบัติอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ มีปริมาณนิโคติน และน้ำตาลน้อย แหล่งผลิตใหญ่ คือ ประเทศตุรกี กรีซ บัลแกเรีย พื้นที่เหมาะสำหรับการปลูก ยาสูบเตอร์กิช คือ ดินประเภทภูเขา (Rock Soil) หน้าดินตื้น มีหินและกรวดปนบ้าง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งจะทำให้ต้นยาสูบโตช้า ใบเล็กแต่เนื้อละเอียดมีนิโคตินต่ำ กลิ่นหอมมาก ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของใบยาเตอร์กิชที่มีคุณภาพดี ยาสูบเตอร์กิชปลูกกันมากในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และนครพนม พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ พันธุ์แซมซุน และซิดนา โดยชาวไร่จะเริ่มปลูกยาสูบเตอร์กิชตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ปลูกแบบแถวเดี่ยว ระยะห่างระหว่างแถว 40 - 50 ซม. ระยะห่างระหว่างต้น 10 ซม. พื้นที่ 1 ไร่ ปลูกยาสูบเตอร์กิชได้ประมาณ 3,200 - 4,000 ต้น ปุ๋ยที่ใช้ คือ ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอกใช้อัตรา 100 ปิบต่อไร่ โดยหว่านและไถกลบก่อนปลูกยาสูบ ส่วนปุ๋ยเคมีใช้สูตร 4-16-24 + 4 Mgo + 0.5 Borax อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ จะใส่ก่อนปลูกหรือหลังปลูกยาสูบ 7 วัน ก็ได้ ยาสูบเตอร์กิชในระยะเดือนแรกต้องการน้ำฝนบ้าง ในระยะหลังอาศัยความชื้นที่มีอยู่ในดินและน้ำค้างเท่านั้น ก็เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามหลังจากปลูกยาสูบเตอร์กิชแล้ว ไม่มีฝนก็จำเป็นต้องรดน้ำช่วย

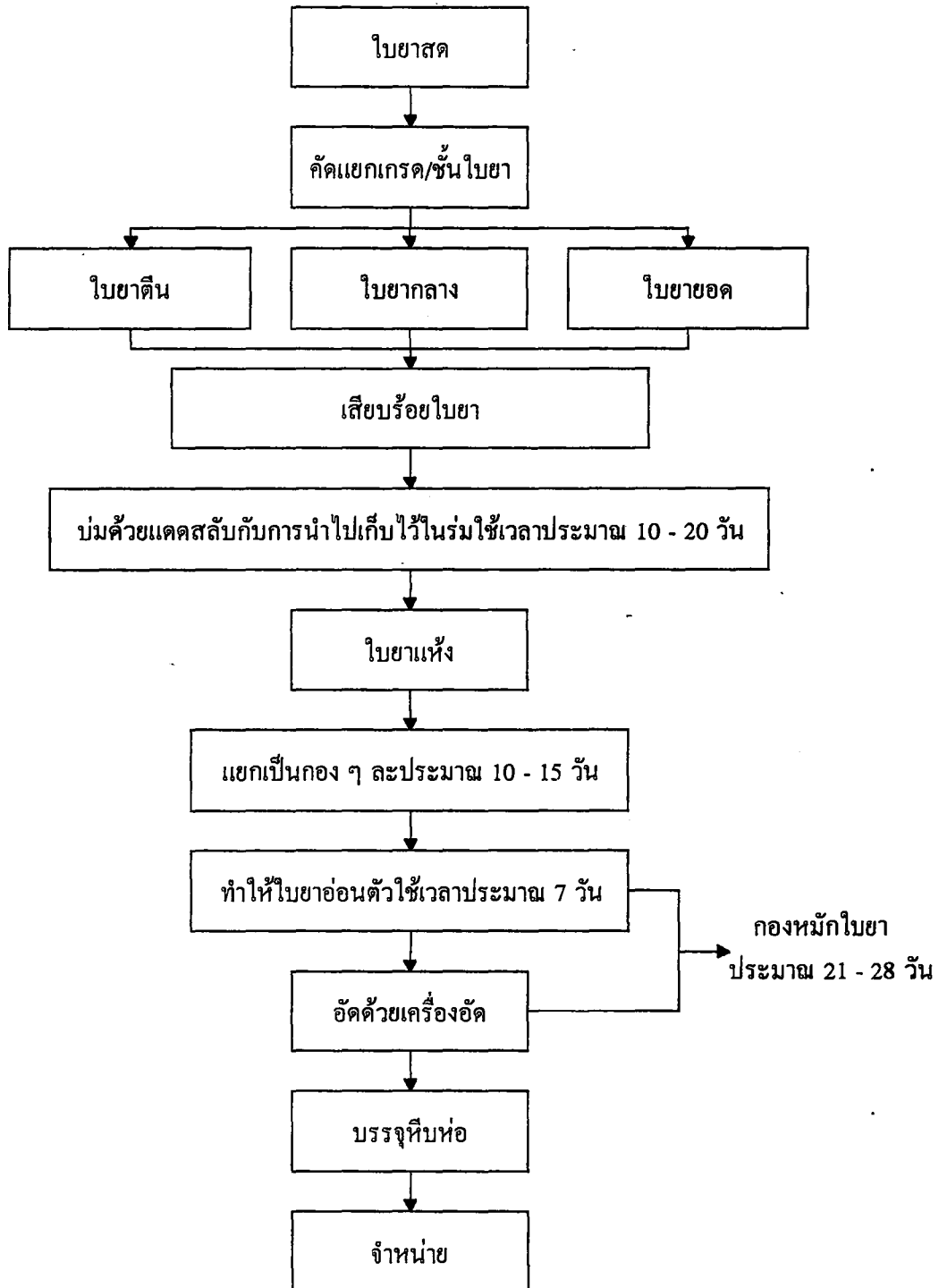
ภาพที่ 2 กรรมวิธีการบ่มใบยาพันธุ์เบอร์เลย์

ที่มา : (สุชาดา และเฉลิมพร , 2528)

การเก็บใบยาสูบเตอร์กิชจะเก็บในระยะแก่พอดี สังเกตจากปลายใบเริ่มเหลืองแก่ แต่เนื้อใบยังมีสีเขียวอยู่ ใบยาสูบเตอร์กิชสามารถเก็บได้หลังจากปลูกแล้วประมาณ 50 - 60 วัน การเก็บแต่ละครั้งเก็บได้ประมาณ 3 - 5 ใบ เก็บได้สัปดาห์ละครั้ง การเก็บใบยาสูบจะเก็บในตอนเช้ามีดในขณะที่มีน้ำค้างอยู่ เมื่อเก็บเสร็จแล้วนำมาร้อยด้วยด้ายยาว 1.20 - 1.50 เมตร แล้วนำไปมัดแขวนไว้ในไม้กรอบ เพื่อนำไปทำให้ยว และเหลืองก่อนที่จะตากแดด (ภาพที่ 3) การบ่มใบยาเตอร์กิชแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ระยะแรกเป็นการทำให้ใบยาที่ยวและเหลือง โดยการนำใบยาที่แขวนอยู่ในไม้กรอบ ตั้งไว้ในโรงผึ่ง ควรให้ความชื้นสัมพัทธ์ประมาณ 85 % อุณหภูมิประมาณ 21 - 27 องศาเซลเซียส ใบยาจะเริ่มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองภายในระยะเวลา 1 - 3 วัน ระยะที่สอง เป็นระยะที่นำใบยาออกบ่มด้วยแดดโดยนำใบยาที่เหลืองแล้วออกตากแดดในตอนเช้า และนำเข้าเก็บในโรงเรือนตอนเย็น ระยะเวลาในการบ่มแดดจนใบยาและก้านใบแห้งสนิท ใช้เวลาประมาณ 13 - 15 วัน โดยทั่วไปการปลูกยาสูบเตอร์กิชจะได้ผลผลิตประมาณ 150 - 200 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อบ่มใบยาแห้งแล้วชาวไร่ก็ทำการแยกและคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ทางโรงงานยาสูบกำหนด ซึ่งมีชั้นมาตรฐานทั้งหมด 11 ชั้น ใบยาแห้งเตอร์กิชชั้นที่มีคุณภาพสูงสุดโรงงานยาสูบรับซื้อ กิโลกรัมละ 30 บาท ส่วนใบยาชั้นที่มีคุณภาพต่ำสุด ราคา กิโลกรัมละ 10 บาท สำหรับองค์ประกอบทางเคมีของใบยาเตอร์กิชที่ถือว่าเป็นใบยาที่มีคุณภาพดี ควรจะมีปริมาณนิโคติน 1.00 - 1.20 % มีปริมาณไนโตรเจนต่ำ ปริมาณน้ำมันหอมระเหย และเรซินสูง มีอัตราส่วนของน้ำตาลต่อนิโคตินอยู่ระหว่าง 7.5 - 14.5

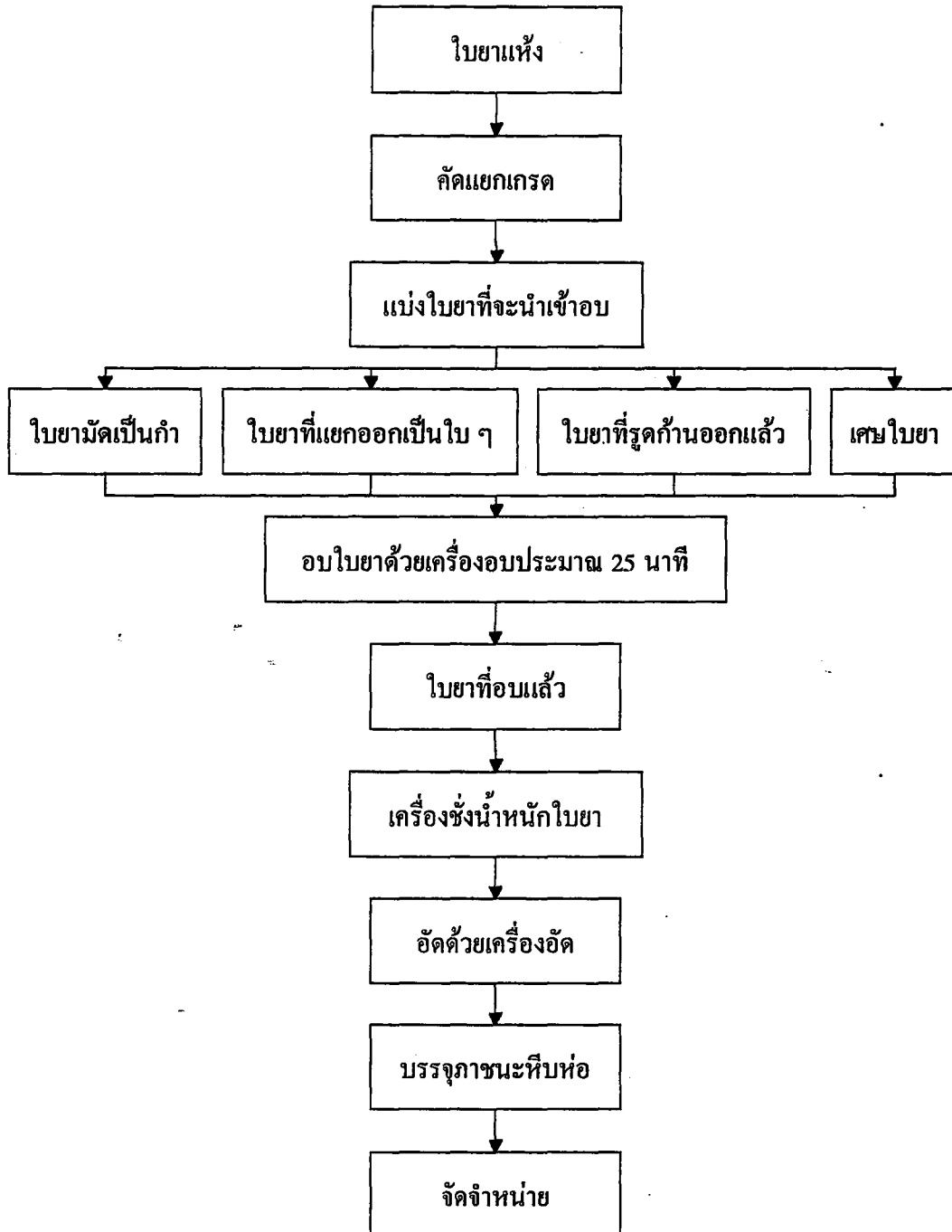
การอบใบยา

การอบใบยา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับสภาพความชื้นของใบยาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากใบยาที่รับซื้อจากแหล่งต่าง ๆ โดยธรรมชาติจะมีความชื้นไม่เท่ากันระหว่าง 12 - 15 % ด้วยเหตุผลในขั้นตอนการผลิต ใบยาแห้ง หรือสภาพอากาศที่แตกต่าง หากความชื้นในใบยามีน้อยเกินไป ใบยาจะแตกป่น เปราะเสียหาย หากความชื้นมากเกินไประดับที่ต้องการก็อาจเสียหายจากเชื้อรา หรือเกิดการหมัก ทำให้มีความร้อนสูงจนสันดาปเสียหาย การอบใบยาจึงเป็นขั้นตอนเบื้องต้นในการเตรียมใบยาให้อยู่ในสภาพคงเดิม และเก็บไว้ได้นานที่พร้อมจะนำไปบรรจุหีบห่อ และเก็บกองรอขั้นตอนการผลิตต่อไป (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 3 กรรมวิธีการบ่มใบยาพันธุ์เตอร์กิช

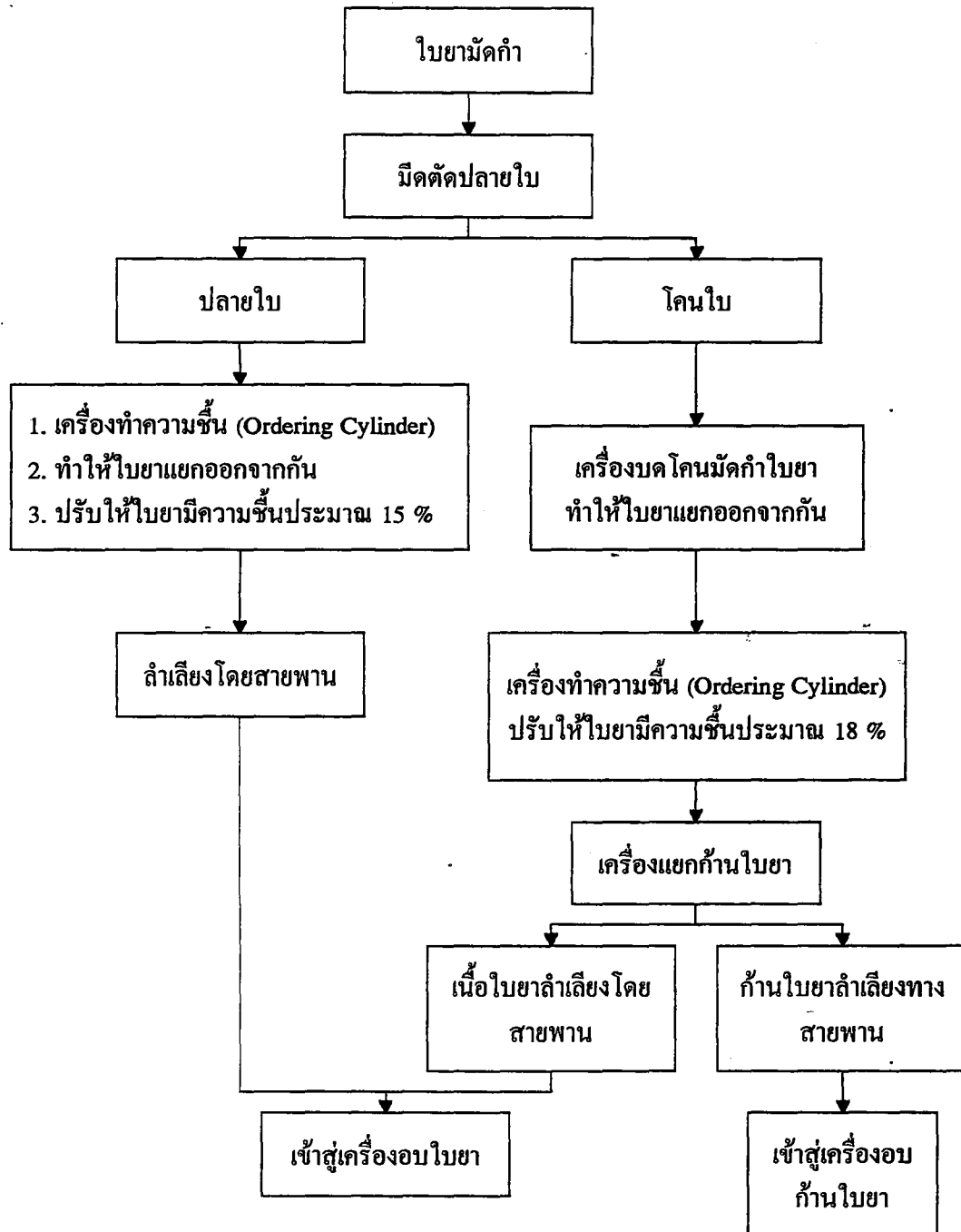
ที่มา : (สุชาดา และเฉลิมพร , 2528)

ภาพที่ 4 กรรมวิธีการอบใบยา

ที่มา : (สุชาติ และ เฉลิมพร , 2528)

ขั้นตอนการอบใบยา เริ่มจากการนำใบยาเม็ดกำไปแยกก้าน และเนื้อใบยาออกจากกันแล้วจึงทำการอบแยกเฉพาะเนื้อหรือก้านใบยา (ภาพที่ 5)

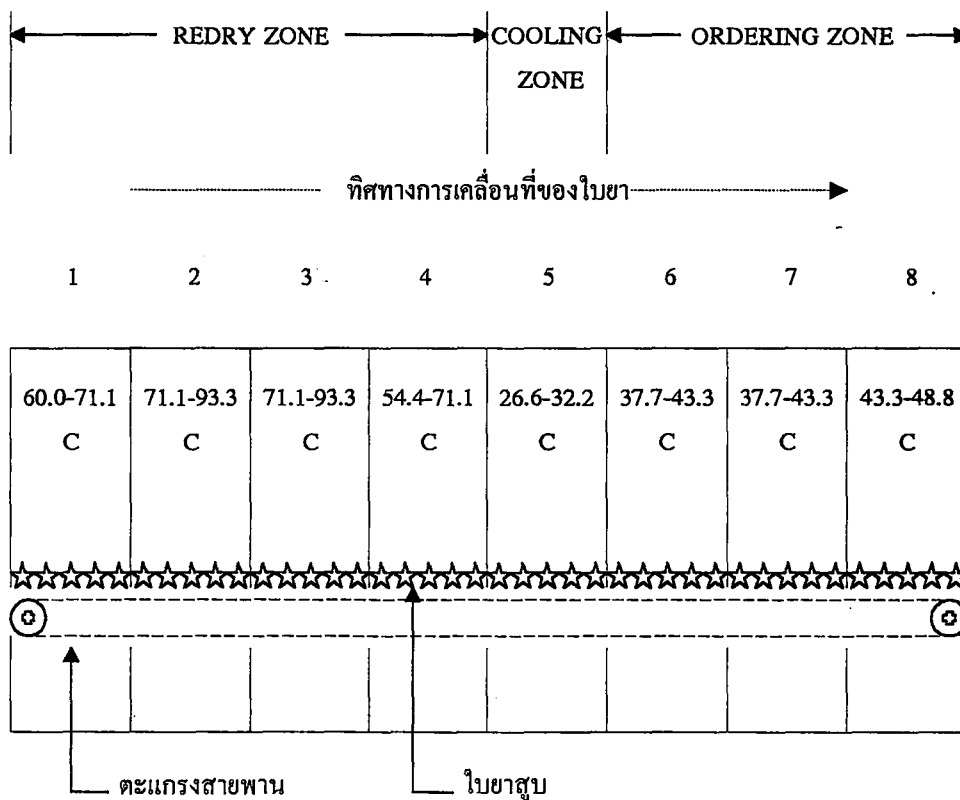
ภาพที่ 5 ขั้นตอนการอบใบยา

ที่มา : (วินิจ , 2536 : 16)

การอบใบยา

หลักการอบใบยาโดยทั่วไป คือ นำใบยาซึ่งมีความชื้นไม่เท่ากันดังกล่าว นำไปปรับความชื้นให้สม่ำเสมอ ใบยาอบแล้วจะมีความชื้นประมาณ 11 - 12 %

เครื่องอบใบยา มีลักษณะเป็นตู้โลหะสี่เหลี่ยม กว้าง 3.7 เมตร ยาว 45 เมตร วางแนวนอน (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ลักษณะของเครื่องอบใบยา

ที่มา : (วินิจ , 2535 : 17 - 18)

บริเวณด้านล่างตู้อบมีตระแกรงลดขนาดใหญ่กว้างเต็มพื้นตู้อบ ด้านในจับหมุนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าพาใบยาผ่านห้องต่าง ๆ ของตู้อบตามลำดับของขั้นตอนการอบใบยา ตู้อบใบยา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. Redry Zone หรือ Heating Section มีบทบาทหลักในการเพิ่มอุณหภูมิใบยาให้สูงขึ้นโดยลำดับ ทำให้ความชื้นในใบยาระเหยออกไป แบ่งออกเป็น 4 ห้อง คือ

1.1 ห้องที่ 1 อุณหภูมิ 60.0 - 71.1 C

1.2 ห้องที่ 2 อุณหภูมิ 71.1 - 93.3 C

1.3 ห้องที่ 3 อุณหภูมิ 71.1 - 93.3 C

1.4 ห้องที่ 4 อุณหภูมิ 54.4 - 71.1 C

2. Cooling Zone หรือ Cooling Section มีหน้าที่ปรับอุณหภูมิของใบยาให้ลดลงเหลือ 26.6 - 32.2 องศาเซลเซียส ด้วยการเป่าลมผ่านชั้นใบยา การเป่าลมผ่านใบยาในขั้นตอนนี้ยังเป็นการพาเอาความชื้นจำนวนมากออกจากใบยา ทำให้ใบยามีความชื้นต่ำอย่างทั่วถึง และเท่า ๆ กันทั้งห้อง พร้อมทั้งจะรับความชื้นเป็นปริมาณเท่า ๆ กันในขั้นตอนต่อไป ใบยาที่อยู่ในห้องนี้มีลักษณะกรอบแห้ง ความชื้นในใบยาประมาณ 5 %

3. Ordering Zone หรือ Ordering Section เป็นส่วนสุดท้ายของการอบใบยา มีหน้าที่สำคัญในการให้ความชื้นแก่ใบยาอีกครั้ง ประกอบด้วย 3 ห้อง ใบยาที่ผ่านส่วนนี้ไปแล้วมีความชื้นประมาณ 11 % พร้อมทั้งจะนำไปบรรจุหีบห่อและเก็บกอง

การบรรจุหีบห่อ

เมื่อใบยาที่ผ่านขั้นตอนการอบแล้ว ลำเลียงลงในแม่พิมพ์ไม้ อัดด้วยไฮดรอลิก หุ้มห่อด้วยผ้ากระสอบ เย็บห่อใบยาด้วยเชือกป่าน ห่อใบยามีขนาดมาตรฐาน 24 * 36 * 18 นิ้ว น้ำหนักใบยาสุทธิ 100 กิโลกรัม/ห่อ น้ำหนักกระสอบที่ห่อหุ้ม 2 กิโลกรัม

การอบก้านใบยา

การอบก้านใบยา มีหลักการง่าย ๆ เพียงขั้นตอนเดียว คือ ผ่านอากาศร้อนไปที่ก้านใบยาพาความชื้นออกไปจนเหลือความชื้นในก้านใบยาประมาณ 9.5 - 10.5 % นำก้านใบยาอบแล้วบรรจุหีบห่อ รอการนำเข้าขั้นตอนการผลิตต่อไป

ปัญหาการผลิต

ปัญหาของชาวไร่

1. ส่วนใหญ่ใช้ระบบการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม ทำให้ต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคมากมาย และมีผลทำให้ปริมาณผลผลิตไม่แน่นอนและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
2. ชาวไร่ไม่มีความเข้าใจในด้านเทคนิคการผลิตที่ดีพอ ทำให้ผลผลิตต่อไร่และคุณภาพของใบยาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
3. ชาวไร่มักจะผลิตใบยาเกินกว่าปริมาณโควตาที่กรมสรรพสามิตกำหนด ทำให้เกิดปัญหาอุปทานใบยาสูบสั้นตลาด
4. การจำหน่ายใบยาสดให้กับผู้บ่มอิสระ ชาวไร่จะไม่ได้รับเป็นเงินสดทันที และในบางครั้งผู้บ่มจะติดค้างชำระค่าใบยาสดนานหลายเดือน

ปัญหาของผู้บ่มอิสระ

1. การรับซื้อใบยาสดจากชาวไร่ ในบางครั้งจะประสบปัญหาชาวไร่บางรายทุจริต โดยใส่สิ่งปลอมปน หรือพรมน้ำมาเพื่อเพิ่มน้ำหนักใบยา นอกจากนี้ใบยาสดที่รับซื้อยังมีปริมาณสารพิษเหลือตกค้างอยู่เกินกำหนด ทำให้ใบยาแห้งที่ผลิตได้มีคุณภาพไม่ดี
2. ใบยาสดที่รับซื้อส่วนใหญ่เป็นใบยาแก่ก่อนกำหนด หรือใบยาไม่สุกโดยสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ทำให้ใบยาแห้งที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ

3. การขาดแคลนเชื้อเพลิงในการบ่มใบยา เนื่องจากไม้พื้ินหายากและมีราคาแพง ถ่านหินลิกไนท์ที่มีปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ รวมทั้งมีปัญหาด้านคุณภาพ การเก็บรักษา และการขนส่ง

4. การผลิตใบยาแห่งพันธุ์เวอร์จิเนีย ขาดการพัฒนาทางด้านเทคนิคการผลิตทำให้สิ้นเปลืองการใช้ไม้พื้ินเป็นเชื้อเพลิงบ่มใบยามาก และมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

5. การผลิตใบยาสูบของไทยยังมีประสิทธิภาพต่ำมาก เมื่อเทียบกับต่างประเทศ เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานที่จะดูแลรับผิดชอบ และควบคุมการผลิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของใบยาสูบ

ผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ผลิตภัณฑ์ยาสูบ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากใบยาสูบ อยู่ในลักษณะสำเร็จรูปพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ในทางการค้า นิยมที่จะแบ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ ดังนี้

1) ซิการ์ (cigar) หมายถึง ใบยาสูบบวมด้วยใบยาสูบ ใบยาที่ใช้ทำซิการ์มี 3 ชนิด คือ ใบยาไส้ (filler) ใบยามวน (binder) และใบยาห่อ (wrapper) ซึ่งเป็นชั้นนอกสุด

2) บุหรี่ (cigarettes) หมายถึง ใบยาสูบบวมด้วยกระดาษ ใบยาสูบที่ใช้ส่วนใหญ่คือ ใบยาสูบบ่มไอร้อน โดยมียาสูบบ่มอากาศ และ/หรือยาสูบเตอร์กิชปน

3) ยานัตถ์ (snuff) หมายถึง ใบยาสูบที่ปั่นละเอียด และผ่านกรรมวิธีหลายขั้นตอน ใบยาสูบที่ใช้ คือ ใบยาบ่มอากาศสีเข้ม และใบยาบ่มใช้ควันไฟสัมผัสใบยา

4) ยาเส้น (pipe or smoking tobacco) หมายถึง ใบยาสูบที่หั่นเป็นเส้น ใช้ก่ล้องสูบ (tobacco pipe) มีการปรุงแต่งรสก่อน ใบยาที่ใช้ทำยาเส้นส่วนใหญ่ คือ ใบยาเบอร์เลย์ตลอดจนใบยาบ่มไอร้อน และใบยาตะวันออกหรือใบยาเตอร์กิช

5) ยาจืด, ยาตั้ง, ยาเคี้ยว (chewing tobacco) หมายถึง ใบยาสูบที่บ่มในหึ่งอมปรุงแต่งรส ใช้จุกหรือเคี้ยว ใบยาสูบที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นยาใบหรือยาอดของยาประเภทบ่มอากาศสีเข้ม บ่มใช้ควันไฟสัมผัสใบยา หรืออาจใช้ยาสูบบ่มไอร้อน

6) ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีหลายชนิด เช่น ยาสูบแผ่น (homogenised tobacco, reconstituted tobacco or tobacco sheet) ซึ่งทำจากเศษใบยา ผงใบยา หรือใบยาสูบชั้นต่ำมา

ผ่านกรรมวิธีแล้วอัดเป็นแผ่น นอกจากนั้นยังมีผลิตภัณฑ์ที่เรียกกันว่า น้ำยาสูบ (tobacco extracts, tobacco sauce) ได้จากการคั้นหรือต้มใบยาหรือเศษใบยา ใช้ในการผลิตสารกำจัดแมลง

การผลิตบุหรี่

1. การผสมใบยา (blending) ในอุตสาหกรรมผลิตบุหรี่ต้องนำใบยาสูบหลายอย่าง มาผสมกัน อาจเป็นยาสูบต่างประเภท ต่างชั้น ต่างคุณภาพ มาผสมกันเพื่อให้ได้รสชาติ คุณภาพตามต้องการ และประหยัด ซึ่งกรรมวิธีค่อนข้างสลับซับซ้อน และถือเป็นความลับ ปัจจุบันนิยมใช้ใบยาสูบตั้งแต่สองชนิดมาผสมกันในสัดส่วนที่เหมาะสม จะให้ผลดีกว่าการใช้ ใบยาเพียงชนิดเดียว เนื่องจากไม่มียาสูบชั้นใดหรือประเภทใดมีคุณสมบัติครบตามต้องการ เพราะใบยาสูบบางอย่างมีกลิ่นหอม รสชวนสูบแต่มีเนื้อหนา ทำให้คุณสมบัติการไหม้ลามไม่ดี แม้กระทั่งในยาสูบประเภทหนึ่ง เช่น ยาสูบบ่มไอร้อนต้องใช้ใบยาจากต่างปี ต่างสภาพแวดล้อมหรือแหล่งปลูก และต่างตำแหน่งใบมาผสมกัน

ส่วนผสมใบยาสูบในการผลิตบุหรี่ของประเทศต่าง ๆ ก็แปรเปลี่ยนตามความต้องการของตลาด อาทิ บุหรี่เยอรมันคล้ายคลึงกับบุหรี่อเมริกัน แต่มีส่วนผสมของยาสูบตะวันออก มากกว่า บุหรี่ฝรั่งเศสมีส่วนผสมมาจากยาสูบประเภทบ่มอากาศเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบุหรี่ยุโรป อังกฤษ หรือที่เรียกบุหรี่ยุโรปหรือจอร์เจียผลิตจากใบยาเวอร์จิเนีย หรือยาสูบบ่มไอร้อนเพียงประเภทเดียว หรือมีส่วนผสมของยาสูบแผ่นบ้าง

ประเทศไทยผลิตบุหรี่หลายรส เช่น บุหรี่ยุโรปอเมริกัน ได้แก่ กรุงทอง 85, กรุงทอง ประกอบด้วยใบยาสูบบ่มไอร้อนใบยาสูบเบอร์เลย์ และใบยาสูบตะวันออก บุหรี่ยุโรปหรือจอร์เจีย เช่น รอยัลสแตนดาร์ด 111 เดอลุกซ์, สามิต, เกสติกทอง ใช้ใบยาสูบบ่มไอร้อนเพียงประเภทเดียว ส่วนบุหรี่ยุโรปพื้นเมือง เช่น แควทอง ใช้ใบยาสูบพื้นเมืองเพียงอย่างเดียว

2. กรรมวิธีการผลิตบุหรี่ ปกติใบยาสูบที่นำมาใช้ในการผลิตบุหรี่ยุโรปนั้น โรงงานผลิต บุหรี่ต้องซื้อเก็บไว้โดยผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ เช่น การทำให้ใบแห้ง การเก็บให้ได้อายุ หรือ การหมัก เป็นต้น

การผลิตบุนหรีของประเทศไทยเริ่มขึ้นแรกโดยการนำใบยาสูบที่เก็บรักษาไว้จนได้ที่เหมาะสมจากโรงเก็บมาเตรียมตามสูตรการผสมใบยาที่กำหนดสัดส่วนไว้ ใบยาดังกล่าวจะนำไปผ่านเครื่องให้ความชื้นเพื่อให้ใบยาอ่อนตัว ป้องกันการกรอบร่วงเสียหายในระหว่างการผลิตต่อไปก็ทำการผสมคลุกเคล้าใบยาต่าง ๆ นั้นด้วยเครื่องผสม ใบยาที่ผสมแล้วต้องนำมาผ่านการเคสซิ่ง (casing) โดยเครื่องฉีดสารละลายบางชนิด (หรือเรียกว่าน้ำยาเคสซิ่ง) เพื่อเพิ่มคุณภาพใบยาสูบให้ได้มาตรฐาน จากนั้นนำใบยาไปโรยเกลี่ยเป็นชั้น ๆ เพื่อคลุกเคล้าให้ทั่วในตู้เก็บหมักใบยาทำการหมักไว้ประมาณ 24 - 48 ชั่วโมง จึงนำมาเข้าเครื่องตีใบยาคลุกเคล้าให้เข้ากันอีกครั้ง แล้วผ่านเข้าเครื่องหั่นใบยาเป็นเส้นฝอย ยาเส้นจะผ่านเข้าเครื่องคั่วให้แห้ง และผ่านต่อไปยังเครื่องฉีดสารปรุงแต่งกลิ่นรสตามที่ต้องการ เก็บยาเส้นดังกล่าวในตู้เก็บใบยาหมักไว้ 24 ชั่วโมง การผลิตใบยาที่กล่าวมาข้างต้นทุกขั้นตอนใช้เครื่องจักรอัตโนมัติเป็นส่วนใหญ่ โดยมีแผงควบคุมสัดส่วนได้อย่างคงที่แน่นอน

เมื่อใบยาผ่านการหมักขั้นสุดท้ายแล้ว จะถูกส่งเข้าเครื่องมวนบุนหรีและป้อนกระดาษสำหรับมวนบุนหรี ซึ่งเป็นกระดาษที่ทำไว้โดยเฉพาะเพื่ออุตสาหกรรมผลิตบุนหรี มีลักษณะภายนอกดี การไหม้ลามสม่ำเสมอ ไม่ดับง่าย ให้เถาดี ในกรณีมีกั้นกรอง (filter) ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุนหรีที่ผลิต เช่นเดียวกับกระดาษมวน วัตถุที่ผลิตกั้นกรองอาจเป็นเซลลูโลสอะซีเตทไฟเบอร์ หรืออาจเป็นกระดาษ กั้นกรองจะถูกป้อนเข้าเครื่องมวนใบยาอัตโนมัติ รวมทั้งกระดาษมวน และยาเส้น บุนหรีจะออกจากเครื่องมวนในอัตราค่อนข้างเร็ว (4,000 มวน/นาทิจำวนบุนหรีที่บัพกรณ์นั้นเครื่องจะคัดออกเองโดยอัตโนมัติ จากนั้นบุนหรีที่ผ่านการคัดเลือกจะเข้าเครื่องบรรจุของ เครื่องห่อกระดาษแก้ว เข้าห่อหรือกล่องแล้วแต่กรณี และบรรจุหีบ

การตรวจสอบคุณภาพบุนหรีที่ผลิตทำโดยสุ่มตัวอย่างบุนหรีมาตรวจคุณภาพเคมี เช่น ปริมาณนิโคติน น้ำตาล pH คุณภาพทางฟิสิกส์ เช่น ความชื้น ความแน่นของมวน น้ำหนัก การไหม้ลาม ฯลฯ

3. สารปรุงแต่งกลิ่นรสใบยาสูบ การใช้สารปรุงแต่งกลิ่นรสในใบยาสูบ เพื่อกลบกลิ่นที่ไม่ต้องการ ตลอดจนเพิ่มรสชาติ เสริมกลิ่นรสเดิมในใบยาให้ดียิ่งขึ้น การใช้สารปรุงแต่งรสในกรรมวิธีการผลิตทำเป็น 2 ชั้น ดังต่อไปนี้

3.1 เมื่อยังอยู่ในสภาพใบยา เรียกว่า เคสซิ่ง สารที่ใช้ในสารละลายเคสซิ่ง ส่วนมากเป็นสารจากธรรมชาติ เพื่อให้กลิ่นรสของควันเป็นธรรมชาติมากที่สุด และต้องเป็นสารที่ทนความร้อนได้ดี กั้นการระเหยหายในกรรมวิธีการผลิตที่ผ่านความร้อนสูง นำสารดังกล่าวละลายในกลีเซอริน หรือ โกลคอลลเพื่อทนความร้อน

โดยสารละลายเคสซิ่งที่ใช้นั้นมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ มีดังนี้

ก. เพื่อให้ใบยามีกลิ่นรสอ่อน ใช้สารพวกโพลีไฮดริคแอลกอฮอล์ กรดอินทรีย์ และน้ำผลไม้ต่าง ๆ

ข. เพื่อเพิ่มรสหวาน ใช้ซัคคาไรน

ค. เพื่อให้ใบยามีกลิ่นแรง ควรเติมน้ำยาสกัดผง

ง. เพื่อให้รสกลมกล่อม ใช้พวกกรดอะมิโนหรือน้ำผลไม้ต่าง ๆ

จ. เพื่อเพิ่มคุณภาพใบยาให้มีความชื้นพอเหมาะ มีความอ่อนนุ่ม ใช้สารพวกโพลีไฮดริคแอลกอฮอล์

ฉ. เพื่อให้การเผาไหม้ดี เติมเกลือโปแตสเซียม แมกนีเซียม แคลเซียม

ช. เพื่อป้องกันการสูญเสีย เนื่องจากแบคทีเรีย หรือเชื้อรา ใช้โซเดียมเบนโซเอท โซเดียมโปรปีอเนท ซาลิซิลเลต

3.2 ใช้เมื่อเป็นยาเส้นเพื่อปรุงแต่งรสให้ดียิ่งขึ้น สารที่ใช้ตอนนี้ควรเป็นสารที่ระเหยง่าย มีกลิ่นหอม เมนทอลมักนิยมใช้ตอนนี้ นอกจากนี้อาจเป็นเหล้ารัม ซึ่งใช้มากกับบุหรี่ และยาเส้นใช้กลีเซอริน

การผลิตซิการ์

การผลิตซิการ์ยังนิยมผลิตโดยใช้มือมากกว่าเครื่องจักรแบบการผลิตบุหรี่ การทำซิการ์โดยทั่ว ๆ ไปประกอบด้วยใบยาไส้ 85 % ใบยามวน 10.5 % และใบยาห่อ 4.5 % สัดส่วนดังกล่าวคิดตามน้ำหนักใบยา

ในสหรัฐอเมริกาแบ่งซิการ์ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. Clear Havana หมายถึง ซิการ์ที่ใช้ใบยาใส่จากประเทศคิวบา
2. Seed and Havana หมายถึง ซิการ์ที่ใช้ใบยาใส่จากประเทศคิวบา ใบยาของสหรัฐอเมริกาเป็นใบยาววน และใบยาสหรัฐอเมริกาที่ปลูกในร่ม (shady-grown leaf) หรือ ใบยาจากสุมาตราเป็นใบยาวห่อ
3. Seed หมายถึง ซิการ์ที่ใช้ใบยาของสหรัฐอเมริกาทั้งหมด หรืออาจมีใบยาวห่อจากสุมาตรา

นอกจากจำแนกตามชนิด ยังจำแนกตามสี ขนาด และลักษณะด้วย ซึ่งรายละเอียดจะไม่กล่าวในที่นี้

การผลิตยานัตถ์

ใบยาที่นำมาทำยานัตถ์จะต้องเก็บรักษาให้ได้อายุก่อน (นิยมนับทั้งใบ) เมื่อนำใบยาที่เก็บจนได้ที่มาทำ reconditioning แล้วจะนำไปหมักอีก กรรมวิธีดังกล่าวอาจจะกระทำซ้ำหลายครั้งเพื่อให้ใบยามีกลิ่นหอม เมื่อหมักจนได้ที่แล้วจะนำมาทำให้แห้ง ปั่นเป็นผงละเอียด เติมสารปรุงแต่งรสต่าง ๆ เช่น น้ำมันหอมสกัดจากกุหลาบ ดอกลาเวนเดอร์ ดอกมะลิ กานพลู ฯลฯ ยานัตถ์มีทั้งแบบหมาด (wet snuff) หรือที่เรียกว่า Rappee มีความชื้น 28 - 30 % แบบแห้ง (dry snuff) หรือที่เรียกว่า Irish snuff, Scotch snuff or Sweet snuff มีความชื้น 18 - 23 % นอกจากนี้ก็มีสีต่าง ๆ กัน คือ สีจาง ทำจากก้านใบ และสีเข้มทำจากใบ

การผลิตยาเส้นที่ใช้กลิ้งสูบ

ใช้ใบยาสูบหลายประเภทหันเป็นเส้นผสมกัน และเติมสารปรุงแต่งรสหลายชนิด ขึ้นอยู่กับสูตรหรือตำรับของผู้ผลิตแต่ละราย ใบยาส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผลิตยาเส้นของสหรัฐอเมริกา คือ ใบยาเบอร์เลย์ แต่อาจผสมผสานด้วยใบยาหลายประเภทได้ ทั้งนี้ใบยาต้องการกรรมวิธี conditioning ทำให้แห้ง ปล่อยให้เย็นก่อนบรรจุภาชนะ

การผลิตยาจัด, ยาตั้ง, ยาเคี้ยว

ใบยาที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นใบยาขูด มีการปรุงแต่งรส โดยเฉพาะเหล้าชนิดต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาการผลิตยาเคี้ยวเพื่อซื้อขายมี 4 แบบ คือ เป็นเศษใบยา (Scrap), ขดเป็นวงซ้อนกัน (Plug), เส้นซ้อนกันเป็นตั้งหรือเป็นแพ (Fine cut) หรือทำอยู่ในลักษณะเส้นเป็นเกลียวขด (Twist) ปกติใบยา 1 ปอนด์ (0.45 กิโลกรัม) ประกอบด้วยยาสูบ 0.56 ปอนด์ (0.25 กิโลกรัม) และสารปรุงแต่งตลอดจนความชื้น 0.44 ปอนด์ (0.20 กิโลกรัม)

ผลของการสูบบุหรี่และผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น ๆ

สุรพล (2528) ระบุว่า เฉลี่ยแล้วในใบยาสูบทำนุหรีมีนิโคติน 20 มิลลิกรัม, ยาเส้นใช้กลั่นสูบมีนิโคติน 25 มิลลิกรัม, ใบยาทำซิการ์มีนิโคติน 100 มิลลิกรัม นอกจากนี้ยังมีสารอื่น ๆ อีก ในการสูบบุหรี่หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ พบว่าบริเวณที่ลุกไหม้นั้น 5 % ของนิโคตินถูกเผาไหม้เป็นสารอินทรีย์ไม่เป็นพิษ 30 % เป็นควันกระจายออกไป และ 25 % ถูกสูบเข้าไปในปากและหลอดลม นิโคตินจะจับอยู่บริเวณปาก และบางส่วนเข้าเส้นโลหิต จากส่วนที่เข้าไปนั้น 95 % ไปจับอยู่ที่ปอด นอกจากนิโคตินแล้วยังมีสารสำคัญอีกพวก คือ ทาร์ (Tars) ซึ่งปรากฏรูปต่าง ๆ กันหลายชนิด ขณะที่มีการเผาไหม้ใบยาสูบและกระดาษ ซึ่งสารที่สำคัญ คือ Benzopyrine ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสารที่ทำให้เซลล์เปลี่ยนแปลงเป็นเซลล์มะเร็งได้

ในควันบุหรี่ตอนปลายบริเวณที่มีการเผาไหม้ และระเหยมีนิโคติน, ทาร์, คาร์บอนมอนนอกไซด์, คาร์บอนไดออกไซด์, ไฮโดรเจนซัลไฟด์, แอมโมเนีย, ไฮโดรเจนไซยาไนด์

ผลของสารต่าง ๆ ที่กล่าวมา คือ Benzopyrine จากทาร์ทำให้เกิดการระคายเคืองแก่ปอด ถุงลม เยื่อบุกระเพาะ นิโคตินทำให้หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง การบีบของหลอดโลหิตทำให้เกิดการอุดตันของเส้นเลือดได้ นอกจากนี้ทาร์ยังเป็นสารที่ก่อให้เกิดมะเร็งปอดด้วย

ระบบตลาดและการจัดจำหน่ายใบยาสูบ

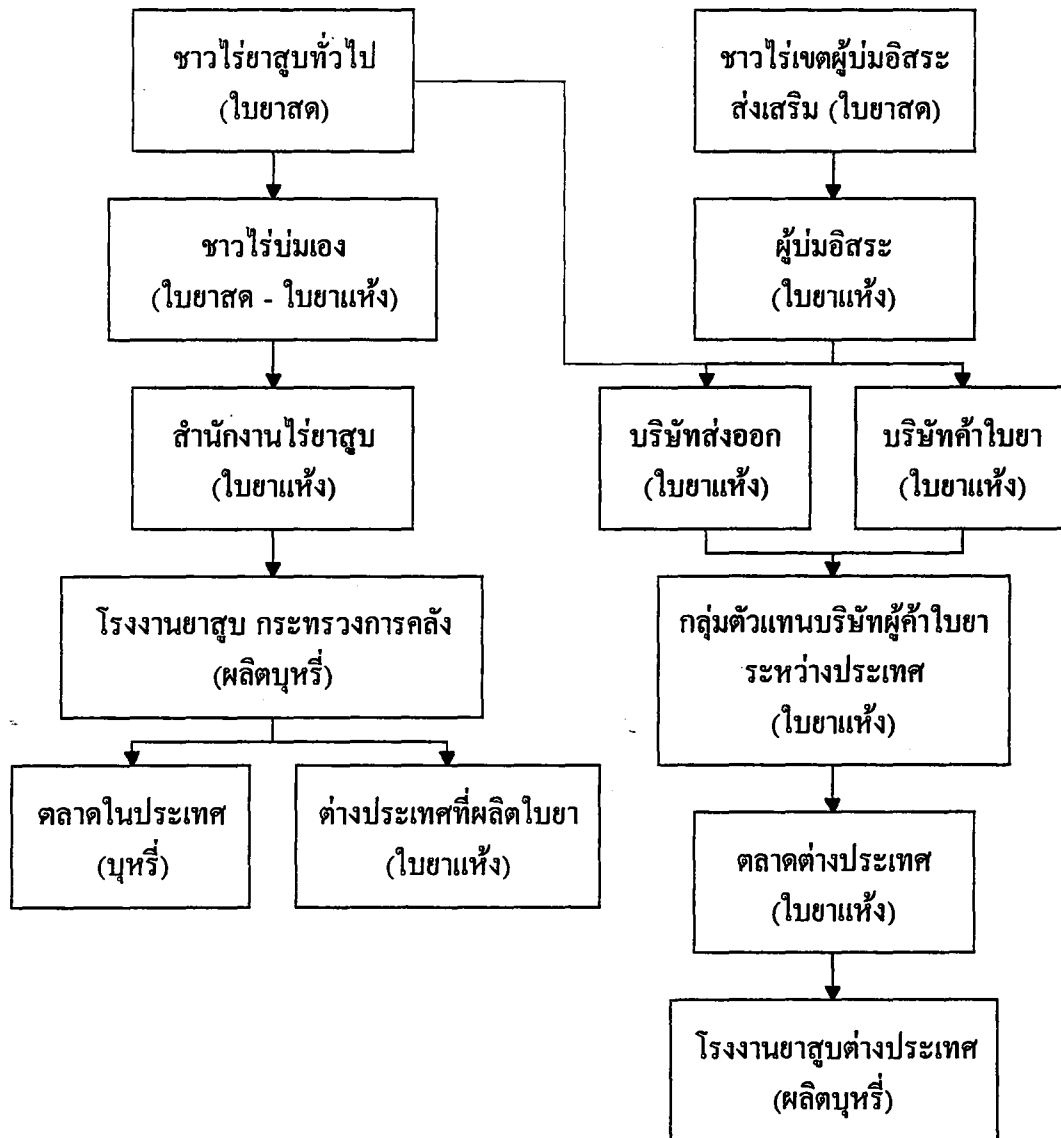
เนื่องจากยาสูบเป็นพืชที่ถูกควบคุมโดยกฎหมาย ทุกขั้นตอนของการผลิตและการจัดจำหน่าย ระบบตลาดของใบยาสูบแต่ละพันธุ์ ก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วยตามแต่ลักษณะของกฎหมายที่ใช้ควบคู่กับพันธุ์ใบยาสูบ สำหรับการศึกษานี้เห็นว่าใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียเป็นยาสูบพันธุ์ที่ปลูกมากถึง 90 เปอร์เซ็นต์ของยาสูบทั้งหมด ดังนั้นการวิเคราะห์ระบบตลาดจะกล่าวถึงระบบตลาดของใบยาพันธุ์เวอร์จิเนียเป็นส่วนใหญ่

วิธีการตลาดใบยาสดและใบยาแห้งพันธุ์เวอร์จิเนีย

ขั้นตอนของการซื้อขายใบยา (ภาพที่ 7) จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ การซื้อขายใบยาสด และการซื้อขายใบยาแห้ง ในการเพาะปลูกยาสูบนั้น ผู้เพาะปลูกจะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง (ยกเว้นการเพาะปลูกใบยาสูบพันธุ์พื้นเมือง) ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีขออนุญาตการออกใบอนุญาต และเงื่อนไขว่าด้วยการเพาะปลูกยาสูบที่กำหนดไว้ โดยที่ผู้เพาะปลูกจะต้องขายใบยาสดของตนให้แก่ผู้บ่มใบยาที่ระบุไว้ตามใบอนุญาต ผู้เพาะปลูกใบยาสูบในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ชาวไร่ใบยาสดที่บ่มเอง หมายถึง ชาวไร่ที่มีสัญญาผูกพันกับโรงงานยาสูบที่จะต้องส่งใบยาแห้งให้แก่โรงงานยาสูบตามโควต้าที่ได้รับมาในแต่ละปี ชาวไร่บ่มเองจะปลูกใบยาในเขตเพาะปลูกของโรงงานยาสูบ และจะทำการบ่มใบยาที่ตนปลูกเองด้วย

2. ชาวไร่ใบยาสด หมายถึง ผู้เพาะปลูกใบยาสด และขายใบยาสดให้แก่ผู้บ่ม อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ชาวไร่ใบยาสดที่มีสัญญาผูกพันกับผู้บ่มอิสระ และชาวไร่ที่มีสัญญากับผู้บ่มสรรพสามิต ชาวไร่ที่มีสัญญาผูกพันกับผู้บ่มอิสระจะขายใบยาสดที่ตนปลูกได้ให้แก่โรงบ่มอิสระที่ได้รับอนุมัติจากกรมสรรพสามิต ให้เป็นผู้รับซื้อใบยาสดในเขตที่กรมสรรพสามิตกำหนดให้ (ผู้บ่มอิสระได้รับโควต้าใบยาแห้งจากโรงงานยาสูบ) ส่วนชาวไร่ที่มีสัญญาผูกพันกับผู้บ่มสรรพสามิต (ผู้บ่มที่ไม่มีโควต้าจากโรงงานยาสูบ จะขายใบยาสดให้แก่ผู้บ่มสรรพสามิตโดยตรง

ภาพที่ 7 วิธีการตลาดไวยาแห้งพันธุ์เวอร์จิเนียในประเทศไทย

การจำหน่ายใบยาสดนั้น ผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียต้องขายใบยาสดให้แก่ผู้บ่มใบยาที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ผู้บ่มใบยาในที่นี้ หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการบ่มใบยาสดเป็นใบยาแห้ง โดยจะต้องมีสถานียบมใบยา โรงบ่มใบยา ซึ่งได้รับอนุญาตให้สร้างขึ้นตามหลักเกณฑ์ของการขออนุญาต จะต้องทำบัญชีชื่อผู้เพาะปลูกต้นยาสูบที่ตนจะรับซื้อ ปริมาณการรับซื้อที่พร้อมจะให้กรมสรรพสามิตตรวจสอบดูได้ ผู้บ่มใบยาสูบอาจจำแนกโดยใช้หลักของการมีโควตาใบยาแห้งของโรงงานยาสูบ ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ผู้บ่มอิสระ หมายถึง ผู้บ่มที่ทำการบ่มใบยาสดที่ซื้อมาจากชาวไร่ในเขตสถานีของตนให้เป็นใบยาแห้ง และทำการขายใบยาแห้งให้แก่โรงงานยาสูบตามโควตาที่ได้รับจากโรงงานยาสูบ ส่วนใบยาแห้งที่เหลือจากโควตาดังกล่าว ผู้บ่มอิสระจะขายให้แก่ตัวแทนของบริษัทส่งออกหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติให้เป็นผู้มีสิทธิรับซื้อใบยาแห้งตามที่กรมสรรพสามิตกำหนด

2. ผู้บ่มสรรพสามิต หมายถึง ผู้บ่มที่ทำการบ่มใบยาสดที่ซื้อมาจากชาวไร่ในเขตสถานีของตนให้เป็นใบยาแห้ง ผู้บ่มสรรพสามิตจะเป็นผู้บ่มที่ไม่มีโควตาการขายใบยาแห้งแก่โรงงานยาสูบ ดังนั้นผู้บ่มสรรพสามิตจะขายใบยาแห้งของตนให้แก่ตัวแทนของบริษัทส่งออกหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติให้เป็นผู้มีสิทธิรับซื้อใบยาแห้งตามที่กรมสรรพสามิตกำหนด

3. ชาวไร่บ่มเอง หมายถึง ผู้บ่มใบยาสดที่ตนเพาะปลูกเองให้เป็นใบยาแห้ง โดยโรงงานยาสูบเป็นผู้ขออนุญาตบ่มในนามของโรงงานยาสูบ และมีโควตาขายใบยาแห้งให้แก่โรงงานยาสูบ ชาวไร่บ่มเองจะต้องสร้างโรงบ่มในเขตปลูกของสำนักงานไร่ยาสูบเท่านั้น ชาวไร่บ่มเองเป็นผู้บ่มขนาดเล็ก ครอบครัวยุคหนึ่ง ๆ มีเตาบ่มเพียง 1 - 2 เตา เท่านั้น

ในแต่ละปีทางโรงงานยาสูบจะกำหนดโควตาใบยาแห้งให้แก่ผู้บ่มอิสระ และชาวไร่บ่มเองรายจังหวัด ปัจจุบันมีสถานียบมใบยาทั้งหมด 431 สถานี และโรงบ่มใบยาทั้งหมด 13,847 โรงบ่ม เมื่อผู้บ่มใบยาบ่มใบยาสดเป็นใบยาแห้งแล้วจะขายให้แก่ทางโรงงานยาสูบ และขายให้แก่ผู้ที่กรมสรรพสามิตได้ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้รับซื้อใบยาแห้งจากผู้บ่ม ซึ่งมีทั้งหมดในขณะนี้ 32 บริษัท บริษัทเอกชนเหล่านี้มีบทบาททั้งเป็นเหมือนผู้บ่มอิสระทั่วไป และเป็นผู้รวบรวมใบยาแห้งขายให้แก่บริษัทรับซื้อใบยาแห้งจากต่างประเทศ (Tobacco Leaf Dealer) เช่น บริษัท เทพวงส์ ซึ่งได้รับโควตาใบยาแห้งจากโรงงานยาสูบเหมือน ๆ กับผู้บ่มอิสระราย ทั่วไป ทางบริษัทจะได้รับใบยาแห้งจากสถานียบมของบริษัทเอง หรือจากผู้บ่มอิสระที่มีสัญญาผูกพันซื้อขายกับบริษัท

และจากผู้บ่มอิสระทั่วไปที่นำใบยาแห้งมาขายเป็นครั้งคราว เมื่อทางบริษัทได้ใบยาแห้งมาแล้ว ส่วนหนึ่งจะขายให้แก่โรงงานยาสูบตามโควต้าที่ทางบริษัทได้รับ อีกส่วนหนึ่งที่เหลือนั้นจะขายให้แก่ International Leaf Dealer Company และ บริษัทที่เป็น Dealer นี้ก็จะนำใบยาแห้งไปรีขายให้แก่บริษัทผู้ผลิตบุหรี่ในต่างประเทศอีกที

วิธีการตลาดของใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์

ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ใช้วิธีบ่มด้วยลมหรืออากาศ ดังนั้นผู้เพาะปลูกจะบ่มใบยาที่ปลูกได้เอง แต่ต้องขายใบยาแห้งให้แก่ผู้รับซื้อที่ระบุไว้ในใบอนุญาต การบ่มใบยา กรมสรรพสามิต ได้ยกเว้นให้ผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์บ่มใบยาได้เองโดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการบ่มใบยาได้ ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ที่ปลูกได้ในประเทศไทย ยังไม่เป็นที่นิยมของตลาดต่างประเทศ ดังนั้นโรงงานยาสูบ จะเป็นผู้ทำการส่งเสริมการเพาะปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์เป็นส่วนใหญ่ ทางสถานีบ่มใบยาของโรงงานยาสูบจะรับซื้อใบยาแห้งจากชาวไร่ในเขตที่ทำการส่งเสริมการเพาะปลูกตามโควต้าที่กำหนด การกำหนดโควต้ารับซื้อใบยาแห้งจากชาวไร่แต่ละรายมีปริมาณไม่เท่ากัน โดยพิจารณาจากกำลังผลิตของชาวไร่แต่ละราย ซึ่งมีปริมาณตั้งแต่ 150-700 กิโลกรัม โรงงานยาสูบมีสถานีรับซื้อใบยาแห้งเบอร์เลย์รวม 3 สถานี คือ สถานีบ่มใบยานางजू และสถานีบ่มใบยาท่าพล จังหวัดเพชรบูรณ์ และสถานีบ่มใบยาศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ส่วนใบยาที่เหลือเกินความต้องการทางโรงงานยาสูบเปิดโอกาสให้แก่บริษัทเอกชนที่มีใบอนุญาตซื้อใบยาแห้งเข้าไปซื้อในเขตส่งเสริมได้ ในปัจจุบันมีผู้ส่งออกทั้งหมด 5 ราย ได้แก่ บริษัทศรีสุวรรณ จำกัด บริษัทอินเตอร์ไทยโทแบคโคแพคเกอร์ จำกัด บริษัทอดัมส์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัทเจริญใบยาสูบ จำกัด และบริษัทยาสูบภาคเหนือ ประเทศไทย จำกัด (ภาพที่ 8)

วิธีการตลาดของใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิช

ผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชซึ่งเป็นใบยาที่บ่มด้วยแดด (Sun-cured) จะปลูกใบยาและบ่มใบยาเอง แต่ต้องขายใบยาแห้งที่บ่มได้ให้แก่ผู้รับซื้อซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาตให้ผู้เพาะปลูกยาสูบในการบ่มใบยากรรมสรรพสามิตอนุญาตให้ผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชบ่มใบยาที่ปลูกได้โดยไม่ต้องขออนุญาต และให้ถือเป็นผู้ได้รับอนุญาตทำการบ่มใบยาได้ ในการรับซื้อใบยาแห้งนั้น ผู้รับซื้อใบยาแห้งพันธุ์เตอร์กิชเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการส่งเสริมการเพาะปลูก และรับซื้อใบยาแห้งซึ่งกรรมสรรพสามิตได้จัดสรรเขตให้ทำการส่งเสริมเป็นรายจังหวัด ดังนี้

1. โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ทำการส่งเสริมที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น และอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

2. บริษัท อัดัมส์อินเตอร์เนชันแนล จำกัด (Adams Internationnal Co.Ltd.) รับทำการส่งเสริมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นิคมสร้างตนเองพิมาย และนิคมสร้างตนเองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นิคมสร้างตนเองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิคมสร้างตนเองน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น นิคมสร้างตนเองพระพุทธบาทสระบุรี นิคมสร้างตนเองจังหวัดสกลนคร และนิคมสร้างตนเองจังหวัดนครพนม

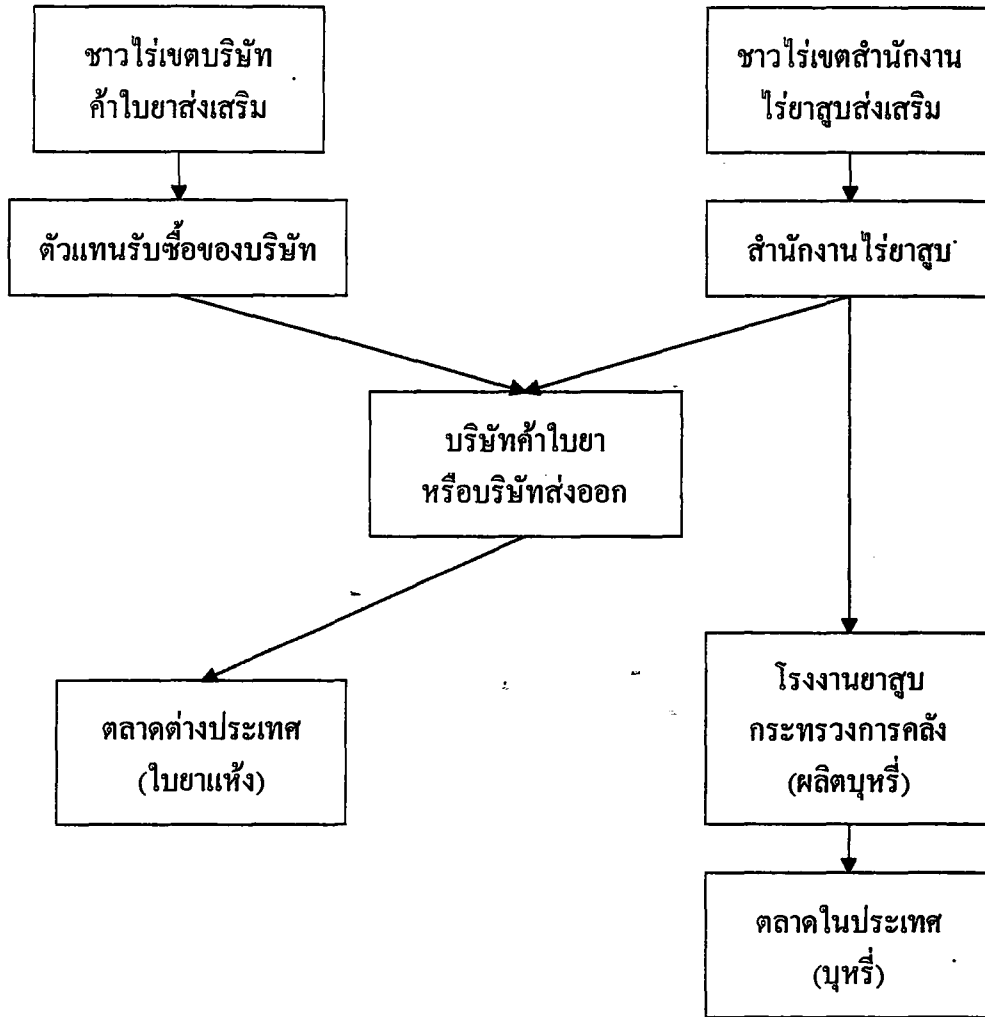
3. บริษัท กรุงเทพยาสูบ จำกัด รับเป็นผู้ทำการส่งเสริมในท้องที่จังหวัดชัยภูมิ

4. บริษัท เซ็นทรัลยาสูบ จำกัด รับเป็นผู้ทำการส่งเสริมในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์

5. บริษัท ใบคำ จำกัด รับเป็นผู้ทำการส่งเสริมในท้องที่จังหวัดยโสธร และจังหวัดอุดรธานี ตอนด้านใต้ของถนนสายไปจังหวัดสกลนคร ทางทิศตะวันออกและถนนสายไปจังหวัดเลย ทางทิศตะวันตก

6. บริษัท ใบยาสูบหนองคาย 2519 จำกัด รับเป็นผู้ทำการส่งเสริมในท้องที่จังหวัดหนองคายและจังหวัดอุดรธานี ตอนด้านเหนือของถนนสายไปจังหวัดสกลนคร ทางทิศตะวันออกและถนนสายไปจังหวัดเลย ทางทิศตะวันตก

นอกจากนี้ กรรมสรรพสามิตได้กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบพันธุ์เตอร์กิช ขายใบยาแห้งที่ผลิตได้เฉพาะบริษัทที่รับทำการส่งเสริมการเพาะปลูกเท่านั้น (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 วิธีการตลาดใบยาแห้งพันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์เตอร์กิชในประเทศไทย

ลักษณะของการทำสัญญา (Contractual Arrangements)

สัญญาการซื้อขายใบยาแห้งระหว่างโรงงานยาสูบกับผู้บ่มใบยา

ในแต่ละปีทางโรงงานยาสูบ ผ่านทางสถานีบ่มยาของโรงงานยาสูบในแต่ละจังหวัด จะทำสัญญาซื้อขายใบยาแห้งกับผู้บ่มอิสระและชาวไร่บ่มเอง ผู้บ่มใบยาแต่ละรายจะส่งใบยาแห้งตามปริมาณและตามอัตราส่วนชนิดของใบยาที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้าให้แก่โรงงานยาสูบ การจัดสรรโควตา (quota) ให้แก่ผู้บ่มใบยานี้ทางโรงงานยาสูบมีเจตนารมณ์ดั้งเดิมเพื่อส่งเสริมการ

เพาะปลูกใบยาสูบในประเทศไทยด้วยการมีหลักประกันทางการตลาดให้แก่ผู้เพาะปลูกใบยา การจัดสรรโควตาใบยาทางโรงงานยาสูบจะพิจารณาจากจำนวนเตาบ่มของผู้บ่มที่มีอยู่ จำนวน ใบยาสดที่คาดว่าจะได้รับจากชาวไร่ใบยาสดเพื่อป้อนให้แก่โรงบ่ม ความสามารถในการบ่ม

เมื่อผู้บ่มใบยาได้ทำสัญญาว่าจะส่งใบยาแห้งตามโควตาที่ได้ตกลงไว้กับทางโรงงาน ยาสูบแล้ว ทางโรงงานยาสูบจะจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้บ่มใบยาเพื่อใช้ดำเนินการพร้อม ทั้ง ดอกเบี้ยตามที่ทางโรงงานยาสูบตั้งขึ้น โดยที่ผู้บ่มจะต้องนำหลักทรัพย์มาจำนองไว้กับทาง โรงงานยาสูบเป็นรายปีไป เช่น ในฤดูการผลิต 2530/31 ทางโรงงานยาสูบจะจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ บ่มในกิโลกรัมละ 25 บาท (หมายความว่า ถ้าหากผู้บ่มมีโควตาที่จะส่งใบยาแห้งให้แก่ โรงงานยาสูบ 10,000 กิโลกรัม ก็จะได้รับเงินล่วงหน้าเท่ากับ 250,000 บาท) และคิดอัตราดอก เบี้ยร้อยละ 10.5 ต่อปี เงินจำนวนนี้จะมีการหักหนี้กันเมื่อผู้บ่มใบยานำใบยามาขายให้ทางโรงงาน ยาสูบตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้

นับตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมาทางโรงงานยาสูบได้เปลี่ยนแปลงวิธีการให้เงิน ล่วงหน้าเป็นแบบเหมาจ่าย รายละเอียดปลีกย่อยนั้นทางผู้บ่มเป็นผู้รับผิดชอบในการใช้จ่ายเอง ข้อสังเกตประการหนึ่งสำหรับเงินล่วงหน้าที่ทางโรงงานยาสูบจ่ายให้แก่ผู้บ่มใบยาที่มีโควตา การซื้อขายกับโรงงานยาสูบ คือ อัตราดอกเบี้ยที่คิดนั้นต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กู้ยืมเงินจากธนาคาร พาณิชย์ แต่ทว่าเงื่อนไขในการทำสัญญาที่ผู้บ่มจะต้องทำสัญญาจำนองทรัพย์สินปีต่อปีนั้นทาง ผู้บ่มเห็นว่าจะต้องเสียเงินเป็นค่าธรรมเนียม (ร้อยละ 2.5 บาท ตามราคาทรัพย์สินที่จำนอง) โดยใช้เหตุ และถ้าหากทางโรงงานยาสูบคิดดอกเบี้ยตามอัตราตลาด เงินจำนวนนี้คงจะหมด ความหมายไป เพราะทางผู้บ่มอาจจะขอกู้โดยตรงได้จากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งระเบียบในการนำ หลักทรัพย์มาค้ำประกันมีความยุ่งยากน้อยกว่าเกณฑ์ของโรงงานยาสูบ

สัญญาซื้อขายใบยาสดระหว่างผู้บ่มใบยากับชาวไร่ใบยาสด

การทำสัญญาระหว่างผู้บ่มใบยากับชาวไร่ใบยาสดในเขตท้องที่ที่ทางกรมสรรพ สามิตกำหนดให้ นั้น ส่วนมากมักทำด้วยวาจามากกว่าจะเป็นสัญญาที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์ อักษร ขึ้นตอนในความผูกพันระหว่างผู้บ่มและชาวไร่ใบยาสดสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเตรียมดินปลูกและการใส่ปุ๋ย

เนื่องจากต้นยาสูบนั้นเป็นพืชที่จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องดิน ยาสูบจะงามหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพดินให้ร่วนซุย และการปรับระดับธาตุอาหารในที่ดินที่ปลูก ดังนั้นเมื่อถึงฤดูการเพาะปลูกโรงบ่มจะส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจดินในไร่ของเกษตรกร ให้คำแนะนำในการเตรียมดิน และนำเครื่องทุ่นแรงไถ (แทรคเตอร์) มาไถให้ (โดยคิดค่าบริการจากผู้เพาะปลูก) เป็นการปรับสภาพที่ดิน ให้คำแนะนำในเรื่องการใส่ปุ๋ยอย่างใกล้ชิด ในการปลูกยาสูบผู้บ่มมักจะแนะนำให้ใส่ปุ๋ยที่มีส่วนผสมของธาตุอาหาร NPK 6-20-16 หรือ NPK 4-8-12 ในอัตราประมาณ 100-200 กิโลกรัมต่อไร่

2. การจัดหาต้นกล้า

ต้นยาสูบเป็นพืชที่มีกรรมวิธีการปลูกคล้ายคลึงกับการทำนาดำตรงที่ผู้ปลูกจะต้องเพาะกล้ายาสูบก่อน เมื่อได้ต้นกล้าที่แข็งแรงและมีปริมาณเพียงพอจึงจะย้ายกล้าปลูกมาปักในไร่ (transplanting) อีกครั้งหนึ่ง ต้นกล้าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิต ประการสำคัญที่ผู้บ่มจะต้องคำนึงถึง ดังนั้นผู้บ่มจะเป็นผู้จัดหาพันธุ์ยาสูบมาทำการเพาะกล้า แล้วขายให้แก่ชาวไร่ในเขตอนุญาตทำการของตน (ในราคาตันละ 0.05 บาท) สาเหตุที่เกษตรกรจำต้องซื้อต้นกล้าและไม่ปลูกเองเพราะ

1. การปลูกต้นกล้าเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความดูแล ระวังระวังเป็นอย่างมาก จะต้องใช้ปุ๋ยให้เพียงพอ จะต้องระวังมากในเรื่องโรคและศัตรูพืช ซึ่งต้องใช้วิชาการมาก นอกจากนี้ปรากฏว่าการปลูกต้นกล้าถ้าทำในที่เดิมติดต่อกันหลายปี ปัญหาโรคก็จะรุนแรงขึ้น จะต้องพักที่ดินไว้บ้าง ฉะนั้นผู้ที่ปลูกต้นกล้ายาสูบได้จำต้องมีที่ดินมากพอที่จะโยกย้ายแหล่งปลูกต้นกล้าได้ ซึ่งก็หมายความว่าต้องเป็นผู้ที่มีทุนรอนพอสมควร
2. ใบยาสูบนั้นจะต้องมีรสชาติตามความต้องการของตลาด การที่โรงบ่มทำการปลูกกล้าเสียเอง เพื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกรก็เป็นวิธีควบคุมรสชาติของยาสูบได้
3. การปลูกกล้านั้นจำต้องทำระหว่างฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เพื่อว่าจะได้นำมาลงในไร่ได้ทันทีหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้ว เนื่องจากระยะเวลาเก็บเกี่ยวข้าวนั้นเป็นระยะที่ต้องการแรงงานสูง

เกษตรกรไม่สามารถที่จะเอาใจใส่พร้อมกันได้ ทั้งในด้านการเก็บเกี่ยวข้าว และการเพาะปลูก
ดินกล้ายาสูบ

3. การให้คำแนะนำทางด้านเทคนิค

ใบยาสูบเป็นพืชที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมากในด้านคุณภาพของใบยา ทั้งนี้เพราะ
ราคาใบยาสูบจะกำหนดด้วยคุณภาพของใบยาเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นใบยาสดหรือใบยาแห้ง การ
เพาะปลูกใบยาสูบนั้น ผู้เพาะปลูกจะต้องให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่าพืชผลทางเกษตร
ประเภทอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ดังนั้นผู้บ่มจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่ผู้
เพาะปลูกเป็นพิเศษ เพื่อให้แน่ใจว่าใบยาสดที่ทางโรงบ่มได้รับนั้น เป็นใบยาสดที่มีคุณภาพ
เหมาะสมพอที่ตนจะนำไปเสนอขายให้แก่โรงงานยาสูบหรือบริษัทเอกชนแล้วได้ราคาดี ผู้บ่มจะ
มีผู้ตรวจไร่ยาสูบคอยให้คำแนะนำแก่ชาวไร่อยู่เกือบตลอดฤดูกาลปลูก เช่น การให้คำแนะนำ
เกี่ยวกับการให้น้ำ การให้น้ำ การใช้ยาฆ่าแมลงปราบศัตรูพืชตลอดจนกระทั่งความรู้เกี่ยวกับ
เทคนิคของการเก็บใบยา

4. การผูกพันทางด้านสินเชื่อ

ผู้บ่มใบยาจะขายน้ำยาและยาฆ่าแมลงให้แก่ชาวไร่ตามราคาตลาดในรูปของสินเชื่อ
หนี้สินทั้งหมดจะชำระเมื่อผู้เพาะปลูกนำใบยาสดมาขายให้แก่ผู้บ่ม

5. การผูกพันทางการตลาด

ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้
บ่มใบยาจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ทางกรมสรรพสามิตตั้งไว้ในด้านการซื้อขายใบยา คือ ห้าม
ผู้บ่มรับซื้อใบยาสดจากผู้อื่น นอกจากผู้เพาะปลูกต้นยาสูบตามใบอนุญาตให้เพาะปลูกต้นยาสูบ
กำหนดให้ขายแก่ตน และหรือจากผู้เพาะปลูกต้นยาสูบที่มีหลักฐานแสดงว่าผู้บ่มใบยาที่กำหนด
ไว้ในใบอนุญาตให้เพาะปลูกต้นยาสูบไม่รับซื้อ ผู้บ่มต้องรับซื้อใบยาสดตามราคาที่ไม่ต่ำกว่าที่
กรมสรรพสามิตกำหนดไว้ และจะต้องชำระเงินค่าใบยาสดที่รับซื้อให้เสร็จในวันนั้น การห้าม

ลักลอบขายใบยาสดข้ามเขตดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้บ่มใบยาค่อนข้างแน่ใจว่าตนจะได้รับใบยาสดตามที่ต้องการ ในขณะที่เดียวกันชาวไร่ก็มีการประกันทางด้านการตลาดด้วย ส่วนทางด้านราคานั้น การตกลงราคาจะใช้ราคาที่ทางกรมสรรพสามิตกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ ส่วนราคาจะสูงต่ำแค่ไหนขึ้นอยู่กับคุณภาพของใบยาสดเป็นหลัก การจ่ายเงินค่าใบยานั้น ในทางปฏิบัติ ผู้บ่มใบยาจะออกตัวสัญญาจ่ายเงิน เรียกว่า "ใบขาว" ให้แก่ผู้เพาะปลูก ผู้บ่มมักจะชำระเงินให้ก็ต่อเมื่อผู้บ่มขายใบยาแห้งได้

สัญญาซื้อขายใบยาแห้งระหว่างบริษัทเอกชนกับผู้บ่มใบยา

บริษัทเอกชนได้รับใบยาแห้งจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ

ก. รับซื้อจากผู้บ่มอิสระทั่วไป ซึ่งอาจจะเป็นจากผู้บ่มสรรพสามิต หรือจากผู้บ่มอิสระที่มีใบยาเหลือขายหลังจากขายใบยาแห้งให้แก่โรงงานยาสูบแล้ว

ข. ด้วยการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เมื่อต้นฤดูการเพาะปลูกกับผู้บ่มอิสระที่อยู่ในเครือของบริษัท

ค. ใบยาแห้งที่บ่มโดยสถานีบ่มของบริษัท

ในกรณีแรก (ข้อ ก.) เป็นการซื้อขายกันตามธรรมดาของตลาดโดยที่บริษัทมิได้มีพันธะสัญญาผูกมัดใด ๆ กับผู้บ่ม ส่วนในกรณีของการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าระหว่างบริษัทกับผู้บ่มในเครืออื่น หลักการใหญ่ ๆ เหมือนกับวิธีการที่ทางโรงงานยาสูบทำสัญญากับผู้บ่มใบยาทั่วไปสาระสำคัญของสัญญาซื้อขาย คือการตกลงการซื้อขายใบยาแห้ง ตามปริมาณที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้าเมื่อต้นฤดูการเพาะปลูก คุณภาพของใบยาสูบจะต้องอยู่ในเกรดที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า และอัตราส่วนของปริมาณใบยาแห้งในแต่ละเกรดจะอยู่ในปริมาณซึ่งใกล้เคียงกัน การตรวจรับใบยาสูบผู้ซื้อและผู้ขาย (โรงบ่มและบริษัท) จะตกลงกันในสัญญาว่าหากใบยาเกรดใดที่ผู้ซื้อเห็นว่าไม่อยู่ในมาตรฐานที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิ์ที่จะไม่รับซื้อ ในทำนองเดียวกัน ถ้าหากผู้ขายไม่พอใจเกรดยาลูกใด ที่ผู้ซื้อตีราคา ผู้ขายก็มีสิทธิ์ไม่ขายใบยาสูบนั้นได้ แต่ผู้บ่มจะต้องนำใบยาแห้งมาขายให้แก่บริษัทครบตามปริมาณที่กำหนดไว้ในสัญญา ราคาที่ตกลงซื้อขายกันนั้นทางบริษัทใช้ราคาของโรงงานยาสูบเป็นมาตรฐาน (ราคาที่ตกลงกันจริง ๆ นั้นอาจสูงหรือต่ำกว่า

ราคาของโรงงานยาสูบ โดยขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของตลาดในขณะนั้น) เมื่อทางผู้บ่มใบยาได้ทำสัญญาซื้อขายกับทางบริษัทแล้ว ทางบริษัทจะจ่ายเงินล่วงหน้าให้เป็นงวด ๆ แก่ผู้บ่มเพื่อใช้เป็นค่าดำเนินการและเป็นเงินค่าใบยาสด การจ่ายเงินล่วงหน้าดังกล่าวนี้ เพื่อความสะดวกแก่ผู้บ่มในการจัดหาซื้อปุ๋ยและยาฆ่าแมลง และใช้เป็นทุนสำรองจ่าย เมื่อผู้บ่มขาดต้องซื้อใบยาสด. ผู้บ่มอิสระจะดำเนินการทำสัญญากับผู้เพาะปลูกใบยาสดในเขตของตนอีกทอดหนึ่ง (ดังรายละเอียดข้างต้น)

สำหรับใบยาแห้งที่ทางบริษัทได้จากสถานีบ่มของบริษัทเองนั้น ทางบริษัทก็มีพฤติกรรมการผลิตเหมือนกับผู้บ่มอิสระทั่วไป คือ จะขายใบยาแห้งส่วนหนึ่งให้แก่โรงงานยาสูบตามโควต้าที่ตนได้รับ ส่วนที่เหลือนั้นเพื่อส่งออก บริษัทเอกชนที่มีสัญญาส่งออกนี้มักจะเป็นเจ้าของสถานีบ่มหลายแห่งในเขตจังหวัดเดียวกัน แต่ละสถานีบ่มใบยาของบริษัทจะมีนายสถานีเป็นผู้บริหารและดำเนินการรับผิดชอบเฉพาะในเขตการผลิตของตน เพื่อส่งใบยาให้แก่บริษัทตามโควต้า ทางบริษัทจะจ่ายเงินค่าดำเนินการเป็นงวด ๆ ไป เพื่อใช้ในการดำเนินการและซื้อใบยาสด ให้แก่นายสถานี และมอบปุ๋ยและยาฆ่าแมลงเพื่อให้ นายสถานีไปทำสัญญากับผู้เพาะปลูกใบยาสดอีกทอดหนึ่ง ซึ่งรายละเอียดและขั้นตอนของการทำสัญญาระหว่างสถานีบ่มของบริษัท กับผู้เพาะปลูกใบยาสดนั้นมีข้อผูกพันเหมือนกับผู้บ่มรายอื่น ๆ ทั่วไป

การกำหนดราคา และการซื้อขาย

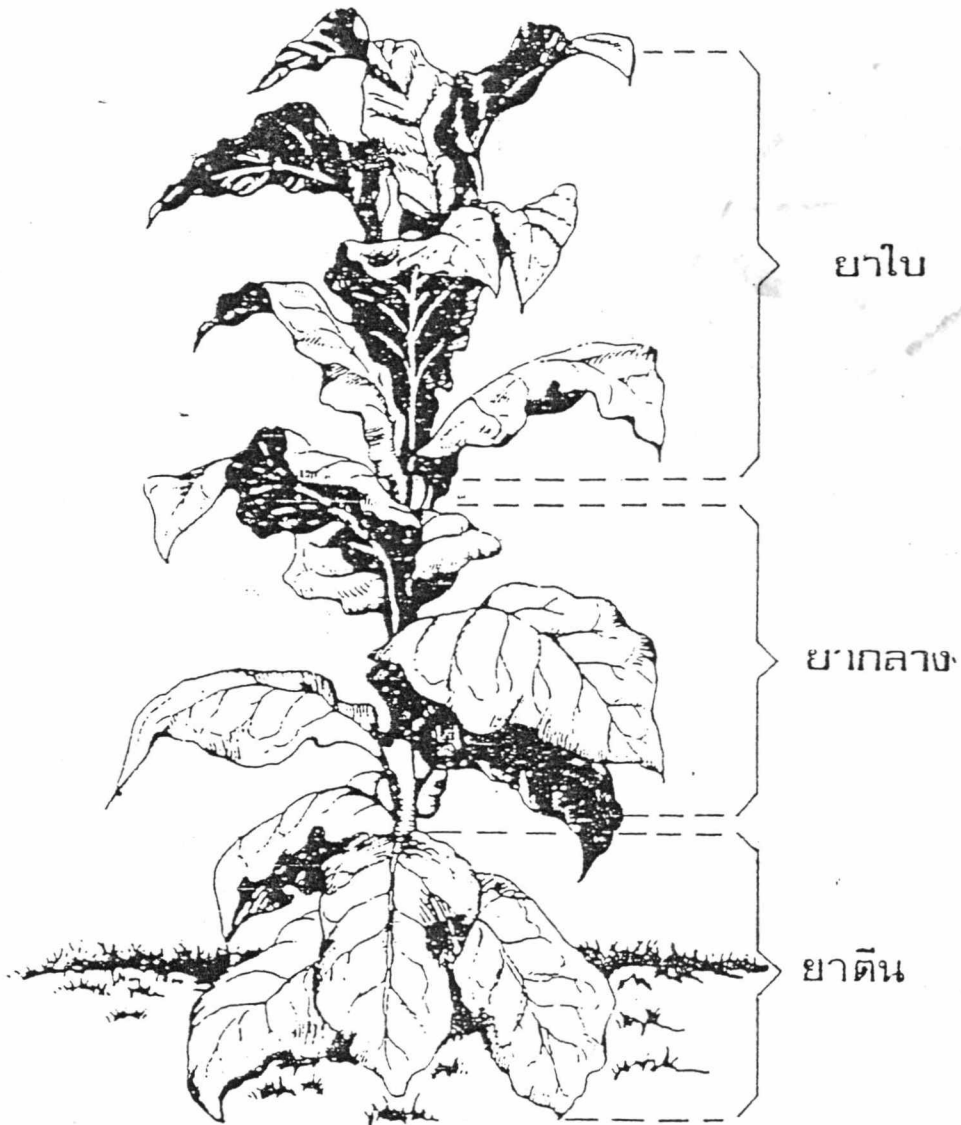
1. การกำหนดราคาใบยาสด

ระเบียบและวิธีการซื้อขายทั้งใบยาสดและใบยาแห้งนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ทางกรมสรรพสามิตกำหนดไว้ ทั้งนี้รวมทั้งการกำหนดราคาของใบยาด้วย ในมาตรา 15 ของ พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ.2509 ได้ให้อำนาจกรมสรรพสามิตเป็นผู้กำหนดราคารับซื้อใบยาสด โดยกำหนดราคาขั้นต่ำต่อกิโลกรัม และราคาขั้นสูงต่อกิโลกรัม หรือในบางครั้งกำหนดเฉพาะราคาขั้นต่ำ ประกาศกำหนดราคารับซื้อใบยานี้จะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อทางกรมสรรพสามิต เห็นสมควร ส่วนยาสูบพันธุ์อื่น ๆ เช่น พันธุ์เบอร์เลย์และพันธุ์เตอร์กิช ก็มีวิธีคล้ายคลึงกัน

2. วิธีการซื้อขายใบยาสด

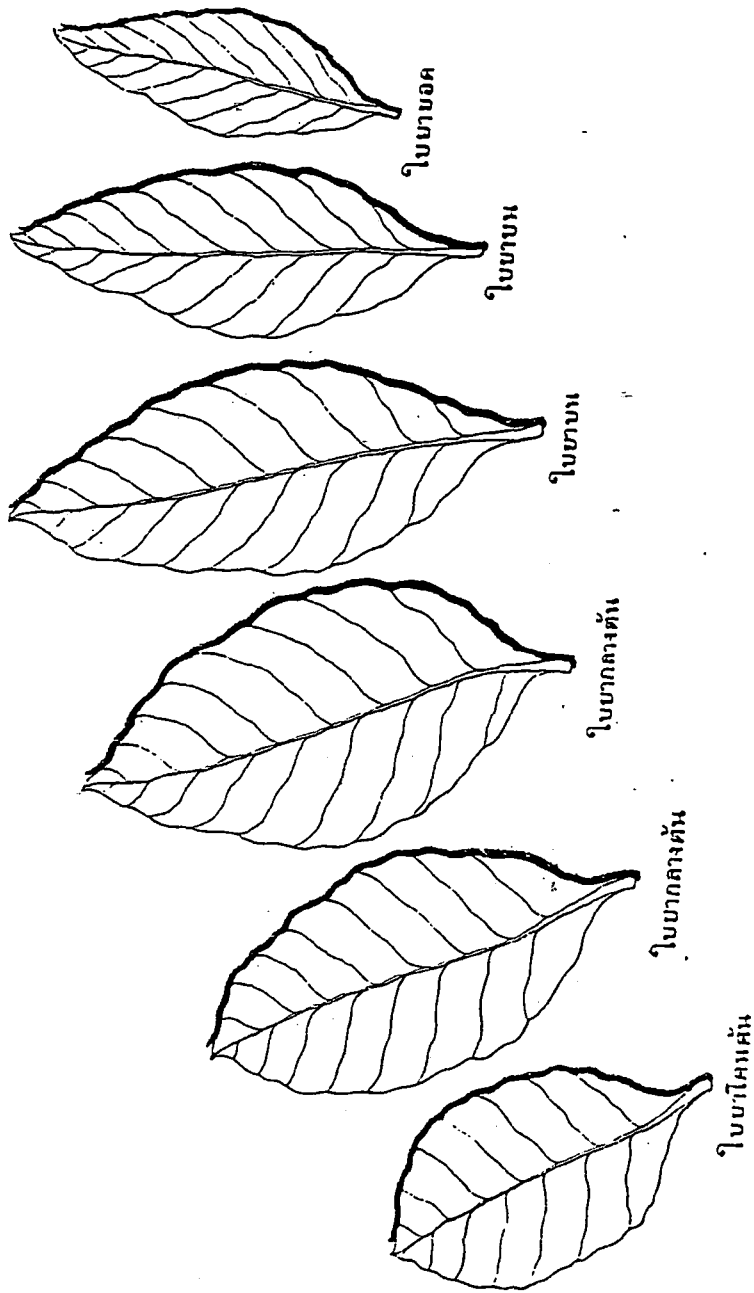
การเพาะปลูกยาสูบนั้น ชาวไร่ยาสูบที่รับกล้ายาสูบของผู้บ่มใบยาสดानीใดต้องขายให้สถานีบ่มใบยาที่ตนมีสัญญาผูกพันไว้ เมื่อพนักงานตรวจไร่ของสถานีบ่มใบยาเห็นว่าใบยานั้นแก่พอ (ประมาณ 70 วัน นับแต่วันที่ลงกล้า) พนักงานตรวจไร่ก็จะเสนอให้ผู้จัดการสถานีบ่มใบยากำหนดวันรับซื้อใบยาสด โดยแจ้งให้ผู้เพาะปลูกทราบก่อนวันซื้อไม่น้อยกว่า 1 วัน ในการเก็บใบยานั้นผู้ตรวจไร่จะคอยให้คำแนะนำควบคุมผู้เพาะปลูกอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้แน่ใจว่าชาวไร่เก็บใบยาใบที่ควรจะต้องเก็บ และมีการจัดแยกออกเป็นหมวดหมู่ตามที่ควรจะเป็น เช่น ให้เก็บใบยาจากที่ดินที่คล้ายคลึงกันและปลูกในระยะใกล้เคียงกันในวันเดียวกัน (ทั้งนี้เพราะใบยาที่ได้มาจากที่ดินต่างลักษณะกันย่อมมีคุณภาพไม่เหมือนกัน การปลูกที่ผิดเวลา คือ ต่างกันมากจะได้ใบยาที่มีคุณภาพต่างกันด้วย การช่อมกล้าต้นที่ตายจะช่อมได้ไม่เกิน 15 วัน หลังจากวันปลูก พันกำหนดนี้แล้วเลิกช่อมได้ เพื่อให้ต้นยาสูบในไร่จะได้เจริญเติบโตไม่ต่างกันมากนัก ทำให้การเก็บใบยาสดสะดวกขึ้น และใบยาไม่คละกัน) ผู้บ่มมักจะแนะนำให้ผู้เพาะปลูกแยกเก็บใบยาที่ปลูกในที่ดินต่างกัน หรือปลูกระยะต่างกันออกเป็นสองคราว และให้เทียบใบยาขนาดและคุณภาพเดียวกันไว้ในไม้เดียวกันด้วย ใบยาสดที่นำมาขายก็ให้แยกตามคุณภาพไว้ในกระจาดไม่ให้ปะปนกัน ถ้าผู้เพาะปลูกสามารถแบ่งการเก็บ การเทียบ และการจัดใส่กระจาดตามคุณภาพใบยาได้ถูกต้อง การบ่ม การคัดก็จะสะดวกในขั้นต่อไป ในทางปฏิบัติชาวไร่จะแยกใบยาสดออกเป็นใบยาตีน (Lugs) ใบยากกลาง (Cutters) และใบยายอด (Leaf) (ภาพที่ 9 และภาพที่ 10) แล้วแยกพวกสีพอดิ (สีดอก กระจดงา) สีเขียวและเหลืองออกจากกัน แยกใบยาสั้นยาวออกจากกัน ใบยามีตำหนิกับไม่มีตำหนิออกจากกัน ใบยาที่เป็นพวกเดียวกันเทียบเข้าไม้แบ่งเป็นพวก ๆ ก่อนนำมาชั่ง เจ้าหน้าที่ของผู้บ่มใบยาจะตีราคาใบยาสดตามแต่ชนิดใบยา คุณภาพของใบยาสดจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดราคา ดังนั้นเกษตรกรจะมีแรงจูงใจ (incentive) ที่จะจัดหมวดหมู่ของใบยาสด (ทำ grading) เพื่อป้องกันการตีราคาแบบไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของผู้บ่ม ในขณะที่เดียวกันผู้บ่มก็อยากจะให้เกษตรกรทำ grading ในขั้นใบยาสดเสียขั้นหนึ่งก่อน เพื่อเป็นการลดภาระงานการคัดใบยาแห้งเมื่อบ่มเสร็จแล้ว เช่น สถานีบ่มใบยาจะติดประกาศไว้อย่างเด่นชัด ณ สถานที่รับซื้อใบยามีข้อความว่า ..." ใบยาสดที่นำมาขาย ใบยาเขียว ใบยาที่ยาวไม่ถึง 12 นิ้ว ทางโรง

บ่มจะไม่รับซื้อ และห้ามเสียบปนกัน เช่น ยากลาง ยาดีน ยาขอด ยาเหลือง ยาเขียว ให้แยกเสียบอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าหากปนกันมาจะรับซื้อในราคาถูก"

ภาพที่ ๑ ชั้นมาตรฐานใบยาบ่มไอร้อนของประเทศไทย

ที่มา : (โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง , 2526)

ภาพที่ 10 ลักษณะโดยทั่วไปของใบยาสูบ
ที่มา : (โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง , 2534)

การใช้ใบยาสูบในประเทศ

โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานเดียวที่ใช้ใบยาสูบทำการมวนบุหรี่ (ใบยาสูบที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์เวอร์จิเนีย ถึงร้อยละ 68 ส่วนพันธุ์เบอร์เลย์และเตอร์กิชใช้เพียงเล็กน้อย) จำหน่ายภายในประเทศ เป็นที่น่ายินดีว่าเป็นปัจจุบันโรงงานยาสูบใช้ใบยาสูบไทยเป็นส่วนผสมในการผลิตบุหรี่มากขึ้น กล่าวคือ แต่เดิมจะใช้ใบยาสูบไทยกับใบยาต่างประเทศเป็นสัดส่วนร้อยละ 60 : 40 โรงงานยาสูบเริ่มหันมาใช้ใบยาสูบไทยมากขึ้นตั้งแต่ปี 2515 จนกระทั่งในปัจจุบัน โรงงานยาสูบจะใช้ใบยาสูบในประเทศกับใบยาต่างประเทศเป็นส่วนผสมในการผลิตบุหรี่ในอัตราส่วน 70 : 30 ซึ่งจะเป็นการช่วยลดเงินตราต่างประเทศที่ต้องสูญเสียไปกับการสั่งซื้อใบยาสูบจากต่างประเทศเข้ามาเป็นมูลค่าสูง

โรงงานยาสูบ จะรับซื้อใบยาสูบในประเทศประมาณปีละ 1 ใน 3 ของผลผลิตที่ผลิตได้ทั้งหมด (ตารางที่ 4)

ปัญหาการตลาดในประเทศ

ปัญหาการตลาดภายในประเทศสามารถแยกได้ ดังนี้

1. ตลาดรับซื้อใบยาแห่งประเทศไทยอยู่ในวงแคบ เนื่องจากโรงงานยาสูบซึ่งเป็นตลาดรับซื้อรายใหญ่จะรับซื้อตามโควตาที่กำหนดไว้เท่านั้น อีกทั้งยังไม่สามารถรับซื้อใบยาเกรดต่ำเป็นจำนวนมากได้ เพราะจะประสบปัญหาการขาดทุน เนื่องจากกรมสรรพสามิตกำหนดให้โรงงานยาสูบปิดอาคารแสดมปีนุหรีที่ผลิตได้ในอัตราเดียวกัน ไม่ว่าจะป็นบุหรีเกรดสูงหรือเกรดต่ำ มีผลทำให้บริษัทรับซื้อสามารถคราคารับซื้อใบยาแห่งส่วนที่เหลือได้
2. ระบบการตลาดสำหรับบริโภคภายในประเทศ (โรงงานยาสูบ) เป็นระบบที่ไม่สมบูรณ์ และไม่เอื้ออำนวยต่อการจำหน่ายใบยาแห่งเท่าที่ควร กล่าวคือ จะผูกขาดเฉพาะการรับซื้อใบยาแห่งเพื่อใช้ผลิตบุหรีบริโภคภายในประเทศเท่านั้น
3. ปัจจุบันยังไม่มืหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานผลประ โภชน์ร่วมกันระหว่างผู้บ่มใบยาซึ่งเป็นผู้ผลิตใบยาแห่งกับบริษัทส่งออก

ตารางที่ 4 ปริมาณและราคาเฉลี่ยใบยาสูบที่โรงงานยาสูบรับซื้อแยกรายพันธุ์

(ปริมาณรับซื้อ : เมตริกตัน)

(ราคาเฉลี่ย : บาท/กิโลกรัม)

ฤดูการผลิต	พันธุ์เวอร์จิเนีย		พันธุ์เบอร์เลย์		พันธุ์เตอร์กิช		รวม	
	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา
2527/28	14,561	41.44	5,674	27.46	3,734	23.31	23,970	35.31
2528/29	13,610	43.57	6,934	28.57	3,069	25.35	23,614	36.08
2529/30	14,307	42.07	9,413	28.06	3,516	23.74	27,237	34.86
2530/31	11,920	42.41	8,366	29.31	2,933	24.33	23,220	34.41
2531/32	12,315	43.57	10,989	30.93	5,184	27.42	28,489	36.76
2532/33	16,897	44.78	15,951	31.26	8,113	25.81	40,963	35.76
2533/34 ^{1/}	17,255	48.62	13,866	32.12	5,548	27.94	36,746	39.32
2534/35	21,598	50.38	17,139	33.03	7,568	32.11	46,306	40.97
2535/36 ^{2/}	20,079	50.27	15,055	31.84	7,479	32.20	42,654	40.61

หมายเหตุ 1/ ในฤดูการผลิต 2533/34 ทางโรงงานยาสูบได้รับซื้อยาสูบพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มอีก 70 เมตริกตัน ในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 70 บาท

2/ ในฤดูการผลิต 2535/36 ทางโรงงานยาสูบได้รับซื้อยาสูบพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มอีก 40 เมตริกตัน ในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 70 บาท

ที่มา : (กองจัดการใบยา โรงงานยาสูบ , 2537)

บทที่ 4

การตลาดส่งออกใบยาสูบของประเทศไทย

ภาวะตลาดโลก

ผู้ผลิตรายใหญ่ คือ ประเทศจีน รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา บราซิล อินเดีย และตุรกี ในปี 2535 ทั้ง 5 ประเทศนี้ให้ผลผลิตรวม เท่ากับร้อยละ 67.58 ของผลผลิตของโลก (ตารางที่ 5) ผู้ส่งออกรายใหญ่ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา บราซิล ชิมบับเว อิตาลี และกรีซ ในปี 2535 ทั้ง 5 ประเทศนี้ทำการส่งออกรวมเท่ากับร้อยละ 53.10 ของการส่งออกของโลก การส่งออกของโลกมีปริมาณ เท่ากับ ร้อยละ 21.09 ของผลผลิตรวม (ตารางที่ 6) ส่วนประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่ ได้แก่ สหรัฐ เยอรมันนี อังกฤษ ญี่ปุ่น และเนเธอร์แลนด์ ซึ่งในปี 2535 ได้นำเข้ารวมทั้งสิ้นร้อยละ 51.35 ของการนำเข้าของโลก (ตารางที่ 7)

ภาวะการค้าใบยาสูบโลกในปี 2536 คาดว่าจะยังคงตกต่ำเช่นเดียวกับปี 2535 ทั้งนี้เนื่องจากการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ การขึ้นอัตราภาษีบุหรี่ และการจำกัดสถานที่สูบบุหรี่ นอกจากนี้ปัญหาการว่างงานทำให้อำนาจการซื้อของผู้บริโภคลดลงมากส่งผลกระทบต่อภาวะการบริโภคใบยาสูบมีแนวโน้มลดลงในหลายประเทศ ได้แก่ เยอรมันนี สหราชอาณาจักร และประเทศในยุโรปอื่น ๆ อีกหลายประเทศ และเนื่องจากผู้ผลิตบุหรี่รายใหญ่ ๆ มีนโยบายลดปริมาณใบยาสูบในสต็อกของตนลง การนำเข้าและการส่งออกใบยาสูบของโลกในปี 2536 จึงคาดว่าจะอยู่ในภาวะค่อนข้างทรงตัว หรือทรุดตัวลงเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การบริโภค และความต้องการใบยาสูบของโลกที่มีท่าที ชะลอตัวลง

การส่งออกใบยาสูบจากประเทศผู้ผลิตในปี 2535 เพิ่มสูงจากปี 2534 เท่ากับร้อยละ 1.79 ส่วนในปี 2536 คาดว่าจะเพิ่มจากปี 2535 เท่ากับร้อยละ 2 ส่วนประเทศกำลังพัฒนาที่จะเพิ่มส่วนแบ่งตลาดได้อีกในอนาคต คือ บราซิล และชิมบับเว เนื่องจากทั้ง 2 ประเทศได้มีการปรับปรุง ความชำนาญในการปลูกการบ่มและอบใบยา รวมทั้งค่าแรงงานยังมีระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ทางด้านราคา เนื่องจากแต่ละประเทศมีการจัดมาตรฐาน

ตารางที่ 5 ประเทศผู้ผลิตใบยาสูบรายใหญ่ของโลก

(หน่วย : พันเมตริกตัน)

ประเทศ	ผลผลิตปี 2534	ผลผลิตปี 2535	% การเปลี่ยนแปลงร้อยละ
โลก	7,454	7,965	6.58
จีน	3,066	3,178	3.65
สหรัฐอเมริกา	755	764	1.19
บราซิล	413	583	41.16
อินเดีย	558	538	-3.58
ตุรกี	241	320	32.78
ซิมบับเว	178	202	13.48
กรีซ	160	182	13.75
อิตาลี	165	143	-13.33
มาลาวี	113	139	23.00
ฟิลิปปินส์	85	115	35.29

ที่มา : (FAO. , 1992 a)

แตกต่างกัน จึงไม่สามารถหาราคามาตรฐานได้ โดยส่วนใหญ่ราคาต่อหน่วยของการนำเข้า และการส่งออก ส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามก็ติราคาจะมีความผันแปรขึ้นกับความต้องการใบยาประเภทนั้น ๆ ในแต่ละฤดูกาล และภาวะสินค้าคงคลังเป็นเกณฑ์

ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกใบยาสูบของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ

(ปริมาณ : เมตริกตัน)

(มูลค่า : พันเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	ปี 2534		ปี 2535		% การเปลี่ยนแปลง	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
โลก	1,650,987	5,756,799	1,680,535	5,855,637	7.18	1.71
สหรัฐ ฯ	228,878	1,439,921	263,357	1,659,553	15.06	15.25
บราซิล	190,442	680,614	242,063	803,589	27.10	18.06
ซิมบับเว	126,088	461,697	151,200	450,000	19.91	-2.53
อิตาลี	138,746	200,766	120,325	192,677	-13.27	-4.03
กรีซ	120,987	346,506	115,535	389,010	-4.50	12.26
มาลาวี	97,192	350,595	97,316	293,499	0.12	-16.28
ตุรกี	136,573	563,461	76,454	309,425	-44.01	-45.08
จีน	79,8117	155,826	75,479	150,744	-5.43	-3.26
อินเดีย	68,777	140,880	75,000	163,000	9.04	15.70
ไทย	43,576	112,252	58,344	141,694	33.89	26.22

ที่มา : (FAO. , 1992 b)

ตารางที่ 7 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าไวยาสูบของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ

(ปริมาณ : เมตริกตัน)

(มูลค่า : พันเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	ปี 2534		ปี 2535		% การเปลี่ยนแปลง	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
โลก	1,620,710	6,446,758	1,685,494	6,744,002	3.99	4.61
สหรัฐ ฯ	266,722	1,033,695	324,929	1,002,708	21.82	-2.99
เยอรมันนี	180,005	759,214	199,340	920,832	10.74	21.28
อังกฤษ	144,253	559,977	129,698	535,292	-10.08	-4.40
ญี่ปุ่น	101,373	537,716	116,972	624,517	15.38	16.14
เนเธอร์แลนด์	98,600	493,253	94,684	506,270	-3.97	2.63
สเปน	70,534	362,647	66,667	30,339	-5.48	-14.42
ฝรั่งเศส	70,198	112,946	63,922	138,405	-8.94	22.54
อิตาลี	42,001	119,055	46,849	134,016	11.54	12.56
จีน	28,193	124,370	40,821	195,626	97.94	57.29
เบลเยียม -	40,572	209,672	39,824	200,630	-1.84	-4.31
ลักเซมเบิร์ก						

ที่มา : (FAO. , 1992 b)

ระบบการซื้อขายไวยาสูบในตลาดโลก

การค้าไวยาสูบเป็นระบบที่มีการควบคุม และกีดกันทางการค้ามากที่สุดในประเทศผลิตกันซ์จากการเกษตรด้วยกัน เนื่องจากการค้าไวยาสูบได้ทำรายได้ให้กับรัฐบาลใน

ประเทศต่าง ๆ เป็นมูลค่าที่สูงมาก การผลิตและการค้าไบยาสูบในหลายประเทศจึงถูกควบคุม โดยรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล

ทางด้านผู้ค้าและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบเองก็ต้องการให้มีการรวมตัวกัน โดยเริ่มจากการเพาะปลูก บ่ม อบและการส่งออก เพื่อต้องการให้มีแหล่งวัตถุดิบที่แน่นอน และสม่ำเสมอ ตามประเภทและคุณภาพที่ต้องการ การค้าไบยาสูบของโลกจึงถูกรวบไว้ในกำมือของผู้ค้าไบยาสูบระหว่างประเทศ และผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบรายใหญ่ไม่กี่ราย ผู้ค้าไบยาสูบระหว่างประเทศเหล่านี้เป็นบริษัทที่ก่อตั้งในสหรัฐ และกลุ่มตลาดร่วมยุโรปเกือบทั้งหมด ส่วนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบรายใหญ่ ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทที่ก่อตั้งในสหรัฐ โดยมีผู้ผลิตรายใหญ่ไม่กี่รายที่เป็นบริษัทที่ก่อตั้งในประเทศอังกฤษ อาฟริกาใต้ และเยอรมันนี แนวโน้มของการรวมตัวกันนี้ทำให้ พ่อค้าปกติ นายหน้า ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกลดจำนวนลง โดยที่ผู้ค้าไบยาสูบระหว่างประเทศจะเป็นผู้ซื้อไบยาสูบโดยการเป็นตัวแทนให้กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือซื้อในนามของตนเองเพื่อขายต่อให้กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบรายใหญ่ตามปกติจะซื้อไบยาสูบโดยตรงจากประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ และบางส่วนซื้อจากประเทศผู้ผลิตรายเล็กโดยผ่านผู้ค้าไบยาสูบระหว่างประเทศ ส่วนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบรายเล็กต้องอาศัยการซื้อไบยาสูบผ่านผู้ค้าไบยาสูบระหว่างประเทศเกือบทั้งหมด ในบางกรณีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบและผู้ค้า ไบยาสูบก็เป็นบริษัทในเครือเดียวกันด้วย

ทั้งผู้ค้าไบยาสูบระหว่างประเทศ และผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบรายใหญ่ ๆ จะมีการตั้งสำนักงานหรือมีตัวแทนในเขตการเพาะปลูกที่สำคัญ ตัวแทนเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการดูแลเรื่องการเพาะปลูก ให้คำปรึกษาด้านการผลิต การจัดการ การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งด้วย

ตลาดการค้าไบยาสูบโลกมีลักษณะเป็นทั้งตลาดผู้ขายน้อยรายและผู้ซื้อน้อยรายในขณะเดียวกัน (Bilateral Oligopoly) ดังนี้

ด้านผู้ขาย กลุ่มบริษัทข้ามชาติที่ทำการค้าขายเกี่ยวกับผลผลิต ไบยาสูบมีเพียง 7 บริษัทยักษ์ใหญ่เท่านั้น คือ

- British American Tobacco (B.A.T.)
- Imperial Tobacco Company
- Philip Morris
- R.J. Reynolds
- Gulf and Western
- The Rupert/ Rembrandt/ Rothmans Group
- American Brands

กล่าวได้ว่า ในการค้าใบยาสูบของโลกนั้นประมาณร้อยละ 85-90 ของการค้าระหว่างประเทศตกอยู่ใต้อำนาจ (ทั้งทางตรงและทางอ้อม) ของกลุ่มบริษัทยาสูบข้ามชาติกลุ่มนี้ การรวมตัวกันของกลุ่มบริษัทดังกล่าวเป็นไปโดยเหนียวแน่น และจะไม่พยายามแข่งขันกันทางด้านราคา และยังคิดกันมิให้บริษัทใหม่เข้าสู่ตลาดได้ คือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดใบยาสูบแบบผู้ขายน้อยรายดำรงอยู่ได้ก็คือ ประการแรก ทูตทางการเงิน (Financial Capital) โดยได้รับเงินสนับสนุนจากรธนาคารใหญ่ในสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ หรือ สามารถหาเงินกู้จากสถาบันการเงินในประเทศที่ไปลงทุนนั้น ประการที่สอง การขยายกิจการข้ามอุตสาหกรรม (Cross subsidization) โดยขยายกิจการภาคอื่น ๆ มากขึ้น ได้แก่ การประกันภัย การธนาคาร การทำเหมืองแร่ การขนส่งทางทะเล ฯลฯ ประการที่สาม การโฆษณา (Advertising) เนื่องจากบริษัทยาสูบข้ามชาติเหล่านี้ควบคุมตลาดบุหรี่โลกเอาไว้ได้ด้วย จึงใช้กลยุทธ์ทุ่มทุนโฆษณาชักชวนผู้บริโภคให้สนใจสินค้าของตน เช่น การแนะนำบุหรี่ตราใหม่ เป็นต้น

ด้านผู้ซื้อ การค้าใบยาสูบระหว่างประเทศทางด้านผู้ซื้อ ก็ถูกควบคุมโดยบริษัทผู้ซื้อยาสูบข้ามชาติเช่นกัน กล่าวคือ บริษัทเหล่านี้จะควบคุมการค้าใบยาโลกไว้ประมาณ 2 ใน 3 กลุ่ม บริษัทดังกล่าว ได้แก่

- Universal Leaf Tobacco Company
- Transcontinental Leaf Tobacco Company
- Debrill Brothers Export Leaf Tobacco Company (ซึ่ง B.A.T. เป็นเจ้าของ)
- Kulenkampff A.C. Monk Et.Co (ซึ่งสนับสนุนโดยบริษัท Imperial)

บริษัทผู้ซื้อขายยาสูบข้ามชาติ ทำหน้าที่เจาะตลาดใบยาสูบ โดยเข้าไปซื้อขายยาสูบในแต่ละประเทศ แล้วทำการบรรจุ เก็บรักษา รวมทั้งจัดส่งไปยังโรงงานอุตสาหกรรม หรือ โรงงานผลิตบุหรี่ โดยคิดค่าบริการจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบ ดังนั้น จึงมักเรียกบริษัทผู้ซื้อขายยาสูบข้ามชาติว่า Transnational Leaf Dealer โดยเป็นคนกลางระหว่างผู้เพาะปลูก และผู้แปรรูปขั้นแรกของประเทศต่าง ๆ กับโรงงานอุตสาหกรรมยาสูบทั่วโลก

นอกจากนี้อุตสาหกรรมการผลิตบุหรี่ก็ถูกผูกขาด กล่าวคือ มีเพียง 3 บริษัทเท่านั้น ที่ผูกขาด การผลิตเครื่องจักรที่ใช้สำหรับผลิตบุหรี่ คือ บริษัท Molins Haumi และ American Machine and Foundry โดยที่บริษัท Molins มีบริษัท B.A.T. และ Imperial (บริษัทผู้ขายยาสูบข้ามชาติเป็นหุ้นส่วนใหญ่)

ภาวะการตลาดส่งออกใบยาสูบจากประเทศไทย

ในรายงานจะกล่าวถึงเฉพาะใบยาสูบพันธุ์ต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ พันธุ์เวอร์จิเนีย พันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์เตอร์กิช หรือออเรียนทอล การเพาะปลูก การบ่ม การอบและการค้าใบยาสูบพันธุ์ต่างประเทศ มีการควบคุมดูแลตามกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติยาสูบ โดยมีกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีการผูกขาดโดยโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ผู้นำเข้าใบยาสูบมีรายเดียว คือ โรงงานยาสูบ ผู้ซื้อใบยาสูบเพื่อใช้ภายในประเทศจึงมีเพียงรายเดียว คือ โรงงานยาสูบ การส่งออกจะต้องขออนุญาตจากกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง

การบ่มใบยาให้แห้งนั้น พันธุ์เวอร์จิเนียต้องผ่านโรงบ่มเอกชน ส่วนพันธุ์เบอร์เลย์และเตอร์กิช ผู้ปลูกสามารถบ่มเองได้ ก่อนการส่งออก ใบยาจะต้องทำการอบให้แห้งอีกครั้งหนึ่ง (redry) เพื่อลดความชื้นลง (นิรนาม , ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

ระบบการค้าภาคเอกชน และการควบคุมโดยภาครัฐบาล ทำให้การตลาดใบยาสูบภายในประเทศมีการรวมตัวกัน เริ่มตั้งแต่การเพาะปลูก บ่มและอบ พันธุ์ของใบยาสูบจะเพาะปลูกได้เฉพาะในเขตที่กำหนด การขายใบยาสูบจะต้องขายให้กับสถานที่รับซื้อภายใน

แต่ละเขต ผู้บ่มใบยาสูบมักจะมีสัญญากับชาวไร่ในเขตของตน ทางด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเพาะปลูก การให้สินเชื่อ และการตลาด บริษัทผู้ส่งออกก็จะมีสัญญากับผู้บ่มและบ่มใบยาสูบเกี่ยวกับการแนะนำด้านการผลิต การให้สินเชื่อ และการตลาด ผู้ส่งออกต้องมีความผูกพันกับผู้รับซื้อในต่างประเทศเกี่ยวกับภาวะการตลาดด้วย เป็นต้น

เหตุผลที่ทำให้เกิดตลาดแบบผูกมัด ประการแรก คือ ต้นยาสูบสามารถผสมข้ามพันธุ์ได้ จึงต้องมีการแบ่งเขตการเพาะปลูก ประการที่สอง ผู้รับซื้อต่างประเทศ ผู้รับซื้อเพื่อส่งออก โรงงานยาสูบ ผู้บ่มและบ่มใบยา ตลอดจนชาวไร่ ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ทางด้านการตลาด เทคนิคการผลิต และการเพาะปลูก ปริมาณ คุณภาพ และชนิดของใบยาสูบ ตลอดจนการให้สินเชื่อปริมาณการส่งออกใบยาสูบจากประเทศไทย ระหว่างปี 2527 ถึง 2534 มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 15 ต่อปี โดยมีระดับเพิ่มขึ้นในปี 2533 และ 2534 อย่างไรก็ตามความต้องการใบยาสูบในตลาดโลก คาดว่าจะมีระดับเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ถึงร้อยละ 2 ต่อปี ปริมาณการส่งออกใบยาสูบจะขึ้นอยู่กับการผลิตใบยาสูบให้ได้ตามประเภท และมาตรฐานที่ตลาดกำลังต้องการ ตลอดจนขึ้นอยู่กับผลผลิตในประเทศอื่น ๆ สภาพดินฟ้าอากาศที่มีผลกระทบต่อ คุณภาพ และปริมาณการเพาะปลูกด้วย

ความต้องการใบยาสูบ

ความต้องการใบยาสูบที่ผลิตได้ภายในประเทศ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม -+@ กลุ่มแรกคือ ความต้องการใช้ภายในประเทศ ซึ่งโรงงานยาสูบเป็นผู้ผูกขาดการผลิตบุหรี่แต่เพียงผู้เดียว อีกกลุ่มหนึ่ง คือ การส่งออกซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะการผลิตในตลาดโลก และการผลิตภายในประเทศให้ได้ตามคุณภาพ ประเภท และปริมาณ ที่ตลาดโลกต้องการ

สำหรับความต้องการใบยาสูบของไทยในตลาดต่างประเทศนั้น ใบยาสูบของไทยมีรสอ่อนใช้เป็นตัวประกอบ (Filler) ในการผลิตบุหรี่ และผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น ๆ ใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย ซึ่งต้องบ่มด้วยไอร้อนมีปริมาณการส่งออกมากที่สุด คือ ร้อยละ 65 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือ ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์ เศษและก้านใบยา และใบยาพันธุ์เตอร์กิช ใน

ปี 2535 การส่งออกใบยาสูบจากไทยมีปริมาณร้อยละ 3.47 ของการส่งออกของโลก เพิ่มจากปี 2534 ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 2.64

ประเทศผู้นำเข้าใบยาสูบจากประเทศไทย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มตลาดร่วมยุโรป และกลุ่มประเทศอื่น ๆ การส่งออกจากประเทศไทยไปยังกลุ่มตลาดร่วมยุโรปมีปริมาณร้อยละ 35.66 ของการส่งออกทั้งสิ้น โดยผู้นำเข้ารายใหญ่ คือ อังกฤษ เยอรมันนี และเบลเยียม ในปี 2535 เยอรมันนีนำเข้าใบยาสูบของไทย เท่ากับร้อยละ 10.48 ของปริมาณการส่งออกทั้งสิ้น ส่วนอังกฤษนำเข้าใบยาสูบจากไทยเท่ากับร้อยละ 10.91 ของปริมาณการนำเข้าทั้งสิ้น

ส่วนในกลุ่มประเทศอื่น ๆ ในปี 2535 ไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา คิดเป็นปริมาณสูงสุด คือ ร้อยละ 36.10 ของการส่งออกทั้งหมด การส่งออกไปยังญี่ปุ่น มีปริมาณเท่ากับร้อยละ 5.62 ของการส่งออกทั้งหมด

การสนองความต้องการใบยาสูบ

ความต้องการยาสูบในตลาดโลก ถูกสนองโดยการนำเข้า และโดยการผลิตภายในประเทศ การส่งออกใบยาสูบของโลก ระหว่างปี 2533 ถึง 2535 มีปริมาณ 1500 ถึง 1680 พันเมตริกตัน ผู้ส่งออกรายใหญ่ในปี 2535 คือ สหรัฐ ซึ่งส่งออกร้อยละ 15.67 บราซิลร้อยละ 14.40 ซิมบับเวร้อยละ 9 อิตาลีร้อยละ 7.16 และกรีซร้อยละ 6.87 ของปริมาณการส่งออกของโลก การส่งออกมีปริมาณร้อยละ 21.09 ของผลผลิตโลก ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ คือ จีน อินเดีย บราซิล และซิมบับเว ผลผลิตรวมของโลก ในปี 2535 คาดว่าจะเป็นประเภทบ่มด้วยไอร้อน ร้อยละ 50 พันธุ์เบอร์เลย์ร้อยละ 12 และพันธุ์เตอร์กิชร้อยละ 16 ของผลผลิตรวม

ราคาใบยาสูบ

การเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกเฉลี่ยต่อหน่วยของผู้ส่งออกรายใหญ่ ระหว่างปี 2534 ถึง 2535 มีดังนี้ สหรัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.25 บราซิลเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.00 ซิมบับเวลดลงร้อยละ 2.53 อิตาลีลดลงร้อยละ 4.03 และกรีซเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.26 อย่างไรก็ตามราคาใบยาสูบมีความ

แตกต่างกันมาก ขึ้นกับคุณภาพ พันธุ์ และประเภท การผลิตใบยาสูบให้ได้ตามคุณภาพและประเภทที่ตลาดโลกต้องการ จะทำให้จำหน่ายได้ในราคาสูง ราคาส่งออก F.O.B. ต่อหน่วยจากประเทศไทย มีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ ราคาใบยาสูบภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทุกปี ซึ่งตัวกำหนดราคาใบยาสูบ คือ ราคารับซื้อโดยโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง และภาวตลาดส่งออก โดยกรมสรรพสามิตจะเป็นผู้กำหนดราคาขั้นต่ำ ขั้นสูง หรือกำหนดราคาขั้นต่ำ แต่เพียงอย่างเดียวสำหรับใบยาสด สำหรับใบยาแห้ง กรมสรรพสามิตจะเป็นผู้ประกาศกำหนดราคาแต่ละเกรดให้แก่ผู้บ่มที่มีโควต้าสัญญาผูกพันซื้อขายกับโรงงานยาสูบ ทางบริษัทเอกชนผู้ส่งออกจะเสนอซื้อ ใบยาแห้งจากผู้บ่มในราคาสูงกว่าราคารับซื้อโดยโรงงานยาสูบในกรณีที่เกรดและประเภทของใบยานั้นกำลังอยู่ในความต้องการมาก หากไม่มีความต้องการมากก็จะเสนอซื้อต่ำกว่าราคารับซื้อโดยโรงงานยาสูบ

การจัดจำหน่ายใบยาสูบ

เนื่องจากผู้ผลิตบุหรี่ และผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น ๆ มีความพิถีพิถันมากในด้านคุณภาพ ประเภทและปริมาณที่ต้องการ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบจึงมักซื้อยาสูบผ่านผู้ค้าใบยาสูบระหว่างประเทศที่มีการติดต่อซื้อขายกันมาเป็นเวลานาน บริษัทส่งออกของไทยจึงไม่สามารถติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตบุหรี่ในต่างประเทศโดยตรงได้ ต้องอาศัยผู้ค้าใบยาสูบระหว่างประเทศ ซึ่งผู้ค้าใบยาสูบนี้จะช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณ ประเภท และคุณภาพที่ต้องการ การคัดเลือกเกรด การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง ปริมาณ และประเทศที่สั่งซื้อ ตลอดจนข้อมูลทางการตลาด เทคนิคอื่น ๆ และบางครั้งรวมถึงการให้สินเชื่อด้วย ผู้ค้าใบยาสูบนี้มักจะมาจับบทบาทในการส่งออกโดยการร่วมทุนกับผู้ส่งออก ผู้อบ และผู้บ่มใบยาสูบ ซึ่งประเทศคู่ค้าของไทยสามารถแบ่งได้ดังนี้ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกใบยาสูบของไทยแยกรายประเทศ

(ปริมาณ : เมตริกตัน)

(มูลค่า : พันบาท)

ประเทศ	ปี 2534		ปี 2535	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สหรัฐอเมริกา	7,083	531.2	21,064	838.5
อังกฤษ	5,187	339.5	6,370	466.0
เยอรมันนี	4,872	297.9	6,119	452.1
ญี่ปุ่น	1,878	183.9	3,281	303.6
เนเธอร์แลนด์	1,791	169.3	3,011	237.8
เบลเยียม	5,106	374.2	2,580	181.6
ฟิลิปปินส์	975	55.0	2,034	139.7
จีน	2,013	139.3	1,823	126.3

ที่มา : (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2536)

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

1. ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปเป็นตลาดรองรับใบยาสูบที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ปริมาณการใช้ใบยาสูบในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 500,000 เมตริกตัน หรือประมาณร้อยละ 40 ของใบยาสูบในตลาดโลก และจัดเป็นประเทศผู้นำเข้าใบยาสูบที่สำคัญที่สุดของไทย โดยในปี 2535 ประชาคมฯ นำเข้าใบยาสูบจากไทยเป็นปริมาณ 21,605 เมตริกตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.03 ของปริมาณใบยาสูบที่ไทยส่งออกทั้งหมด และเพิ่มจากปี 2534 ร้อยละ 33.97

ใบยาสูบที่ไทยนำเข้าไปในประชาคมฯ ได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากรจากประชาคมฯ ในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่ง โดยประชาคมฯ จะกำหนดโควตานำเข้าใบยาสูบรวมเป็นประจำทุกปี หากมีการนำเข้าเต็มตามโควตาที่กำหนดแล้ว ใบยาสูบส่วนเกินจากโควตาจะถูกเรียกเก็บอากรขาเข้าในอัตราปกติ การใช้สิทธิพิเศษนี้ ประชาคมฯ กำหนดไว้ในลักษณะไครมาก่อนใช้ก่อน (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2531 ก)

สำหรับอัตราอากรขาเข้าใบยาสูบในระบบ GSP ที่ประชาคมฯ กำหนดมีดังนี้

1. ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย ที่ยังไม่เป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม อัตราอากรขาเข้าร้อยละ 6 ของมูลค่านำเข้า ค่าธรรมเนียมถูกเรียกเก็บระหว่างขั้นต่ำ 16 อีซียู (1 อีซียู = 20 บาท) และขั้นสูง 30 อีซียู ต่อน้ำหนักสุทธิ 100 กิโลกรัม (อัตราปกติร้อยละ 23 ของมูลค่านำเข้า และค่าธรรมเนียมขั้นต่ำ 23 อีซียู และขั้นสูง 30 อีซียู ต่อน้ำหนักสุทธิ 100 กิโลกรัม)

2. ใบยาสูบพันธุ์อื่น ๆ ที่ยังไม่เป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ยกเว้นพันธุ์เตอร์กิช อัตราอากรขาเข้า ร้อยละ 14 ของมูลค่านำเข้า ค่าธรรมเนียมขั้นต่ำ 28 อีซียู และขั้นสูง 33 อีซียู ต่อน้ำหนักสุทธิ 100 กิโลกรัม (อัตราปกติ พันธุ์เบอร์เลย์ ร้อยละ 23 ของมูลค่านำเข้า ค่าธรรมเนียมขั้นต่ำ 23 อีซียู และขั้นสูง 30 อีซียู ส่วนใบยาสูบพันธุ์อื่น ๆ รวมทั้งใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิช อากรขาเข้าร้อยละ 14 ของมูลค่าการนำเข้า และค่าธรรมเนียมขั้นต่ำ 28 อีซียูและขั้นสูง 70 อีซียู ต่อน้ำหนักสุทธิ 100 กิโลกรัม) ประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยในประชาคมเศรษฐกิจยุโรปแยกประเทศ ได้แก่

1.1 สหราชอาณาจักร

ปี 2535 สหราชอาณาจักร เป็นประเทศผู้นำเข้าใบยาสูบที่สำคัญที่สุดของไทย แม้ว่าสหราชอาณาจักรจะไม่มีการผลิตใบยาสูบภายในประเทศ แต่เนื่องจากเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก จึงต้องนำเข้าใบยาสูบ และวัตถุดิบเฉลี่ยประมาณปีละกว่า 100,000 เมตริกตัน เพื่อสนองความต้องการของอุตสาหกรรมภายในประเทศ ใบยาสูบที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นพันธุ์เวอร์จิเนีย ประมาณร้อยละ 90 และเป็นชนิดที่รูดก้านออกหมดแล้วหรือชนิดใบยาบ่มแล้วประมาณร้อยละ 80 แหล่งอุปทานสำคัญ คือ บราซิล ชิมบับเว และสหรัฐอเมริกา

ใบยาสูบที่สหราชอาณาจักรนำเข้าจากไทยส่วนใหญ่เป็นใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย ซึ่งนำมาใช้ในการผลิตบุหรี่ประกอบกับใบยาสูบจากประเทศอื่น ๆ โดยใช้ใบยาสูบจากประเทศไทยเป็นใบยาตัวตาม และปัจจุบันใบยาสูบไทยมีส่วนการถือครองตลาดในสหราชอาณาจักรประมาณร้อยละ 2.4 ของปริมาณการนำเข้ารวมของสหราชอาณาจักรในปี 2535 การนำเข้าใบยาสูบและวัตถุดิบจากใบยาสูบของสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มกระเตื้องขึ้นจากที่ซบเซาลงมากในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (2531-2534) สหราชอาณาจักรนำเข้าใบยาสูบเป็นประมาณรวมทั้งสิ้น 6,370 เมตริกตัน เทียบกับที่นำเข้า 5,187 เมตริกตันในระยะเดียวกันของปีก่อน เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.80

สำหรับการนำเข้าจากไทยในปี 2535 มีปริมาณทั้งสิ้น 6,370 เมตริกตัน มูลค่า 466.0 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2534 ร้อยละ 22.80 และ 31.66 ตามลำดับ แยกเป็นใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย 4,000 เมตริกตัน พันธุ์เบอร์เลย์ 1,469 เมตริกตัน และเศษใบยาสูบ 899 เมตริกตัน

1.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

เป็นประเทศผู้นำเข้าใบยาสูบที่สำคัญของไทยรองจากสหราชอาณาจักร ปริมาณการนำเข้าในปีเพิ่มขึ้นจากปีก่อน แม้ว่าปริมาณการบริโภคใบยาสูบในประเทศจะลดลง ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตบุหรี่เพื่อส่งออกของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะการส่งออกบุหรี่ราคาถูกไปยังประเทศอื่น ๆ ในยุโรป ความต้องการนำเข้าใบยาสูบจึงไม่ทรุดตัวลงมากนัก ใบยาสูบที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นพันธุ์เวอร์จิเนียมากที่สุด รองมาคือ พันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์เตอร์กิช ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา บราซิล อิตาลี จิมบับเว ไทย สาธารณรัฐเกาหลี และฟิลิปปินส์

ปี 2535 ใบยาสูบที่ไทยส่งออกไปยังสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันมีปริมาณรวมทั้งสิ้น 6,119 เมตริกตัน มูลค่า 452.1 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.48 และ 12.56 ของปริมาณ และมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 20.38 และ 51.76 ตามลำดับ ใบยาสูบที่ส่งออก

ในปีนี้เป็นใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย 1,687 เมตริกตัน เศษและก้านใบยา 1,041 เมตริกตัน และ ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ 1,390 เมตริกตัน

1.3 เบลเยียม

จัดเป็นประเทศผู้นำเข้าสำคัญประเทศหนึ่งในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป การนำเข้าใบยาสูบจากไทยในปีนี้ลดลงจากปีก่อน เนื่องจากปริมาณการบริโภคภายในประเทศลดลง ใบยาสูบที่เบลเยียมนำเข้าส่วนใหญ่เป็นใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย พันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์เตอร์กิช โดยนำเข้าจากซิมบับเว เนเธอร์แลนด์ บราซิล และสหรัฐอเมริกา เป็นสำคัญ

การนำเข้าจากประเทศไทยปี 2535 เป็นปริมาณรวมทั้งสิ้น 2,580 เมตริกตัน มูลค่า 181.6 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลงจากปีก่อนร้อยละ 49.47 และ 51.46 ตามลำดับ โดยนำเข้าในรูปใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย 1,422 เมตริกตัน พันธุ์เบอร์เลย์ 586 เมตริกตัน พันธุ์เตอร์กิช 155 เมตริกตัน และเศษใบยาสูบ 415 เมตริกตัน

2. สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเข้าใบยาสูบที่สำคัญของไทยรองจากประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป แต่ในปัจจุบันความต้องการนำเข้าใบยาสูบของสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นผลสืบเนื่องจากการที่สหรัฐอเมริกา มีนโยบายลดการนำเข้าใบยาสูบลง ร้อยละ 16 ในปี 2530 แล้ว ยังเป็นผลจากการที่สหรัฐอเมริกามีสต็อกใบยาสูบคงเหลือต้นปีเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีการลดราคาประกันใบยาสูบภายในประเทศลง ขณะเดียวกันค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลง กอปรกับคุณภาพใบยาสูบที่ผลิตได้ในปีก่อนข้างดี ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมีแนวโน้มให้การนำเข้าใบยาสูบต่างประเทศลดลง ขณะเดียวกันการส่งออกใบยาสูบไปต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น

ปัจจุบัน ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียและใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ที่นำเข้าไปยังสหรัฐอเมริกา ต้องมีใบรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรระบุว่าไม่มียาฆ่าแมลงตกค้าง จากสถาบัน FIFRA (Federal Insecticide Fungicide and Rodenticide Act) และต้องมีใบแสดงถึงผู้สั่งซื้อใบยาสูบ

หรือผู้ใช้ใบยาสูบขั้นสุดท้ายของใบยาสูบที่นำเข้า ระเบียบนี้ใช้บังคับเฉพาะใบยาสูบที่นำเข้า สหรัฐอเมริกาโดยตรง ไม่ผ่านไปประเทศอื่น ๆ และกำหนดค่าธรรมเนียมใบยาสูบไว้ 0.001 เหย็ญสหรัฐต่อปอนด์ (ประมาณ 0.058 บาท/กิโลกรัม) สำหรับใบยาสูบที่ผ่านการรับรอง ส่วนใบยาสูบที่ไม่ผ่านการรับรองต้องเสียค่าธรรมเนียมเพิ่มเป็น 0.003 เหย็ญสหรัฐต่อปอนด์ (ประมาณ 0.175 บาท/กิโลกรัม) และตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2530 จนถึงมิถุนายน 2531 สหรัฐอเมริกาได้จัดสรรให้ใบยาสูบเป็นสินค้าที่ไทยได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าเพิ่มขึ้น อีกรายหนึ่ง จากที่ไม่เคยได้รับมาก่อน ทำให้การส่งออกใบยาสูบของไทยไปสหรัฐอเมริกามี แนวโน้มดีขึ้น

ประเทศไทยส่งออกใบยาสูบไปสหรัฐอเมริกา ในปี 2535 นี้ มีปริมาณรวม 21,064 เมตริกตัน มูลค่า 8,358 ล้านบาท หรือร้อยละ 36.10 และ 23.29 ของปริมาณและมูลค่า การส่งออกใบยาสูบของไทย ใบยาสูบที่ส่งออกแยกเป็นพันธุ์เตอร์กีช 3,283 เมตริกตัน พันธุ์ เบอร์เลย์ 7,966 เมตริกตัน และพันธุ์เวอร์จิเนีย 771 เมตริกตัน

3. สาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตลาดใบยาสูบที่สำคัญของไทยตลาดหนึ่ง ซึ่งในปีนี้ คาดว่าจะนำเข้าใบยาสูบจากไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะใบยาสูบคุณภาพดี เพื่อนำมาใช้ใน อุตสาหกรรมการผลิตบุหรี เนื่องจากปัจจุบันประชาชนชาวจีนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น มีราย ได้ดีมากขึ้นกว่าเดิมและรสนิยมการสูบบุหรีก็เปลี่ยนจากการบริโภคบุหรีชนิดมวนเองมาเป็น บุหรีที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพดีขึ้น แต่เนื่องจากผลผลิตใบยาสูบคุณภาพสูงที่ ผลิตได้ไม่พอเพียงกับความต้องการ สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงต้องนำเข้าใบยาสูบคุณภาพ ดีจากต่างประเทศ

ใบยาสูบที่สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์เวอร์จิเนียชนิดดี เท่านั้น ซึ่งได้แก่ ชนิดที่มีนิโคติน ผสมอยู่ในระดับ 2.5 - 3.0 % ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีนบับเว บราซิล ไทย แคนาดา ฟิลิปปีนส์ อาร์เจนตินา บังกลาเทศ และสหรัฐอเมริกา

ใบยาสูบที่นำเข้านั้นนอกจากจะนำมาเพื่อปรับปรุงคุณภาพบุหรี่เพื่อบริโภคในประเทศแล้ว ยังนำเข้ามาเพื่อปรับปรุงคุณภาพบุหรี่ที่ผลิตในประเทศเพื่อการส่งออกด้วย

ปี 2535 ไทยส่งออกใบยาสูบไปสาธารณประชาชนจีน เป็นปริมาณรวม 1,823 เมตริกตัน มูลค่า 126.3 ล้านบาท ที่เป็นอัตราส่วนคิดเป็นร้อยละ 3.12 และ 3.51 ของปริมาณและมูลค่าการส่งออกใบยาสูบรวมของไทย เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน ปริมาณและมูลค่าลดลงร้อยละ 9.43 และ 9.30 ตามลำดับ เป็นการส่งออกในรูปใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย 775 เมตริกตัน และพันธุ์เตอร์กิช 830 เมตริกตัน และพันธุ์เบอร์เลย์ 217 เมตริกตัน

4. ญี่ปุ่น

ปัจจุบันอุตสาหกรรมผลิตบุหรี่ภายในประเทศของญี่ปุ่นต้องประสบปัญหาการแข่งขันอย่างมากกับบุหรี่นำเข้าในญี่ปุ่น ซึ่งขยายตัวอย่างมากนับแต่มีการลดภาษีนำเข้าบุหรี่ ญี่ปุ่นจึงต้องนำเข้าใบยาสูบคุณภาพดีเพิ่มขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพบุหรี่ของตน และเพื่อตอบสนองต่อรสนิยมการบริโภคของผู้บริโภคที่เปลี่ยนมาชอบรสอ่อนนุ่ม ทำให้ปริมาณการนำเข้าใบยาสูบโดยส่วนรวมของญี่ปุ่นขยายตัวเพิ่มขึ้น แม้ว่าปริมาณการบริโภคภายในจะลดลง

ใบยาสูบที่นำเข้าไปในญี่ปุ่น โดยทั่วไปไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า และญี่ปุ่นยินยอมให้มีการนำเข้าโดยเสรี แต่ใบยาสูบ ที่นำเข้าจะต้องมีคุณภาพดี แม้จะมีราคาแพง โดยนำเข้าจากสหรัฐอเมริกา ตุรกี กรีซ มาลาวี และฟิลิปปินส์

สำหรับใบยาสูบที่ญี่ปุ่นนำเข้าจากไทยมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับปริมาณใบยาสูบที่ญี่ปุ่นนำเข้าทั้งหมด โดยเฉลี่ยไทยจะมีส่วนแบ่งการตลาดใบยาสูบในญี่ปุ่น ประมาณร้อยละ 2 ต่อปี และสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ถือครองตลาดใบยาสูบรายใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น การส่งออกใบยาสูบของไทยไปญี่ปุ่นในปี 2535 มีปริมาณรวม 3,281 เมตริกตัน มูลค่า 303.6 ล้านบาท หรือร้อยละ 5.62 และ 8.43 ของการส่งออกใบยาสูบรวมของไทย ปริมาณเพิ่มจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 74.70 มูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.08 ส่งออกในรูปใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย 1,915 เมตริกตัน พันธุ์เบอร์เลย์ 948 เมตริกตัน และเศษใบยาสูบ 417 เมตริกตัน

ปัญหาการตลาดต่างประเทศ

1. มีปัญหาการแข่งขันระหว่างบริษัทส่งออกที่มีการลงทุนตั้งโรงงานเป็นของตนเองกับบริษัทส่งออกที่เข้ามาดำเนินการรับซื้อใบยาแห้ง โดยที่ไม่มีการลงทุนตั้งโรงงาน อันจะเป็นผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น
2. การส่งออกใบยาสูบของไทยต้องอาศัยบริษัทข้ามชาติผู้ค้าใบยา ทำให้เกิดการเสียเปรียบในการแข่งขันในตลาดโลกทั้งในด้านคุณภาพ ราคาและอำนาจการต่อรองในทางการค้า
3. การเสียเปรียบประเทศผู้ผลิตคู่แข่งในตลาดโลก ซึ่งสามารถผลิตใบยาคุณภาพดีกว่า หรือใกล้เคียงกัน แต่มีราคาจำหน่ายต่ำกว่า
4. ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา ประกอบการมีกรรมรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ในประเทศพัฒนาบางประเทศ และการเพิ่มภาษีการค้ำชูหรือในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญมีผลทำให้ภาวะการส่งออกใบยาสูบของไทยซบเซาลงนับแต่ปี 2526 เป็นต้นมา
5. การประกาศเก็บภาษีใบยาสูบร้อยละ 150 และการประกาศตั้งบริษัทใบยาสูบแห่งชาติของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้เกิดอุปสรรคสำคัญในการค้าใบยาสูบของไทย

วิเคราะห์ผลกระทบจากการนำเข้าหรือจากต่างประเทศ

ขณะนี้ประเทศไทยได้อนุญาตให้นำเข้าหรือจากต่างประเทศ เนื่องจากสหรัฐฯ ได้พยายามเรียกร้องให้ประเทศไทยเปิดตลาดให้หรือจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ซึ่งเมื่อได้มีการอนุญาตให้นำเข้าหรือจากต่างประเทศได้จะก่อให้เกิดผลกระทบ ดังนี้ (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2533 ก)

ผลกระทบในระยะสั้น

1. ผลกระทบต่อชาวไร่ยาสูบ ซึ่งนับว่าเป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุด เนื่องจากการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ จะทำให้การผลิตบุหรี่ในประเทศลดลง ส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้ใบยาสูบในประเทศลดลง

เมื่อคำนวณปริมาณการใช้ใบยาสูบในการผลิตบุหรี่ ปรากฏว่าการผลิตบุหรี่ 1,000 มวน (50 ซอง) จะใช้ใบยาทั้งหมด 0.77 กิโลกรัม ในจำนวนนี้เป็นใบยาที่ผลิตในประเทศประมาณ 0.592 กิโลกรัม และเป็นใบยาที่นำเข้า 0.178 กิโลกรัม

ดังนั้น ในกรณีที่มีการอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่ 461 ล้านซอง หรือร้อยละ 25 ของปริมาณบุหรี่ที่โรงงานยาสูบผลิตในแต่ละปีแล้ว จะทำให้ชาวไร่มีรายได้จากการขายใบยาสูบลดลงประมาณ 5,454.6 ตัน มูลค่า 183.8 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.98 ของใบยาสูบที่ผลิตได้ในแต่ละปี โดยจะทำให้ชาวไร่ที่ปลูกใบยาพันธุ์เวอร์จิเนียมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนลดลงครัวเรือนละประมาณ 1,742 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.81 ของรายได้เดิม ชาวไร่ที่ปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์จะมีรายได้ลดลงครัวเรือนละประมาณ 1,905 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.6 ของรายได้เดิม ส่วนชาวไร่ใบยาพันธุ์เตอร์กิชจะมีรายได้ลดลงครัวเรือนละประมาณ 873 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.4 ของรายได้เดิม (ประมาณ โดยใช้ราคาใบยาสูบปี 2532 ดังวิธีการคำนวณในภาคผนวก)

2. ผลกระทบต่อดุลการค้าใบยาสูบ และบุหรี่

ในปี 2532 ประเทศไทยมีการส่งออกใบยาสูบมูลค่า 1,411.5 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกัน ก็มีการนำเข้าใบยาสูบประมาณ 1,177 ล้านบาท ทำให้ดุลการค้าใบยาสูบในขณะนี้เกินดุลปีละประมาณ 234.5 ล้านบาท การนำเข้าบุหรี่แม้ว่าจะทำให้มีการนำเข้าใบยาสูบจากต่างประเทศลดลง แต่เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าบุหรี่ที่นำเข้าและมูลค่าใบยาสูบที่นำเข้าลดลงแล้ว จะเห็นว่าดุลการค้าบุหรี่ และใบยาสูบมีแนวโน้มขาดดุลมากขึ้น

ทั้งนี้หากนุหรีที่นำเข้ามีราคาเฉลี่ยของละ 15 บาท และใบยาสูบที่นำเข้ามีราคาเฉลี่ยตันละ 169,570 บาท (ใช้ราคานำเข้าเฉลี่ยปี 2532) การนำเข้านุหรีจะมีผลต่อดุลการค้าใบยาสูบ และนุหรี (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงผลกระทบต่อดุลการค้าใบยาสูบและนุหรี

นุหรีนำเข้า		ใบยาสูบที่นำเข้าลดลง		ผลกระทบต่อดุลการค้า นุหรีและใบยาสูบ (ล้านบาท)
ปริมาณ (ล้านซอง)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	
1	15	3.45	0.59	-14.4
10	150	34.50	5.85	-144.2
100	1,500	344.96	58.50	-1,441.5
200	3,000	689.92	117.00	-2,883.0
300	4,500	1,034.88	175.50	-4,324.5
400	6,000	1,379.84	234.00	-5,766.0
461	6,915	1,590.27	269.70	-6,645.3
500	7,500	1,724.80	292.50	-7,207.5
600	9,000	2,069.75	351.00	-8,649.0

3. ผลกระทบต่อรายได้ของประเทศ

การนำเข้านุหรีซึ่งส่งผลให้มีการนำเข้าใบยาสูบจากต่างประเทศลดลง แต่ในขณะเดียวกันจะทำให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นจากการนำเข้านุหรี กล่าวคือ หากมีการนำเข้านุหรี 461 ล้านซอง (ร้อยละ 25 ของปริมาณการผลิตของโรงงานยาสูบ) มูลค่าประมาณ 7,000 - 8,300 ล้านบาทต่อปี (คำนวณโดยใช้ราคานำเข้าเฉลี่ยประมาณของละ 15 - 18 บาท)

อย่างไรก็ตามจากการสอบถามข้อมูลจากกรมสรรพสามิต ปรากฏว่านุหรีที่มีการลักลอบนำเข้าโดยผิดกฎหมายในขณะนี้มีจำนวนปีละประมาณ 40 - 45 ล้านซอง (คิดเป็นร้อยละ 2 ของปริมาณการผลิตนุหรีของประเทศ)

การอนุญาตให้นำเข้านุหรีโดยถูกต้องกฎหมายจะทำให้ทางราชการมีรายได้จากการจัดเก็บอากรขาเข้าในอัตราปัจจุบันร้อยละ 30 ของมูลค่านุหรีที่นำเข้า ดังนั้นหากมีการนำเข้านุหรีปีละ 461 ล้านซอง จะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากอากรขาเข้าประมาณ 2,100 - 2,490 ล้านบาท

นอกจากนั้นแล้วนุหรีต่างประเทศที่นำเข้าจะต้องเสียค่าแสตมป์ยาสูบตามระเบียบของกรมสรรพสามิต ซึ่งขณะนี้กำหนดไว้ว่านุหรีจากต่างประเทศต้องเสียค่าแสตมป์ยาสูบในอัตราร้อยละ 0.50 บาท หรือประมาณของละ 10 บาท ดังนั้นนุหรีนำเข้าจำนวน 461 ล้านซอง จะต้องเสียค่าแสตมป์ยาสูบจำนวน 4,610 ล้านบาท

นุหรีนำเข้าเมื่อรวมค่าใช้จ่ายแล้วจะมีราคาค่อนข้างสูง กล่าวคือเมื่อคำนวณราคาเฉลี่ยต่อซองแล้ว จะมีราคาสูงขึ้น (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แสดงราคาเฉลี่ยต่อซองของนุหรีนำเข้าเมื่อรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ราคานุหรีที่นำเข้า (บาท/ซอง)	ราคานุหรีที่นำเข้า เมื่อรวมค่า		
	ค่าอากรขาเข้า	ค่าแสตมป์ยาสูบ	อากรและแสตมป์ยาสูบ (บาท/ซอง)
14.00	4.20	10.00	28.20
15.00	4.50	10.00	29.50
16.00	4.80	10.00	30.80
17.00	5.10	10.00	32.10
18.00	5.40	10.00	33.40

ค่าอากรขาเข้าและค่าแสดมปียาสูบที่เรียกเก็บในอัตราที่ค่อนข้างสูงดังกล่าวนี้จะทำให้ยังคงมีการลักลอบนำเข้าบุหรี่บางส่วนเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งจะช่วยให้รายได้จากอากรขาเข้า และแสดมปียาสูบที่เก็บได้ต่ำกว่าที่ประเมินไว้ข้างต้น

4. ผลกระทบต่อการดำเนินงานของโรงงานยาสูบ

เมื่อมีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ รายได้ของโรงงานยาสูบจะลดลงเนื่องจากต้องแข่งขันกับบุหรี่ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และปริมาณการผลิตบุหรี่ในประเทศมีแนวโน้มลดลง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการจ้างงานของโรงงานยาสูบ ซึ่งขณะนี้มีพนักงานจำนวนประมาณ 7,500 คน และมีรายได้จากการจำหน่ายในปี 2532 จำนวน 18,678.02 ล้านบาท ทั้งนี้เมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วโรงงานยาสูบมีกำไรสุทธิ 2,443.53 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้โรงงานยาสูบจะนำส่งกระทรวงการคลังจำนวน 1,069 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 43.75 ของกำไรสุทธิในปี 2532) ทั้งนี้การนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศทุก 1 ล้านซอง จะทำให้โรงงานยาสูบมีรายได้ลดลงประมาณ 11.25 ล้านบาท ดังนั้นหากมีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศจำนวน 461 ล้านซอง หรือร้อยละ 25 ของปริมาณการผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบแล้ว ก็คาดว่าจะทำให้รายได้ของโรงงานยาสูบลดลง 5,186.3 ล้านบาท อันจะส่งผลกระทบต่อรัฐบาลมีรายรับจากเงินรายได้ของโรงงานยาสูบที่นำส่งกระทรวงการคลังลดลง

ผลกระทบในระยะยาว

หากประเทศไทยได้ผ่อนคลายนโยบายการนำเข้าบุหรี่ เพื่อเปิดตลาดให้บุหรี่จากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยได้บางส่วนตามข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ นั้น จะเป็นก้าวแรกที่ทำให้สหรัฐฯ เพิ่มความพยายามที่จะขยายส่วนแบ่งตลาดบุหรี่ในประเทศไทยให้มากขึ้น โดยเพิ่มข้อเรียกร้องให้มากขึ้นตามลำดับ เช่นเดียวกับที่สหรัฐฯ ได้ดำเนินการมาแล้วในประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีใต้ ซึ่งขณะนี้ได้ยินยอมเปิดตลาดให้สหรัฐฯ สามารถส่งบุหรี่ไปขายในประเทศดังกล่าวได้เสรี

จากการศึกษากลยุทธ์ที่สหรัฐฯ ใช้ในการเปิดตลาดบุหรี่ในบางประเทศ เช่น เกาหลีใต้ ซึ่งสหรัฐฯ เริ่มใช้กฎหมายการค้ามาตรา 301 ตั้งแต่เดือนกันยายน 2529 เพื่อเรียกร้องให้เกาหลีเปิดตลาดให้มีการนำเข้าบุหรี่จากสหรัฐฯ ได้ 1 เปอร์เซ็นต์ของตลาดบุหรี่ในประเทศ ทำให้สหรัฐฯ เริ่มส่งบุหรี่ไปขายในเกาหลีใต้ได้ประมาณ 2,100 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2529 โดยรัฐบาลเกาหลีใต้เป็นผู้ผูกขาดการค้าด้านการนำเข้ายาสูบทั้งหมดในเกาหลีใต้ ซึ่งต่อมาในช่วงปลายปี 2529 เกาหลีใต้ได้ผ่อนคลายนโยบายการค้าด้านการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ และเริ่มอนุญาตให้ผู้จำหน่ายปลีกบุหรี่ทั้งหมด สามารถจำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศได้ตั้งแต่เดือนเมษายน 2530 และได้เพิ่มส่วนเหลือกำไรของผู้จำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศให้มากขึ้นตามลำดับ ทำให้มีผู้สนใจจะขายบุหรี่ต่างประเทศมากขึ้น นอกจากนั้นเกาหลีใต้ยังยินยอมที่จะลดอัตราภาษีศุลกากรจากเดิม 100 % เหลือ 70 % ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2530 และลดลงเหลือ 50 % ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2531 และเปิดตลาดให้นำเข้าบุหรี่ได้อย่างเสรีตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2531

การที่เกาหลีได้ยอมผ่อนคลายนโยบายการค้าด้านการนำเข้าบุรียดังกล่าวนี้ ทำให้สหรัฐฯ สามารถขยายส่วนแบ่งการตลาดในเกาหลีใต้ได้มากขึ้นจากเดิม ซึ่งบุรียที่เกาหลีได้นำเข้ามียอดการจำหน่ายเดือนละประมาณ 23.7 ล้านม้วน ในช่วงปี 2529 เป็นเดือนละ 26 ล้านม้วน ในปี 2530 และเพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ 200 ล้านม้วน ในช่วงปี 2531 อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ก็ยังไม่ยุติข้อเรียกร้องต่าง ๆ โดยได้เสนอเอกสารตามกฎหมายการค้ามาตรา 301 บังคับให้เกาหลีใต้ต้องลดอัตราอากรสำหรับบุรียที่นำเข้าลงตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2531 เพื่อให้บุรียที่นำเข้าจากสหรัฐฯ สามารถจำหน่ายได้ในราคาใกล้เคียงกับบุรียที่ผลิตในเกาหลีใต้ รวมทั้งได้มีการขอให้เกาหลีใต้ยินยอมให้มีการโฆษณาบุรียต่างประเทศได้ในนิตยสารสำหรับผู้ชายในเกาหลีใต้ จากกลยุทธ์ที่ทางสหรัฐฯ ใช้ในการเปิดตลาดบุรียดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้คาดหมายได้ว่าการใช้กฎหมายการค้าของสหรัฐฯ มาตรา 301 เพื่อบังคับให้ไทยยินยอมเปิดตลาดให้นำเข้าบุรียจากต่างประเทศได้บางส่วนนั้น ในระยะยาวแล้วไทยอาจจะต้องยอมเปิดตลาดให้นำเข้าบุรียจากต่างประเทศได้โดยเสรี เพื่อป้องกันการตอบโต้จากสหรัฐฯ ซึ่งอาจจะใช้มาตรการการห้ามนำเข้า หรือกำหนดโควตาการนำเข้าหรือเพิ่มภาษีนำเข้าสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจากประเทศ ซึ่งจะส่งผลเสียหายต่อรายได้เงินตราต่างประเทศ การจ้างงานและการเจริญเติบโตของประเทศ

การขอมปรับเปลี่ยนนโยบายให้มีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ จึงเป็นการลดความขัดแย้งทางการค้าระหว่างไทยและสหรัฐฯ ลงได้บางส่วน ในขณะเดียวกันการนำเข้าบุหรี่โดยชอบด้วยกฎหมายนั้นจะช่วยลดจำนวนบุหรี่ที่ลักลอบนำเข้าลงได้บ้าง ซึ่งจะเป็นทางที่ทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีอากรเพิ่ม และช่วยลดค่าใช้จ่ายในการปราบปรามการลักลอบนำเข้าบุหรี่ รวมทั้งทำให้ปริวรรตเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบที่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตามในระยะยาวแล้วผลเสียที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจำนวนมากจะได้รับความเดือดร้อนจากความต้องการใช้ใบยาสูบเพื่อผลิตบุหรี่ลดลง ทำให้ราคาใบยาสูบในประเทศตกต่ามจากนั้นการอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่ได้เสรี โดยไม่มีมาตรการควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ที่นำเข้าจะเป็นส่วนที่ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนต่อไปในอนาคต และจะทำให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าใบยาสูบ และบุหรืกับสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน

นโยบายและมาตรการของรัฐ

1. มาตรการของรัฐ

ปี 2530 การค้าใบยาสูบในประเทศไทยของไทยค่อนข้างตึงตัว เนื่องจากผลผลิตมีมากจนทำให้ชาวไร่ไม่สามารถขายใบยาสูบออกสู่ตลาดได้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2530 ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. ให้โรงงานยาสูบรับซื้อใบยาสูบที่เหลือตกค้างจากชาวไร่ในราคาตลาดปัจจุบัน โดยให้นำใบยาสูบจำนวนดังกล่าวไปหักออกจากโควตาที่โรงงานยาสูบจัดสรรให้ในปีต่อไป
2. ให้กระทรวงการคลังประสานงานกับสมาคมผู้บ่ม ผู้เพาะปลูก และผู้ค้าใบยาสูบไทย (ส.ย.ท.) ดูแล กวดขันให้สมาชิกของตนเพาะปลูก และบ่มใบยาสูบตามจำนวนที่ตกลงไว้อย่างเคร่งครัด
3. ให้กระทรวงพาณิชย์ พิจารณาหาช่องทางขยายการส่งออกใบยาสูบ ไปจำหน่ายยังต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจรจาเพื่อให้มีการค้าต่างตอบแทนกับประเทศ

ต่างๆ อาทิ ประเทศยูโกสลาเวีย เพื่อให้ยูโกสลาเวียรับซื้อใบยาสูบจากไทยแลกเปลี่ยนกับปิ่นจันที่ไทยจะรับซื้อจากยูโกสลาเวีย เป็นต้น

2. ผลจากการดำเนินงานตามมาตรการของรัฐ

1. ปีการผลิต 2529/30 โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ได้ขยายเวลาการรับซื้อใบยาสูบเพิ่มเติมตามมติคณะรัฐมนตรี และเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลผลิต (กันยายน 2530) โรงงานยาสูบได้ทำการรับซื้อใบยาสูบทุกพันธุ์เพิ่มเติมจากชาวไร่เป็นปริมาณทั้งสิ้น 1.87 ล้านกิโลกรัม หรือเพิ่มจากโควต้าเดิมร้อยละ 7.41 ใบยาสูบจำนวนนี้โรงงานยาสูบจะนำไปหักจากโควต้าที่จะจัดสรรให้ชาวไร่ในปีการผลิต 2530/31

2. ได้มีการจัดประชุมสัมมนาระหว่างผู้ส่งออกและผู้ผลิตใบยาสูบไทย ในเดือนสิงหาคม 2530 เพื่อพิจารณาปัญหาภาวะการผลิต และการตลาดใบยาสูบในประเทศ ผลการสัมมนาสรุปได้ว่า ผู้ผลิตใบยาสูบจะดำเนินการแก้ไขปัญหาการผลิต โดยจะทำการผลิตใบยาสูบรุ่นฤดูฝนซึ่งตลาดต้องการอย่างมากเพิ่มขึ้น และลดการผลิตใบยาสูบรุ่นปลายฤดูฝน อีกทั้งจะจัดทำแผนการลงทุนการผลิตอย่างมีระบบ ขณะเดียวกันกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้รับผิดชอบแก้ไขปัญหาด้านการตลาดต่อไป

3. การพิจารณาหาช่องทางขยายตลาดใบยาสูบ กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการในลักษณะการค้าต่างตอบแทน โดยให้ใบยาสูบเป็นสินค้าเป้าหมายประเภทหนึ่งที่ใช้แลกเปลี่ยนกับการซื้อปิ่นจันจากยูโกสลาเวีย เครื่องมือแพทย์จากฮังการี และเครื่องจักร เครื่องมือต่าง ๆ ทางด้านอุตสาหกรรมจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเชโกสโลวาเกีย

3.2 มีการทำข้อตกลงตามพิธีสาส์นระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในเดือนพฤษภาคม 2530 โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนจะซื้อใบยาสูบจากประเทศไทย จำนวนประมาณปีละ 2,000 - 2,500 เมตริกตัน ทุกปี

3.3 ดำเนินการให้คำแนะนำและชักจูงให้ชาวไร่ใบยาสูบลดการปลูกใบยาสูบ และปลูกพืชชนิดอื่นที่มีตลาดรองรับแทน ได้แก่ มะเขือเทศ กระเทียม และถั่วเหลือง ซึ่งมีผลให้พื้นที่เพาะปลูกใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียซึ่งมีปัญหามลพิษทางการตลาดอย่างมาก ลดลงในปีการผลิตนี้ประมาณร้อยละ 12.96 และจำนวนชาวไร่ลดลงร้อยละ 16.48

ความช่วยเหลือของรัฐ

1. กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมกิจการใบยาสูบตาม พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ. 2509 ซึ่งเริ่มตั้งแต่การเลือกพันธุ์ การกำหนดพื้นที่เพาะปลูก การบ่มยา การซื้อขาย การนำเข้าการส่งออกต่างประเทศ โดยมีกองการยาสูบเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการวัตถุประสงค์ ก็เพื่อที่จะควบคุมปริมาณผลผลิตใบยาสูบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีสำหรับการผลิตบุหรี่ภายในประเทศ และส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ

2. โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

2.1 ฝ่ายวิจัยและฝ่ายไร่ โรงงานยาสูบ ร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการทดลองปลูกใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียขึ้นที่อำเภอทุ่งสง และทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ในระหว่างปี 2523 - 2525 เพื่อศึกษาว่าในเขตพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นเขตที่มีสภาพภูมิอากาศ และชนิดดินคล้ายคลึงกับเขตเพาะปลูกใบยาพันธุ์เบอร์เลย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะสามารถเพาะปลูกใบยาสูบที่มีคุณภาพทัดเทียม และสามารถใช้แทนใบยาสูบที่นำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาได้หรือไม่ ผลการทดลอง ปรากฏว่าได้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็ยังมีปัญหาด้านคุณภาพเล็กน้อยที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง และค้นคว้าทดลองต่อไป

2.2 สถานีทดลองยาสูบแม่โจ้ ฝ่ายวิจัยโรงงานยาสูบ ได้ดำเนินการทดลองและค้นคว้า หาทางปรับปรุงคุณภาพของใบยาสูบเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น และลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง

นอกจากนี้โรงงานยาสูบยังได้ส่งเสริมการเพาะปลูกใบยาสูบรุ่นฤดูฝน (Early crop) ในฤดูการผลิต 2526/27 โดยการจ่ายค่าฟรีเมล็ดอีกกิโลกรัมละ 3 บาท ให้แก่ผู้บ่มที่นำใบยาแห้งมาจำหน่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการเพาะปลูกใบยาสูบรุ่นนี้มากขึ้น เพราะเป็นใบยาที่มีคุณภาพดีที่สุด คือ มีนิโคตินระดับปานกลางและมีกลิ่นหอม ซึ่งสามารถใช้แทนใบยาสูบจากต่างประเทศได้บางส่วน

3. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไวยาสูบ จำนวน 9 ราย ดังนี้

- 1) บริษัท ไชแอมโทแบคโค เอ็กซ์พอร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด (ปี 2509)
- 2) บริษัท การค้าเชียงใหม่ จำกัด (ปี 2511)
- 3) บริษัท ไทยแอมยาสูบ จำกัด (ปี 2517)
- 4) บริษัท ยาสูบสากล จำกัด (ปี 2517)
- 5) บริษัท อินเตอร์ไทยโทแบคโค แพคเกจจิ้ง จำกัด (ปี 2517)
- 6) บริษัท อคัมส์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (ปี 2519)
- 7) บริษัท อินเตอร์เอเชียนโทแบคโคเอ็กซ์พอร์ตเตอร์ จำกัด (ปี 2520)
- 8) บริษัท วัฒนายาสูบไทย จำกัด (ปี 2520)
- 9) บริษัท ไวยาเอเซียอาคเนย์ จำกัด (ปี 2524)

4. สภาไวยาสูบ การจัดตั้งสภาไวยาสูบนี้เป็นเรื่องที่กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ได้เคยดำเนินการมาแล้วเมื่อปี 2521 โดยเชิญส่วนราชการต่าง ๆ เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ โรงงานยาสูบ และภาคเอกชนซึ่งประกอบด้วยผู้บ่มและผู้ส่งออกมาประชุมตั้งกรรมการคณะทำงาน เพื่อพิจารณาจัดตั้งสภาไวยาสูบขึ้น โดยได้มีการประชุมหารือและจัดทำเป็นร่างพ.ร.บ.ยาสูบ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ. 2509 ให้มีสภาไวยาสูบ ซึ่งมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนส่วนราชการและผู้แทนภาคเอกชน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการควบคุม ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของกิจการไวยาสูบ โดยมีกองการยาสูบ กรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานที่รับนโยบายจากสภาไวยาสูบและประสานงานกับส่วนราชการ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง แต่หลังจากที่กรมสรรพสามิตได้เสนอเรื่องไปยังกระทรวงการคลัง ปรากฏว่า กระทรวงการคลังไม่เห็นด้วยจึงได้ระงับเรื่องไป ต่อมาในปี 2526 คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ได้ชี้แจงและมอบเอกสารเกี่ยวกับรายงานการประชุมแต่ละครั้ง และร่างพ.ร.บ. ยาสูบ (สภาไวยาสูบ) ให้แก่คณะกรรมาธิการ ฯ พิจารณาซึ่งได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าควรจัดตั้งสภาไวยาสูบขึ้น ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2527 ได้มีการประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประชุมได้พิจารณาปัญหาเรื่องไวยาสูบและมีมติให้แก้ไขปัญหาระยะยาว โดยให้ภาครัฐบาลจัดให้มีคณะกรรมการร่วมระหว่างส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐบาลจัดให้มีคณะกรรมการร่วมระหว่างส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาร่างพ.ร.บ. สภาไวยาวัจกรให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 6 เดือน ในการนี้กระทรวงการคลังได้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างพ.ร.บ.สภาไวยาวัจกรขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการอื่น ๆ อีก 8 คน แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจุบันยาสูบมีปลูกกันอยู่ทั่วไปเกือบทุกประเทศ สำหรับประเทศไทยมีการปลูกยาสูบกันทั่วไปในแถบภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดที่มีการปลูกยาสูบเป็นจำนวนมาก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง แพร่ สุโขทัย เลย สกลนคร เพชรบูรณ์ หนองคาย นครพนม ขอนแก่น และอุบลราชธานี ยาสูบเป็นพืชอยู่ใน Genus *Nicotiana* ตระกูล Solanaceae เป็นพืชชนิดเดียวที่มีสารเสพติด แต่ก็ปลูกและค้าขายได้โดยไม่ผิดกฎหมาย การผลิตใบยาสูบในประเทศไทยจะอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง โดยผู้ที่ทำการเพาะปลูกจะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานกรมสรรพสามิตก่อน ยกเว้นการปลูกยาสูบพันธุ์พื้นเมืองไม่ต้องขออนุญาต การปลูกยาสูบนั้นมีเพียง 3 พันธุ์เท่านั้นที่ปลูกเป็นการค้าอย่างจริงจัง ซึ่งได้แก่ พันธุ์เวอร์จิเนีย พันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์เตอร์กิช ภายหลังจากการเก็บใบยาสดแล้วจะต้องนำไปยาที่เก็บได้เข้าโรงบ่ม ซึ่งแต่ละพันธุ์ก็มีวิธีการบ่มใบยาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พันธุ์เวอร์จิเนียจะบ่มในโรงบ่มความร้อนที่ใช้ฟืนหรือถ่านลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิง โดยผ่านความร้อนไปตามท่อเพื่อป้องกันไม่ให้ควันไฟสัมผัสใบยา ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ จะบ่มโดยวิธีใช้ควันไฟสัมผัสใบยาโดยตรง จึงทำให้สีของใบคล้ำและมีกลิ่นฉุน ส่วนใบยาพันธุ์เตอร์กิชนั้นจะบ่มโดยวิธีธรรมชาติ คือ การบ่มด้วยแดดสลับกับการนำเข้าเก็บในโรงเรือน เมื่อบ่มใบยาแห้งแล้วชาวไร่ก็จะทำการแยกเกรดและคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ทางโรงงานยาสูบกำหนด ปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตก็คือ ส่วนใหญ่การเพาะปลูกยังเป็นแบบดั้งเดิม ทำให้ปริมาณผลผลิตไม่แน่นอนและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ชาวไร่มักจะผลิตใบยาเกินกว่าปริมาณโควต้าที่กรมสรรพสามิตกำหนด ทำให้เกิดปัญหาอุปทานใบยาสูบขึ้นตลาด ในส่วนปัญหาของผู้บ่มอิสระจะเกิดปัญหา คือ การรับซื้อใบยาสดจากชาวไร่พบว่าชาวไร่บางรายทุจริตโดยใส่สิ่งปลอมปน หรือพรมน้ำมาเพื่อเพิ่มน้ำหนักใบยา หรือใบยาที่รับซื้อคุณภาพไม่ดี ทำให้ใบยาแห้งที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ นอกจากนี้การขาดแคลนเชื้อเพลิงในการบ่มใบยาและขาดการพัฒนาทางด้านเทคนิคการผลิตทำให้สิ้นเปลืองการใช้เชื้อเพลิงมาก และมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

เนื่องจากยาสูบเป็นพืชที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายทุกขั้นตอนของการผลิตและการจัดจำหน่าย ระบบตลาดของใบยาสูบจึงถูกควบคุมด้วยกฎหมายพ.ร.บ. ยาสูบ 2509 โดยในการเพาะปลูกยาสูบนั้นผู้เพาะปลูกจะต้องขายใบยาสดของตนให้แก่ผู้บ่มใบยาที่ระบุไว้ตามใบอนุญาตซึ่งสามารถแบ่งผู้ปลูกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทแรกชาวไร่ที่บ่มเอง จะเป็นชาวไร่ที่มีสัญญาผูกพันกับโรงงานยาสูบ และต้องส่งใบยาแห้งให้แก่โรงงานยาสูบตามโควต้าที่ได้รับในแต่ละปี และประเภทที่ 2 คือ ชาวไร่ใบยาสด จะทำการปลูกและขายใบยาสดของตนให้แก่ผู้บ่ม ผู้บ่มในที่นี้อาจเป็นผู้บ่มอิสระที่ได้รับอนุมัติจากกรมสรรพสามิต (ได้รับโควต้าใบยาแห้งจากโรงงานยาสูบ) หรือผู้บ่มสรรพสามิต (ผู้บ่มที่ไม่มีโควต้าจากโรงงานยาสูบ) โดยในแต่ละปีทางโรงงานยาสูบจะกำหนดโควต้าใบยาแห้งให้แก่ผู้บ่มอิสระและชาวไร่บ่มเองรายจังหวัด เมื่อผู้บ่มใบยาบ่มใบยาสดเป็นใบยาแห้งแล้วจะขายให้แก่ทางโรงงานยาสูบและขายให้แก่ผู้ที่กรมสรรพสามิตได้ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้รับซื้อใบยาแห้งจากจากผู้บ่มซึ่งจะเป็นเสมือนผู้รวบรวมใบยาแห้งขายให้แก่บริษัทรับซื้อใบยาแห้งจากต่างประเทศอีกทอดหนึ่ง โดยในการซื้อขายใบยาแห้งนั้นจะเป็นไปตามปริมาณและอัตราส่วนชนิดของใบยาที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า จากการกำหนดโควต้าดังกล่าวทำให้เกิดความผูกพันในระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายอันได้แก่โรงงานยาสูบกับผู้บ่มใบยา ผู้บ่มใบยากับชาวไร่ใบยาสด และระหว่างบริษัทเอกชนกับผู้บ่มใบยา ซึ่งจะมีกรมสรรพสามิตเป็นผู้ควบคุมให้การซื้อขายทั้งใบยาสดและใบยาแห้งเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ สำหรับการใช้นิยามยาสูบภายในประเทศนั้น โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานเดียวที่ใช้ใบยาสูบทำการมวนบุหรี่ โดยโรงงานยาสูบจะรับซื้อใบยาสูบในประเทศประมาณปีละ 1 ใน 3 ของผลผลิตที่ผลิตได้ทั้งหมด ปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่าตลาดรับซื้อใบยานั้นจำกัดอยู่ในวงแคบ กล่าวคือ มีเพียงโรงงานยาสูบเป็นตลาดรับซื้อรายใหญ่ซึ่งจะรับซื้อตามโควต้าที่กำหนดไว้เท่านั้น อีกทั้งยังไม่สามารถรับซื้อใบยาเกรดต่ำได้มีผลให้บริษัทเอกชนสามารถลดราคาซื้อใบยาส่วนที่เหลือได้ และในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานผลประโยชน์ระหว่างผู้บ่มใบยาซึ่งเป็นผู้ผลิตใบยาแห้งกับบริษัทส่งออก ทำให้การตลาดในประเทศยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

ทางด้านภาวะตลาดโลกนั้นพบว่า ผู้ผลิตใบยาสูบรายใหญ่ของโลก ได้แก่ ประเทศจีน สหรัฐอเมริกา บราซิล และอินเดีย โดยมีผู้ส่งออกรายใหญ่ คือ สหรัฐอเมริกา บราซิลและ

ฉิมบับเว ภาวะการค้าใบยาสูบโลกในปี 2536 คาดว่าจะยังคงตกต่ำเช่นเดียวกับปี 2535 เนื่องมาจากผลกระทบต่อการค้าใบยาสูบทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้การค้าใบยาสูบยังเป็นระบบที่มีการควบคุมและกีดกันทางการค้ามากที่สุดในประเทศผลิตภักซ์จากการเกษตรด้วยกัน เนื่องจากการค้าใบยาสูบทำรายได้ให้กับรัฐบาลต่าง ๆ เป็นมูลค่าที่สูงมาก การผลิตและการค้าในหลายประเทศจึงถูกควบคุมโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้ตลาดการค้าใบยาสูบของโลกมีลักษณะเป็นทั้งตลาดผู้ขายน้อยรายและผู้ซื้อน้อยรายในขณะเดียวกัน (Bilateral Oligopoly) สำหรับการส่งออกใบยาสูบของประเทศไทยนั้นจะดำเนินการค้าโดยภาคเอกชนและควบคุมโดยภาครัฐบาล ความต้องการใบยาสูบที่ผลิตได้ภายในประเทศ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ ความต้องการใช้ภายในประเทศมีโรงงานยาสูบเป็นผู้ผูกขาดการผลิตบุหรี่แต่เพียงผู้เดียว อีกกลุ่มหนึ่ง คือ การส่งออกซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะการผลิตในตลาดโลก และการผลิตภายในประเทศให้ได้ตามคุณภาพ ประเภท และปริมาณที่ตลาดโลกต้องการ ใบยาสูบของไทยมีรสอ่อนใช้เป็นตัวประกอบในการผลิตบุหรี่และผลิตภักซ์ยาสูบอื่น ๆ ใบยาพันธุ์เวอร์จิเนียมีปริมาณการส่งออกมากที่สุด รองลงมา คือ ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์ และใบยาพันธุ์เตอร์กิช การส่งออกจากไทยในปี 2535 มีปริมาณร้อยละ 3.47 ของการส่งออกของโลก เพิ่มจากปี 2534 ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ 2.64 ประเทศผู้นำเข้าใบยาสูบจากไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มตลาดร่วมยุโรป และกลุ่มประเทศอื่น ๆ การส่งออกจากประเทศไทยไปยังกลุ่มตลาดร่วมยุโรปมีปริมาณร้อยละ 35.66 ของการส่งออกทั้งสิ้น โดยมีผู้นำเข้ารายใหญ่ คือ อังกฤษ เยอรมันนี และเบลเยียม ส่วนในกลุ่มประเทศอื่น ๆ ไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาคิดเป็นปริมาณสูงสุด คือ ร้อยละ 36.10 ของการส่งออกทั้งหมด นอกจากนี้ก็มีประเทศญี่ปุ่น จีน และฟิลิปปินส์ เป็นประเทศผู้นำเข้าใบยาสูบที่สำคัญของไทย

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าในปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการใบยาสูบทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชนจะได้มีการประสานงานร่วมกันในการพิจารณาจัดตั้ง สภาใบยาสูบขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานผลประโยชน์ให้กับชาวไร่ ผู้บ่มและบริษัทส่งออกตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างภาคเอกชน และภาครัฐบาล ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมใบยาสูบให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปแล้วก็ตาม ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น และเพื่อประโยชน์

ในการพัฒนาอุตสาหกรรมใบยาสูบให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการใบยาสูบทั้งในภาครัฐบาล และภาคเอกชนก็ควรจะให้ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างจริงจังโดยเร่งด่วน เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม และผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

ภาครัฐบาล

1. กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง

1.1 ควบคุมดูแลให้ชาวไร่ และผู้มบใบยา ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกและการซื้อขายใบยาสูบที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ. 2509 อย่างเคร่งครัดและจริงจังมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย

1.2 กำหนดมาตรการบังคับให้บริษัทส่งออกที่เข้ามาดำเนินธุรกิจรับซื้อใบยาแห้ง จะต้องลงทุนตั้งโรงงานเป็นของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และเพื่อเป็นหลักประกันว่าบริษัทดังกล่าวจะรับซื้อใบยาแห้งจากชาวไร่ และผู้มบใบยาในปริมาณที่ค่อนข้างแน่นอนในแต่ละปี ซึ่งจะเป็ผลดีต่อทุกฝ่าย

1.3 พิจารณาลดอากรแสตมป์บุหรี่ลง หรือกำหนดอากรแสตมป์บุหรี่ในอัตราที่ต่างกันระหว่างบุหรี่เกรดสูง กับบุหรี่เกรดต่ำ เพื่อให้โรงงานยาสูบสามารถรับซื้อใบยาเกรดต่ำเพื่อใช้ในการผลิตบุหรี่

1.4 ควรส่งเสริมให้เอกชนลงทุนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมผลิตบุหรี่ หรืออุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ใบยาสูบของไทย เพื่อการส่งออกโดยเฉพาะเพื่อขยายตลาดรับซื้อใบยาแห้งภายในประเทศให้กว้างขวางขึ้น นอกเหนือไปจากการรับซื้อของโรงงานยาสูบ

2. โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

2.1 ควรดำเนินการค้นคว้าทดลองด้านเทคนิคการเพาะปลูก การปรับปรุงคุณภาพการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และการลดต้นทุนการผลิตใบยาสูบ แล้วนำมาเผยแพร่ให้ชาวไร่และผู้มบใบยาได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตใบยาสูบให้สูงขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ในตลาดโลกได้

2.2 ควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือและดูแลรับผิดชอบส่วนอื่น ๆ ของธุรกิจ ไบยาสูบ เช่น ด้านการผลิตและการส่งออก ทั้งนี้เพราะไบยาสูบเป็นสินค้าที่มีลู่วางการจำหน่าย เป็นการเฉพาะในวงแคบ การที่จะควบคุมให้ปริมาณการผลิตสอดคล้องกับปริมาณการส่งออก เป็นเรื่องยาก และจำเป็นต้องอาศัยกลไกตลาดในประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการยืดหยุ่น กล่าวคือ ถ้าปีใดการส่งออกมีปัญหา โรงงานยาสูบก็ควรจะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือบ้าง

3. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการการปลูกป่าที่อนุญาตให้เอกชนปลูกไม้โตเร็วในท้องที่ป่าสงวนที่รกร้างว่างเปล่า หรือที่ป่าเสื่อมโทรมในท้องที่ใกล้เคียงกับสถานีบ่มใบยา เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงบ่มใบยา ให้เป็นที่ทราบกันอย่างแพร่หลาย เพื่อแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนไม้พืนของผู้บ่มใบยา และยังเป็น การสนับสนุนการใช้พื้นที่ดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดรายได้จากการ เก็บค่าภาคหลวงได้อีก

4. การพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

4.1 ควรดำเนินการให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทร่วมในการผลิตถ่านหิน ลิกไนท์จากแหล่งผลิตที่ อ. ลี้ จ. ลำพูน ให้มากยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เป็นบางส่วนที่แหล่งบ้านปู อ. ลี้ จ. ลำพูน ทั้งนี้เพื่อให้ปริมาณการผลิตมีเพียงพอกับความต้องการ

4.2 ควรประสานงานร่วมกับกรมวิทยาศาสตร์บริการในการค้นคว้าทดลอง และคิดแปลงเตาบ่มใบยา และท่อบ่มให้มีประสิทธิภาพในการบ่มมากยิ่งขึ้น และลดความ สิ้นเปลืองในการใช้ถ่านหินลิกไนท์เป็นเชื้อเพลิงให้น้อยลง ควบคู่ไปกับการปรับปรุงคุณภาพ ของถ่านหินลิกไนท์ให้เหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตต่อไป

5. กระทรวงพาณิชย์

5.1 ควรดำเนินการเร่งรัดให้สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ในต่างประเทศหา ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาด และความต้องการใบยาในประเทศต่าง ๆ ตลอดจนหาช่องทางขยาย ตลาดการจำหน่ายให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะตลาดในประเทศที่มีแนวโน้มว่าจะมีความต้องการนำเข้าใบยาจากไทยเพิ่มขึ้น คือ ประเทศเบลเยียม อียิปต์ และกลุ่มประเทศสังคมนิยม ซึ่ง สนใจที่จะทำการค้าแบบรัฐต่อรัฐในลักษณะของการแลกเปลี่ยน (Counter Trade) หรือประเทศ ที่มีความต้องการใบยาสูบคุณภาพปานกลางหรือ คุณภาพต่ำ เช่น ประเทศอิสราเอล

ชาวดิอาระเบีย อิรัก และอิหร่าน เพื่อใช้ในการผลิตซิการ์คุณภาพต่ำ หรือใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิต ยาปราบศัตรูพืช

5.2 ควรจัดคณะผู้แทนการค้า ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนออกไปหาตลาดใหม่ ๆ ในต่างประเทศเฉพาะเรื่องใบยาสูบให้มากยิ่งขึ้น

ภาคเอกชน

1. ชาวไร่และผู้บ่มใบยาควรจะมีความจริงใจต่อกันให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการดำเนินธุรกิจใบยาสูบนี้ ต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน ดังนั้นการซื้อขายใบยาสดและการชำระค่าใบยาสดระหว่างชาวไร่กับผู้บ่มใบยา ควรดำเนินไปโดยสุจริตใจและไม่มีการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

2. ผู้บ่มใบยาและบริษัทส่งออก ควรจะมีข้อตกลงผูกพันเพื่อประสานผลประโยชน์ร่วมกันในการซื้อขายใบยาแห้ง

3. ปัจจุบันความต้องการใบยาในตลาดโลกเปลี่ยนไปจากใบยาเนื้อบางมาก ซึ่งมีนิโคตินต่ำไม่มีรสชาติ และใช้ได้เฉพาะการนำไปใช้เป็นส่วนผสม (Filler) มาเป็นใบยาที่มีเนื้อพอสสมควร ไม่บางเกินไป มีรสชาติบ้าง แลละมีนิโคตินสูงขึ้น เพื่อนำไปใช้ในลักษณะที่เป็นส่วนผสมและมีส่วนที่เป็นตัวนำด้วย หรือในรูปของ Semi-Classicat Type และมีหลายประเทศที่ต้องการใบยาชนิดที่เป็นส่วนหนึ่งของตัวนำ (Classical) ดังนั้นผู้ผลิตใบยาสูบของไทยทั้งที่เป็นชาวไร่และผู้บ่มใบยาจึงควรปรับปรุงรูปแบบการผลิตให้ได้ใบยาที่มีเนื้อหนาขึ้น คุณภาพดี มีกลิ่นหอมและมีรสชาติดี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก

4. เนื่องจากต้นทุนการผลิตใบยาสูบของไทย อยู่ในเกณฑ์สูงและประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าการผลิตของต่างประเทศ จึงมีผลทำให้เกิดการเสียเปรียบในด้านการแข่งขันจำหน่ายในตลาดโลก ดังนั้นผู้บ่มใบยาจึงควรให้ความสำคัญในการควบคุมต้นทุนการผลิตให้เป็นอย่างดีและรัดกุมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจทำได้โดยการนำวิธีการปฏิบัติดังต่อไปนี้มาใช้ในการควบคุมต้นทุนการผลิต กล่าวคือ

4.1 ควบคุมต้นทุนการผลิตในขณะปฏิบัติงาน หมายถึง การควบคุมรายจ่ายที่สำคัญ 3 ประการ คือ ค่าจ้างแรงงาน ค่าเชื้อเพลิงและค่าซื้อใบยาสด อย่างใกล้ชิด ประหยัดรัดกุมและมีประสิทธิภาพ เช่น พยายามลดการสูญเสียที่ไม่จำเป็นจากการขนย้ายใบยาในระดับ

ต่าง ๆ ให้น้อยลง ควบคุมการให้แรงงานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งการประหยัดเชื้อเพลิงในการบ่มใบยาให้มากขึ้น เป็นต้น

4.2 ควบคุมต้นทุนการผลิตโดยใช้เทคนิคเข้าช่วย ในกรณีที่ได้มีการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างดีแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถจะลดต้นทุนการผลิตลงจนเป็นที่พอใจ จำเป็นที่จะต้องใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น นำเครื่องทุ่นแรงมาใช้แทนแรงงานที่มีค่าจ้างแรงงานสูง เนื่องจากค่าจ้างแรงงานขึ้นต่ำบังคับอยู่ เป็นต้น

4.3 การควบคุมต้นทุนการผลิต โดยใช้หลักการบัญชีเป็นการควบคุม โดยการใช้ระบบการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีสากล ในการประกอบธุรกิจ เพื่อควบคุมการเงินให้เป็นไปโดยรัดกุม ประหยัด และเพื่อใช้บัญชีเป็นหลักในการควบคุมต้นทุนการผลิตให้ได้ผลอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ . 2530 . เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง เทคโนโลยีเพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ 28-30 สิงหาคม 2530 . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2531 ก . รายงานการค้า . กองวิจัยสินค้าและการตลาด : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2531 ข . สถิติการค้าประจำปี . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2532 . สถิติการค้าและเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของไทย . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2533 ก . การค้าใบยาสูบและผลกระทบจากการนำเข้านูทรี . กองวิจัยสินค้าและการตลาด : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2533 ข . สถิติการค้าและเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของไทย . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2534 . สถิติการค้าและเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของไทย . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์ .

_____ . 2535 . สถิติการค้าและเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของไทย . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์ .

ธรรมนูญ ฤทธิมนี . 2526 . ยาสูบ . กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์ .

นิรนาม . (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) . ภาวะการตลาดการอบใบยาสูบเพื่อส่งออก . กรุงเทพมหานคร . (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารกสิกรไทย . 2535 . "ใบยาสูบ : ผลผลิตเพิ่มขึ้น ตลาดส่งออกขยายตัว" .
 น. 45-46 . รายงานภาวะเศรษฐกิจ 2535 . กรุงเทพมหานคร : ชรรณดาเพรส .

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย . 2536 . "ใบยาสูบ" . น. 16-19 . ภาวะสินค้าเกษตร-
กรรม : กรุงเทพมหานคร . (อัคราเสนา) .

โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง . 2526 . ขั้นมาตรฐานใบยาบ่มไอร้อนไทย . กรุงเทพมหานคร
 : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

_____ . 2534 . ขั้นมาตรฐานใบยาเบอร์เลย์ไทย . กรุงเทพมหานคร : อุทธิศิริการพิมพ์ .

วินิจ -เฮงประเสริฐ . 2535 . เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร- ความรู้เกี่ยวกับใบยา .
 กองฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง . (โรเนียว) .

สุชาดา วราภรณ์ และเฉลิมพร รังคะวิภา . 2528 . รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมใบยา
สูบ . กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม .
 (โรเนียว) .

Food and Agriculture organization of the united nations . 1992 a . FAO yearbook
production Vol.46 . Rome . (ไม้ระบูนสำนักพิมพ์) .

_____ . 1992 b . FAO yearbook Trade Vol.46 . Rome . (ไม้ระบูนสำนักพิมพ์)

ภาคผนวก

การคำนวณผลกระทบจากการนำเข้าปุ๋ยที่มีต่อชาวไร่ยาสูบ

1. หากมีการนำเข้าปุ๋ยจำนวน 25 % ของปริมาณที่โรงงานยาสูบผลิต
ผลผลิตปุ๋ยของโรงงานยาสูบปี 2532 = 36,876 ล้านมวน (18,43.8 ล้านซอง)
ปริมาณปุ๋ยนำเข้า = 9,219 ล้านมวน (461.0 ล้านซอง)
(= ปริมาณปุ๋ยที่คาดว่าโรงงานยาสูบจะผลิตลดลง)
2. ปุ๋ย 1,000 มวน จะใช้วัตถุดิบโบยา = 0.77 กิโลกรัม (1.69 ปอนด์) ดังนั้น
การนำเข้าปุ๋ยประมาณ 461 ล้านซอง (9,219 ล้านมวน) จะทำให้โรงงานยาสูบใช้โบยาสูบลด
ลง เท่ากับ 70,987.6 ตัน
3. สัดส่วนการใช้โบยาสูบของโรงงานยาสูบในปัจจุบัน
 - 3.1 ใช้โบยาสูบที่ปลูกในประเทศ ร้อยละ 76.84
 - 3.2 ใช้โบยาสูบที่นำเข้าจากต่างประเทศ ร้อยละ 23.16
4. ดังนั้น การนำเข้าปุ๋ย 461 ล้านซอง จะทำให้มีการใช้โบยาสูบในประเทศ
ลดลง = $7,098.6 * 0.77$ ตัน
= 5,454.6 ตัน
= 9.98 % ของปริมาณการผลิตโบยาสูบทั้งหมดของประเทศไทย
(ปริมาณการผลิตโบยาสูบปี 2532/33 = 54,681 ตัน แยกเป็นโบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย
23,940 ตัน พันธุ์เบอร์เลย์ 21,950 ตัน และโบยาพันธุ์เตอร์กีช 8,791 ตัน)
5. สัดส่วนการใช้โบยาสูบในประเทศในการผลิตของโรงงานยาสูบ
(ประมาณจากสัดส่วนการรับซื้อโบยาสูบพันธุ์ต่าง ๆ ของโรงงานยาสูบ)
 - 5.1 ใช้โบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย = 43.30 %
 - 5.2 ใช้โบยาพันธุ์เบอร์เลย์ = 38.40 %
 - 5.3 ใช้โบยาพันธุ์เตอร์กีช = 18.38 %

ดังนั้น การใช้ใบยาในประเทศที่ลดลง 5,454.6 ตัน คิดเป็นร้อยละของผลผลิตใบยาแต่ละพันธุ์ที่ผลิตได้ในแต่ละปี ดังนี้

- 1) ใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย = 2,361.8 ตัน คิดเป็นร้อยละ 9.9 ของผลผลิต
- 2) ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์ = 2,094.6 ตัน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของผลผลิต
- 3) ใบยาพันธุ์เตอร์กิช = 998.2 ตัน คิดเป็นร้อยละ 11.4 ของผลผลิต

6. ราคาใบยาสูบเฉลี่ย

- 6.1 ใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย = 41.79 บาทต่อกิโลกรัม
- 6.2 ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์ = 27.70 บาทต่อกิโลกรัม
- 6.3 ใบยาพันธุ์เตอร์กิช = 27.11 บาทต่อกิโลกรัม

7. ในกรณีที่มีการนำเข้ามาหรือประมาณร้อยละ 25 ของปริมาณการผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบ จะเกิดผลกระทบต่อชาวไร่ยาสูบ ดังนี้

7.1 รายได้จากการขายใบยาสูบลดลงประมาณ 183.8 ล้านบาท

$$\begin{aligned} 7.1.1 \text{ ใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย} &= 2,361.8 * (41.79 * 1,000) \\ &= 98.7 \text{ ล้านบาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7.1.2 \text{ ใบยาพันธุ์เบอร์เลย์} &= 2,094.6 * (27.70 * 1,000) \\ &= 58.0 \text{ ล้านบาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7.1.3 \text{ ใบยาพันธุ์เตอร์กิช} &= 998.2 * (27.11 * 1,000) \\ &= 27.1 \text{ ล้านบาท} \end{aligned}$$

7.2 จำนวนครัวเรือนชาวไร่ที่จะได้รับผลกระทบจาก ความต้องการใช้ใบยาสูบลดลงประมาณ 87,122 ครัวเรือน สามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนครัวเรือนชาวไร่ที่ได้รับผลกระทบจากความต้องการใช้ไบยาสูบลดลง

	พันธุ์เวอร์จิเนีย	พันธุ์เบอร์เลย์	พันธุ์เตอร์กิช
จำนวนชาวไร่ (ครัวเรือน)	56,660	30,452	31,041
ผลผลิตไบยาสูบลดต่อครัวเรือน (กิโลกรัม)	422.5	720.8	283.2
รายได้จากการปลูกยาสูบเฉลี่ย ครัวเรือนละ (บาท)	17,746	19,894	7,678
การนำเข้าบุหรี่จะทำให้รายได้ ลดลงครัวเรือนละ (บาท)	1,742	1,905	873
รายได้ลดลงจากเดิมร้อยละ (%)	9.8	9.6	11.4

